

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНДАГЫ ТУРУКТУУ ӨНҮГҮҮ МАКСАТТАРЫНЫН СТАТИСТИКАСЫ

2015-2024

СТАТИСТИКАЛЫК ЖЫЙНАК

УДК 311:351/354
ББК 60,55
К 97

***Кыргыз Республикасындагы Туруктуу өнүгүү максаттарынын статистикасы.
Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети. – Б.: 2025. – 140 б.***

ISBN 978-9967-11-717-4

Редакциялык-басма кеңеш:

Төрага: Б. Кудайбергенев
Мүчөлөрү: Н. Керималиева
Б. Шокенов
З. Жумалиев
Э. Кольбаев
Ч. Турдубаева
В. Бирюкова
Э. Исенкулова

Бул жыйнакта 2015–2024-жылдар аралыгындагы Туруктуу өнүгүүнүн 16 максаты боюнча мониторинг жүргүзүүнүн статистикалык маалыматтары берилген. Маалыматтар статистика органдары тарабынан ишканалардан, уюмдардан, калктан жана административдик булактардан алынган маалыматтардын негизинде даярдалган.

ТӨМ көрсөткүчтөрү боюнча толук маалыматты төмөнкү даректен алууга болот: www.stat.gov.kg → «Статистика» бөлүмү → «Туруктуу өнүгүүнүн максаттары» → «Басылмалар».

Жыйнак мамлекеттик башкаруу органдарынын кызматкерлери, эл аралык уюмдардын өкүлдөрү, илимий изилдөөчүлөр, эксперттер, ишканалар, студенттер жана башка кызыкдар тараптар үчүн арналган.

Расмий статистикалык маалыматтар жана аларга тиешелүү метамаалыматтар колдонулганда, булагына сөзсүз түрдө шилтеме берилүүгө тийиш (Кыргыз Республикасынын “Расмий статистика жөнүндө” Мыйзамынын 30-беренеси).

Басылма электрондук маалымат каражаттарында да жеткиликтүү

Бул басылманын акыркы маалымат жаңыртуу күнү: 2025-жылдын октябрь айы.

Кошумча маалымат алуу үчүн:

дареги: Фрунзе көч. 374, Бишкек ш.

тел.: +996 (312) 62-56-07

Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети,

Туруктуу өнүгүү статистикасы бөлүмү.

Белгиленген шарттуу белгилер:

- көрүнүш жок;

... – маалымат жок;

0,0 – көрсөткүч өлчөө бирдигинен азыраак.

Кээ бир учурларда суммалардын айырмаланышы санды тегеректөөгө байланыштуу болушу мүмкүн.

К 97
ISBN 978-9967-11-717-4

УДК 311:351/354
ББК 60,55

МАЗМУНУ

Кыскартуулар жана аббревиатуралар	9
Кириш сөз.....	10
1 – МАКСАТ. КЕДЕЙЧИЛИКТИН БАРДЫК ТҮРҮН БАРДЫК ЖЕРДЕ ЖОЮУ.....	13
1.2.1 Өлкөнүн жакырчылыктын расмий чегинен төмөн жашаган калктын үлүшү, жынысы жана жашы боюнча	15
1.2.2 Улуттук аныктамаларга ылайык, жакырчылыктын бардык көрүнүшүндө жашаган бардык курактагы эркектердин, аялдардын жана балдардын үлүшү.....	17
1.3.1 Социалдык коргоонун минималдуу деңгээли/системасы менен камтылган калктын үлүшү.....	18
1.4.1 Базалык кызмат көрсөтүүлөрдү алууга мүмкүндүгү бар үй чарбаларда жашаган калктын үлүшү.....	18
1.5.1 Кырсыктардын натыйжасында өлгөндөрдүн саны.....	19
1.5.2 Кырсыктардан түз экономикалык жоготуулар, улуттук ИДПга карата пайыздык катышы	20
1.5.4 Кырсык коркунучун азайтуунун стратегияларына ылайык табигый кырсык коркунучун азайтуунун жергиликтүү стратегияларын кабыл алган жана ишке ашырган жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын үлүшү.....	20
1.a.2 Негизги кызмат көрсөтүүлөрдүн (билим берүү, саламаттыкты сактоо жана социалдык жактан коргоо) мамлекеттик чыгымдардын жалпы суммасында чыгымдарынын үлүшү.....	21
2 – МАКСАТ. АЧКАЧЫЛЫКТЫ ЖОЮУ, АЗЫК-ТҮЛҮК КООПСУЗДУГУН КАМСЫЗДОО ЖАНА АЙЫЛ ЧАРБАСЫН ТУРУКТУУ ӨНҮКТҮРҮҮГӨ КӨМӨКТӨШҮҮ.....	22
2.1.1 Жетишсиз тамактануунун жайылышы.....	24
2.1.2 Калктын азык-түлүк коопсуздугунун орточо же оор деңгээли (“Азык-түлүк коопсуздугунун жоктугун кабылдоо шкаласы” боюнча).....	25
2.2.1 Беш жашка чейинки балдардын арасында боюнун өспөй калуусунун жайылышы (Дүйнөлүк саламаттык сактоо уюму (ДССУ) тарабынан <-2 аныкталган балдардын өсүү ченемдерине ылайык, баланын боюнун жаш курагына карата өсүүнүн медианалык көрсөткүчүнөн орточо квадраттык артта калуу).....	26
2.2.2 Түрү боюнча (арык же семиз) бөлүп караганда беш жашка чейинки балдардын арасында жетишсиз тамактануунун жайылышы (ДССУ тарабынан <-2 же <+2 аныкталган балдардын өсүү ченемдерине ылайык, баланын салмагынын жаш курагына карата өсүүнүн медианалык көрсөткүчүнөн орточо квадраттык артта калуу).....	27
2.2.3.1 Аялдардын жалпы санында анемия менен ооруган аялдардын үлүшү.....	28
2.a.1 Мамлекеттик чыгымдардын түзүмү боюнча аныктала турган айыл чарбасына багыттоочулук индекси.....	29
3 – МАКСАТ. ДЕНИ САК ЖАШОО ОБРАЗЫН КАМСЫЗ КЫЛУУ ЖАНА БАРДЫК КУРАКТАГЫЛАР ҮЧҮН БАКУБАТЧЫЛЫККА КӨМӨКТӨШҮҮ.....	30
3.1.1 Энелердин өлүмүнүн коэффициенти.....	32
3.1.2 Квалификациялуу медицина кызматкерлери кабыл алган төрөттөрдүн үлүшү.....	33
3.2.1 Беш жашка чейинки балдардын өлүмүнүн коэффициенти.....	34
3.2.2 Беш жашка чейинки балдардын өлүмүнүн коэффициенти.....	35
3.3.1 Жынысы боюнча бөлүнгөн 1000 инфекцияланбагандарга карата ВИЧтин жаңы учурларынын саны.....	35

3.3.2 100 000 адамга карата кургак учук оорусу.....	37
3.3.3 1000 адамга карата безгек оорусу.....	37
3.3.4 100 000 адамга карата гепатит В оорусу.....	38
3.4.1 Жүрөк-кан тамыр, рак, диабет, өнөкөт респиратордук ооруларынан келип чыккан өлүм.....	39
3.4.2 Өзүн-өзү өлтүрүүдөн келип чыккан өлүм.....	42
3.6.1 Жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасындагы өлүм.....	43
3.7.1 Үй-бүлөнү пландаштыруу боюнча муктаждыктары заманбап ыкмалар менен канааттандырылган репродуктивдүү жаш курактагы (15 жаштан 49 жашка чейинки) аялдардын үлүшү.....	44
3.7.2 Өспүрүм кыздардын (15 жаштан 19 жашка чейин) арасында төрөт көрсөткүчү ошол эле курактагы 1000 өспүрүм кызга карата.....	45
3.8.2 Үй чарбаларынын чыгымдарынын же кирешелеринин жалпы көлөмүндө медициналык жардамга үй-бүлөлүк чыгымдардын чоң салыштырма салмагы менен калктын үлүшү.....	46
3.9.2 Коопсуз суунун, коопсуз санитариянын жана гигиенанын жоктугунан болгон өлүм (суу менен жабдуу, санитария жана гигиена боюнча коопсуз кызмат көрсөтүүнүн жоктугунан).....	48
3.9.3 Уулуу заттардан кокусунан уулануудан келип чыккан өлүм.....	49
3.a.1 15 жаштан жогору курактагы адамдар тарабынан тамеки колдонуунун курагы боюнча стандартташтырылган жайылуу.....	49
3.b.1 Улуттук программаларга киргизилген бардык эмдөөлөрдү камтылган калктын максаттуу тобунун үлүшү.....	50
3.c.1 Калктын киши башына медицина кызматкерлеринин саны жана алардын бөлүштүрүлүшү.....	51

4 – МАКСАТ. БААРЫН КАМТЫГАН АДИЛЕТТҮҮ ЖАНА САПАТТУУ БИЛИМ БЕРҮҮНҮ КАМСЫЗДОО ЖАНА БАРДЫК АДАМДАР ҮЧҮН ӨМҮР БОЮ ОКУУ МҮМКҮНЧҮЛҮГҮН КОЛДОО..... 54

4.1.1 Балдардын жана жаштардын үлүшү: а) 2-3-класстын окуучуларына, б) башталгыч мектепти бүтүрүүчүлөргө жана с) i) сабаттуулук жана ii) математика көндүмдөрүнүн минималдуу деңгээлине жеткен орто мектептердин бүтүрүүчүлөрүнө туура келген жынысы боюнча бөлүп караганда.....	55
4.1.2 Бүтүрүү коэффициенти (башталгыч, толук эмес жана толук орто билим берүү).....	57
4.2.1 Жынысы боюнча бөлүп караганда саламаттыгы, окуусу жана психикалык бакубатчылыгы жактан четтөөсүз өсүп жаткан 36-59 ай курактагы балдардын үлүшү.....	57
4.2.2 Жынысы боюнча бөлүп караганда уюштурулган окутуулардын түрлөрүнө катышуунун деңгээли (мектепке кире турган расмий жаш куракка чыкканга чейинки бир жыл үчүн).....	58
4.4.1. Көндүмдөрдүн түрлөрү боюнча бөлүп караганда маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (МКТ) жаатында көндүмдөргө ээ болгон жаштардын жана орто жаштагылардын үлүшү.....	58
4.c.1 Окуу жайынын билим берүү деңгээли боюнча бөлүп караганда, окутуу үчүн талап кылынган минималдуу квалификацияларга ээ мугалимдердин үлүшү.....	59

5 - МАКСАТ. ГЕНДЕРДИК ТЕНДИКТИ КАМСЫЗДОО ЖАНА БАРДЫК АЯЛДАРДЫН ЖАНА КЫЗДАРДЫН УКУКТАРЫН ЖАНА МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮН КЕҢЕЙТҮҮ..... 61

- 5.1.1** Жынысы боюнча тендикди жана басмырлабоону камсыз кылуу жана шыктандыруу үчүн жана бул чөйрөдөгү кырдаалга байкоо жүргүзүү үчүн ченемдик укуктук базанын болушу..... 63
- 5.3.1** 15 жашка чейин жана 18 жашка чейин никеге же чогуу жашоого турган 20 жаштан 24 жашка чейинки аялдардын үлүшү..... 63
- 5.4.1** Жынысы, курагы жана жашаган жери боюнча үйдү жыйноо жана үй ишин кылуу боюнча төлөнбөгөн эмгекке карата убакыттын үлүшү..... 65
- 5.5.1** Аялдар ээлеген орундардын үлүшү а) улуттук парламенттерде жана б) жергиликтүү бийлик органдарында..... 65
- 5.5.2** Жетекчилик кызмат орундарындагы аялдардын үлүшү..... 66
- 5.6.2** 15 жаштан өйдө аялдар менен эркектерге жыныстык жана тукум улоого ден-соолугу жана маалымат боюнча кызмат көрсөтүүлөргө толук жана бирдей жеткиликтүүлүктү кепилдик кылган жана бул тармакта билим берген, мыйзамдары жана нормативдик актылары иштеген өлкөлөрдүн саны..... 66
- 5.b.1** Жынысы боюнча бөлүп караганда мобилдик телефону бар адамдардын үлүшү..... 67

6 – МАКСАТ. СУУ РЕСУРСТАРЫН САРАМЖАЛДУУ ПАЙДАЛАНУУНУН ЖАНА БАРДЫК АДАМДАР ҮЧҮН САНИТАРИЯНЫН БОЛУШУН КАМСЫЗДОО..... 68

- 6.1.1** Коопсуздук талаптарына ылайык уюштурулган суу менен камсыз кылуу кызматтарын пайдаланган калктын үлүшү..... 69
- 6.2.1** а) санитариянын кызмат көрсөтүүлөрү коопсуздук талаптарын сактоо менен уюштурулган жана б) самын жана суу менен колду жуучу түзүлүштөрдү пайдаланган калктын үлүшү..... 70
- 6.2.1.1** Санитардык курулмаларга туруктуу жетүү мүмкүнчүлүгү бар калктын үлүшү..... 71
- 6.3.1** Коопсуз тазалануучу тиричилик-чарба жана өндүрүштүк саркынды суулардын үлүшү 71
- 6.4.1.1** Ташуу учурундагы суунун жоготуулары..... 72

7 – МАКСАТ. БАРДЫК АДАМДАР ҮЧҮН ЭНЕРГИЯНЫН АРЗАН, ИШЕНИМДҮҮ, ТУРУКТУУ ЖАНА ЗАМАНБАП БУЛАКТАРЫНА ЖЕТҮҮНҮ КАМСЫЗДОО..... 73

- 7.1.1** Электр энергиясына жетүү мүмкүндүгү бар калктын үлүшү..... 74
- 7.1.2** Негизинен отундун таза түрлөрүн жана технологияларын пайдаланган калктын үлүшү..... 75
- 7.2.1.1** Энергия керектөөнүн жалпы көлөмүндө энергиянын жаңыланган булактарынын үлүшү..... 76
- 7.3.1.1** ИДПнын кубаттуулугунун сыйымдуулугу..... 76
- 7.3.1.2** ИДПнын электр сыйымдуулугу..... 77

8 - МАКСАТ. АЛДЫГА КАРАЙ, БААРЫН КАМТЫГАН ТУРУКТУУ ЭКОНОМИКАЛЫК ӨСҮШКӨ, ТОЛУК ЖАНА ӨНДҮРҮМДҮҮ ЖУМУШТУУЛУККА ЖАНА БАРДЫК АДАМДАР ҮЧҮН ТАТЫКТУУ ЖУМУШКА КӨМӨКТӨШҮҮ..... 78

8.1.1	Калктын жан башына карата реалдуу ИДПнын жылдык өсүү темпи.....	79
8.2.1	Бир иштеген адамга карата реалдуу ИДПнын жылдык өсүү темпи.....	79
8.5.2	Жумушсуздуктун жынысы жана жаш курагы боюнча деңгээли.....	80
8.6.1	Иштебеген, окубаган жана кесиптик көндүмдөрдү үйрөнбөгөн (15 жаштан 24 жашка чейинки) жаштардын үлүшү.....	81
8.7.1	5 тен 17 жашка чейинки эмгектенген балдардын жынысы жана жашы боюнча саны жана үлүшү.....	81
8.8.1	Өлүмгө алып келген жана өлүмгө алып келбеген өндүрүштүк травматизм.....	82
8.9.1.1	ИДПга туризмдин түздөн-түз салымы ИДПнын жалпы пайызына карата.....	84
8.10.1	Саны а) 100 000 чоң адамдарга карата коммерциялык банктардын филиалдарынын жана б) Кыргыз Республикасында 100 000 чоң адамдарга карата банкоматтардын саны.....	84
8.10.2	Уюлдук байланыш операторлорунун кызматын колдонгон жана банк же башка финансылык мекемеде эсеби бар адамдардын (15 жаштан өйдө) үлүшү.....	85

9 – МАКСАТ. ТУРУКТУУ ТҮЗҮМДҮ ТҮЗҮҮ, БААРЫН КАМТЫГАН ЖАНА ТУРУКТУУ ИНДУСТРИЯЛАШТЫРУУГА ЖАНА ИННОВАЦИЯЛАРГА КӨМӨКТӨШҮҮ..... 87

9.1.2	Транспорттун түрүнө бөлүп караганда жүргүнчүлөрдү жана жүктөрдү ташуунун көлөмү.....	88
9.2.1	ИДПга карата жана калктын киши башына карата пайыздык катышта иштетүү өнөр жайында түзүлгөн кошумча нарк.....	89
9.2.2	Иштетүүчү өнөр жайда иштегендердин жынысы жана аймагы боюнча үлүшү.....	90
9.3.1	Өнөр жайдын таза продукциясынын жалпы көлөмүндөгү чакан ишканалардын үлүшү.....	91
9.3.2	Кредит же кредит линиясы бар чакан ишканалардын үлүшү.....	91
9.4.1.1	1 кв.км стационардык булактардан чыккан булгоочу заттардын көлөмү.....	91
9.5.1	ИДП га болгон тажрыйбалык-конструктордук жумуштун жана илимий изилдөөнүн чыгымынын үлүшү.....	91
9.5.2	Миллион калкка карата изилдөөчүлөрдүн саны (толук жумуштуулук эквивалентинде)	92
9.b.1	Кошумча нарктын жалпы көлөмүндө орто технологиялык жана жогорку технологиялуу тармактардын продукцияларынын кошумча наркынын үлүшү	92
9.c.1	Технологиялар боюнча бөлүп караганда, мобилдик тармактар менен камтылган калктын үлүшү.....	92

10 - МАКСАТ. ӨЛКӨЛӨРДҮН ИЧИНДЕГИ ЖАНА АЛАРДЫН ОРТОСУНДАГЫ ТЕҢСИЗДИКТИ АЗАЙТУУ..... 93

10.1.1	Аз камсыздалган 40 пайыз калктын жана жалпы калктын арасында үй чарбалардын кирешелеринин калктын жан башына алгандагы өсүү темпи.....	94
10.2.1	Жаш курагы жана жынысы боюнча бөлүп караганда медиандык кирешеси 50 пайыздан төмөн кирешеси бар калктын үлүшү.....	95

10.3.1	Акыркы 12 ай ичинде эл аралык укук менен тыюу салынган дискриминациянын негизинде жеке өзүнүн башынан өткөн дискриминация көрүнүштөрү же куугунтуктар жөнүндө алар өздөрү маалымдаган адамдардын үлүшү.....	96
10.4.1	Эмгек акыга жумшалган ИДПнын үлүшү.....	98

11 - МАКСАТ. ШААРЛАРДЫН ЖАНА КАЛКТУУ ПУНКТТАРДЫН АЧЫКТЫГЫН, КООПСУЗДУГУН, ЖАШООГО ЧЫДАМДУУЛУГУН ЖАНА ЭКОЛОГИЯЛЫК ТУРУКТУУЛУГУН КАМСЫЗДОО..... 99

11.2.1	Коомдук транспортко ыңгайлуу жеткилиги бар калктын үлүшү, жынысы жана жашы боюнча.....	100
11.5.1	Кырсыктардын натыйжасында өлгөндөрдүн саны.....	101
11.5.2	Улуттук ИДП карата пайыздык катыш менен кырсыктардан түздөн-түз экономикалык жоготуулар.....	102
11.6.1.1	Ташылып чыгарылган катуу тиричилик таштандылардын көлөмү.....	105
11.6.1.2	Үй тиричилик таштандыларын (катуу таштандыларды) чыгаруу аймактар боюнча.....	106
11.7.1.a	Калктуу конуштардагы жашыл көчөттөрдүн жана массивдердин аянты 1000 адамга.....	106

12 – МАКСАТ. КЕРЕКТӨӨНҮН ЖАНА ӨНДҮРҮҮНҮН САРАМЖАЛДУУ МОДЕЛДЕРИНЕ ӨТҮҮНҮ КАМСЫЗДОО..... 108

12.4.2	Кайра иштетүү түрлөрү боюнча калктын жан башына коркунучтуу калдыктардын топтолушу жана иштелип чыгуучу коркунучтуу калдыктардын үлүшү.....	110
12.b.1.1	Туристтердин саны.....	111

13 - МАКСАТ. КЛИМАТТЫН ӨЗГӨРҮШҮНӨ ЖАНА АНЫН КЕСЕПЕТТЕРИНЕ КАРШЫ КҮРӨШҮҮ БОЮНЧА ШАШЫЛЫШ ЧАРАЛАРДЫ КӨРҮҮ..... 112

13.1.1	Кырсыктын натыйжасында өлгөн адамдардын саны.....	113
13.1.2	2015–2030 –жылдарга карата кырсыктардын тобокелдигин төмөндөтүү боюнча Сендай алкактык программасына ылайык кырсыктардын тобокелдигин азайтуу боюнча улуттук стратегияларды кабыл алган жана жүзөгө ашырган өлкөлөрдүн саны.....	114

14 – МАКСАТ. ТУРУКТУУ ӨНҮГҮҮ ҮЧҮН ОКЕАНДАРДЫ, ДЕҢИЗДЕРДИ ЖАНА ДЕҢИЗ РЕСУРСТАРЫН САКТОО ЖАНА ТУРУКТУУ ПАЙДАЛАНУУ.....115

15 - МАКСАТ. КУРГАКТЫКТЫН ЭКОСИСТЕМАЛАРЫН КОРГОО ЖАНА КАЛЫБЫНА КЕЛТИРҮҮ ЖАНА АЛАРДЫ САРАМЖАЛДУУ ПАЙДАЛАНУУГА КӨМӨКТӨШҮҮ, ТОКОЙЛОРДУ САРАМЖАЛДУУ ПАЙДАЛАНУУ, ЧӨЛГӨ АЙЛАНУУГА КАРШЫ КҮРӨШҮҮ, ЖЕРЛЕРДИН ДЕГРАДАЦИЯ ПРОЦЕССИН ТОКТОТУУ ЖАНА БИОЛОГИЯЛЫК АР ТҮРДҮҮЛҮКТҮН ЖОГОЛУУ ПРОЦЕССИН ТОКТОТУУ..... 116

15.1.1.1	Өлкөнүн жалпы аянтына карата пайыздык катышта токойлордун аянты.....	117
15.1.2	Биологиялык ар түрдүүлүк жагынан маанилүү болгон, коргоого алынган кургактык аймактарынын үлүшү.....	117
15.1.2.1	Өлкөнүн бүткүл аянтынан ӨКЖАнын (улуттук жаратылыш коруктарынын жана парктардын) аянты.....	118

15.3.1.1 Пайдаланбаган себептер боюнча айдоо аянты.....	119
15.a.1.1 Айлана-чөйрөнү коргоого мамлекеттик бюджеттин чыгымдары.....	120

16 – МАКСАТ. ТУРУКТУУ ӨНҮГҮҮНҮН КЫЗЫКЧЫЛЫГЫНДА ТЫНЧТЫКТЫ СҮЙГӨН ЖАНА АЧЫК КООМ КУРУУГА КӨМӨКТӨШҮҮ, БАРДЫГЫ ҮЧҮН СОТ АДИЛЕТТИГИНЕ ЖЕТҮҮНҮ КАМСЫЗДОО ЖАНА БАРДЫК ДЕҢГЭЭЛДЕРДЕ КЕҢИРИ КАТЫШУУГА НЕГИЗДЕЛГЕН НАТЫЙЖАЛУУ ЖАНА ОТЧЕТТУУ МЕКЕМЕЛЕРДИ ТҮЗҮҮ..... 122

16.1.4 Өз районундагы көчөлөрдө жалгыз баратканда өзүн коопсуз сезген адамдардын үлүшү.....	124
16.2.1 Акыркы айда багуучу адам тарабынан кандайдыр бир физикалык жазага жана/же психологиялык агрессияга кабылган 1 жаштан 14 жашка чейинки балдардын үлүшү.....	125
16.3.1 Акыркы 12 ай ичинде компетенттүү органдарга же чыр-чатактарды жөнгө салуу механизмдери расмий таанылган башка органдарга тийиштүү даттануу арызын берген а) физикалык, б) психологиялык жана/же с) сексуалдык зомбулуктун курмандыктарынын үлүшү.....	127
16.6.1 Өлкөнүн алгачкы чыгымдары баштапкы бюджетке карата пайыздык катышта секторлорго (же бюджеттик классификациянын коддоруна же окшош категорияларга) бөлүп караганда.....	127
16.7.1.a Мамлекеттик мекемелердеги кызматтардын үлүшү.....	128
16.9.1 Төрөлгөндүгү жарандык органдарда катталган беш жашка чейинки балдардын үлүшү, жаш курагы боюнча.....	128
16.b.1 Адам укуктары жаатында эл аралык стандарттарга ылайык дискриминацияга тыюу салуунун негизинде акыркы 12 айда жеке өзүнүн башынан өткөн дискриминация көрүнүштөрү же куугунтуктар жөнүндө билдирген калктын үлүшү.....	129

17 - МАКСАТ. ТУРУКТУУ ӨНҮГҮҮ КЫЗЫКЧЫЛЫГЫНДА ГЛОБАЛДЫК ӨНӨКТӨШТҮКТҮН АЛКАГЫНДА ИШТЕРДИ ЖҮЗӨГӨ АШЫРУУ ЖАНА АКТИВДЕШТИРҮҮ КАРАЖАТТАРЫН ЧЫҢДОО..... 131

17.1.1 Булактар боюнча бөлүнүшүндө ИДПга карата пайыздык катышта мамлекеттик кирешелердин жалпы көлөмү.....	133
17.1.2 Ички салыктар менен каржыланган мамлекеттик бюджеттин үлүшү.....	133
17.4.1 Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна карата пайыздык катыш менен карыздарды тейлөөнүн чыгымдары.....	134
17.6.1 100 тургунга туруктуу кең тилкелүү абоненттердин саны ылдамдыгы боюнча бөлүп караганда.....	134
17.8.1 Интернет колдонгон калктын үлүшү.....	135

КЫСКАРТУУЛАР ЖАНА АББРЕВИАТУРАЛАР

АКШ	Америка Кошмо Штаттары
БТЖКК	Кыргыз Республикасынын Санариптик өнүктүрүү жана инновациялык технологиялар министрлигине караштуу Байланыш тармагында жөнгө салуу жана көзөмөлдөө кызматы
БУУ	Бириккен Улуттар Уюму
ДМЧА	Ден-соолугунун мүмкүнчүлүктөрү чектелген адамдар
ДССУ	БУУнун Дүйнөлүк Саламаттыкты Сактоо Уюму
ЖРЭТКМ	Кыргыз Республикасынын Жаратылыш ресурстары, экология жана техникалык көзөмөл министрлиги
ИДП	Ички дүң продукт
КИЖС	Кабылданган иммундук жетишсиздик синдрому
КККИ	Көп көрсөткүчтөр боюнча кластердик изилдөө
КМШ	Көз карандысыз мамлекеттер шериктештиги
КР БШК	Кыргыз Республикасынын шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясы
КРССМ	Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрлиги
КР ӨКМ	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги
КР ӨКМ караштуу ТК	Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлигине караштуу Токой кызматы
КРУБ	Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы
МКТ	Маалыматтык-коммуникациялык технологиялар
САЧКӨМ	Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жай министрлиги
СРК	Кыргыз Республикасынын Суу ресурстары, айыл чарба жана кайра иштетүү өнөр жайы министрлигине караштуу Суу ресурстары кызматы
ТӨМ	Туруктуу өнүгүү максаттары
Улутстатком	Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети
ҮЧИИ	Үй чарбаларын интеграциялуу изилдөө
ФАО	Бириккен Улуттар Уюмунун Азык-түлүк жана айыл чарба уюму (FAO — Food and Agriculture Organization of the United Nations)

ТУРУКТУУ ӨНҮГҮҮ МАКСАТТАРЫ

2015-жылдын сентябрь айында Бириккен Улуттар Уюмунун тарыхый саммитинде дүйнөлүк лидерлер глобалдык иш-аракеттер планын кабыл алышкан: **Биздин дүйнөнүн кайра түзүлүшү: 2030-жылга чейин туруктуу өнүгүүнүн күн тартиби**.

Туруктуу өнүгүү максаттары - кедей, бай жана орто деңгээлде өнүккөн бардык өлкөлөрдүн аракеттерине чакырык болуп саналат. Ал планетабыздын бакубатчылыгын жакшыртууга жана коргоого багытталган. Мамлекеттерде кедейчиликти жоюу боюнча иш-чаралар экономикалык өсүштү жогорулатууга жана билим берүү, саламаттыкты сактоо, социалдык коргоо ошондой эле, иш менен камсыз кылуу, климаттын өзгөрүшүнө каршы күрөшүү жана айлана-чөйрөнү коргоого багытталган аракеттер менен бирге ишке ашырылышы керектигин түшүнүшөт. Кабыл алынган милдеттенмелерге ылайык, алдыдагы 15 жыл ичинде өлкөлөр жакырчылыктын бардык түрлөрүн жоюуга, теңсиздикке каршы күрөшүүгө жана климаттын өзгөрүүсүнө байланыштуу көйгөйлөрдү чечүү боюнча аракеттерин күчөтүшөт. «Биздин дүйнөнүн кайра түзүлүшү: Күн тартиби-2030» аттуу жыйынтыктоочу документинин жыйынтыгында 17 глобалдык максатты, 169 тиешелүү милдетти жана 232 көрсөткүчтү камтыйт¹.

Кыргыз Республикасы башка мамлекеттер менен катар глобалдуу ТӨМгө жетишүүгө өз салымын кошуу жана алардын жетишүү көрсөткүчтөрүн көзөмөлдөө боюнча милдеттенме алган. Ошентип, 2018–2040-жылдарга карата Кыргыз Республикасынын Улуттук өнүгүү стратегиясына ылайык, Кыргызстан Күн тартиби-2030 кабыл алынган Туруктуу өнүгүү максаттарына жетишүүгө аракет кылат.

2025-жылдын июль айында Кыргыз Республикасы БУУнун Экономикалык жана Социалдык Кеңешинин колдоосунун астында Туруктуу өнүгүү боюнча жогорку деңгээлдеги саясий форумдун алкагында Экинчи Улуттук ыктыярдуу баяндама (УИБ)² сунуштады. УИБ Туруктуу өнүгүүнүн 17 Максатынын ичинен 16сын камтып, Кыргыз Республикасынын инклюзивдүү, адилеттүү жана туруктуу коом курууга болгон бекем берилгендигин чагылдырат. Документте кедейчиликти кыскартууга, модернизациялоого, адамдык капиталды өнүктүрүү, санариптештирүү, калктын аялдуу катмарына колдоо көрсөтүү жана туруктуу экономикалык өсүштү камсыз кылуу маселелерине өзгөчө көңүл бурулган. УИБди даярдоо учурунда SDG Tracker куралы колдонулуп, Туруктуу өнүгүүнүн максаттарына жетүүдөгү прогрессти түзүмдүү түрдө көзөмөлдөөгө жана ар тараптуу талдоого мүмкүндүк берди. Бул куралды колдонуу мониторингдин ачык-айкындуулугун жогорулатууга, маалыматтардын салыштырмалуу мүнөзүн жакшыртууга, негизги тенденциялар менен чакырыктарды аныктоого жана 2030-жылга чейинки Күн тартибин ишке ашыруу контекстинде өлкөнүн мындан аркы туруктуу өнүгүүсү үчүн артыкчылыктуу багыттарды белгилөөгө өбөлгө түздү.

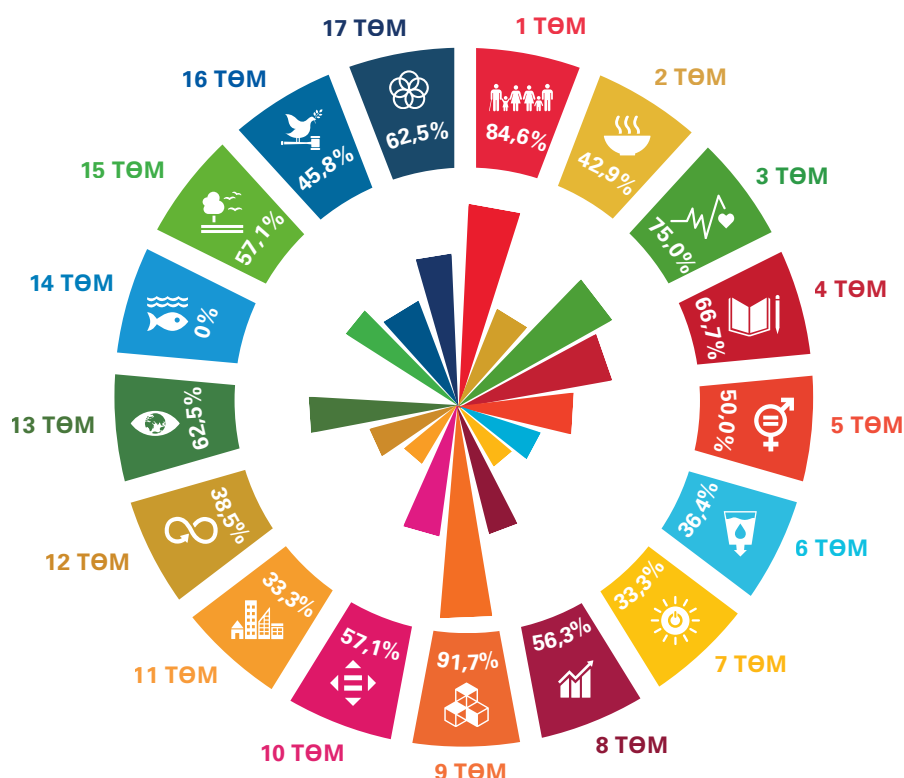
Кыргыз Республикасынын Улуттук статистика комитети Туруктуу өнүгүү максаттарына жетүү үчүн маалыматтарды чогултуу боюнча аракеттерди координациялоого, 2030-жылга чейинки Күн тартибине статистикалык маалыматтарды чыгарууга жана Туруктуу өнүгүү максаттарына байланышкан далилдик базаны түзүүгө жооптуу негизги орган болуп саналат.

Бүгүнкү күндө Кыргыз Республикасында ТӨМдүн 217 индикаторуна мониторинг жүргүзүлүп жатат, анын ичинен 136 глобалдык, 59 улуттук жана 22 прокси индикаторлор, ошондой эле бул көрсөткүчтөр боюнча жеткиликтүү дизагрегацияланган маалыматтар жана метамаалыматтар (методология) бар. Бул көрсөткүчтөр боюнча жеткиликтүү дизагрегацияланган маалыматтар жана метамаалыматтар (методологиялар). Бардык көрсөткүчтөр Кыргыз Республикасынын ТӨМ боюнча Улуттук отчеттуулук платформасында — Open SDG KG сайтында жайгаштырылган: www.stat.gov.kg → «Статистика» бөлүмү → «Туруктуу өнүгүү максаттары».

¹<https://unstats.un.org/sdgs/indicators/Global-Indicator-Framework-after-2024-refinement-Russian.pdf>

²<https://hlpf.un.org/countries/kyrgyz-republic/voluntary-national-reviews-2025>

1-график. Кыргыз Республикасында ТӨМдүн глобалдык көрсөткүчтөрүнүн жеткиликтүүлүгүнүн талдоо

Кыргыз Республикасы Күн тартиби-2030 «Эч кимди артта калтырбоо» деген негизги билдирүүсүн аткарат, ушуга байланыштуу ТӨМ көрсөткүчтөрүн бөлүштүрүүгө көп көңүл бурулат. Глобалдык көрсөткүчтөрдүн жеткиликтүүлүгүн талдоо, 2025-жылдын 1-январына карата географиялык жайгашуусу боюнча - 58 көрсөткүч, жынысы боюнча - 40, жаш курагы боюнча - 26, кирешем деңгээли - 24, билими боюнча - 23 жана этностук таандыгы боюнча 14 көрсөткүч бөлүштүрүүгө жеткиликтүү экендигин көрсөттү. Миграциялык статусу жана майыптыгы бар адамдар жөнүндө бөлүштүрүлгөн маалыматтарды даярдоодо кемчиликтер бар.

2-график. ТӨМдүн глобалдык көрсөткүчтөрү үчүн маалыматтарды бөлүштүрүү боюнча талдоо

Берилген маалыматтар статистикалык жана административдик маалымат булактарынын негизинде түзүлгөн. ТӨМ көрсөткүчтөрү боюнча кеңири маалыматты Туруктуу өнүгүүнү мониторингдөө жана отчеттуулук боюнча Улуттук платформадан табууга болот².

«Кыргыз Республикасындагы Туруктуу өнүгүү максаттарынын статистикасы, 2015-2024» (кыскача версия) статистикалык жыйнагынын электрондук версиясы төмөнкү шилтеме аркылуу колдонуучуларга жеткиликтүү: <https://sustainabledevelopment-kyrgyzstan.github.io/publications/> же төмөндө берилген QR-код аркылуу.

Күн тартиби-2030дун максаттары жана милдеттери боюнча маалымат БУУнун расмий веб-сайтынан алынган: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/ru/sustainable-development-goals/>

²ТӨМ отчеттуулугунун улуттук платформасы: <https://sustainabledevelopment-kyrgyzstan.github.io/>

1 - МАКСАТ.

КЕДЕЙЧИЛИКТИН БАРДЫК ТҮРЛӨРҮН
БАРДЫК ЖЕРДЕ ЖОЮУ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Өтө кедейчилик шартында
жашаган кыргызстандыктар

198 285

улуттук стандарттар боюнча

Өтө кедейчиликте жашаган адамдардын
саны **кыйла төмөндөдү**

2024

198,3 МИҢ
АДАМ

2000

1,6 МЛН.
АДАМ

Кедейчиликтин улуттук
чегинен төмөн

1,9 МЛН.
АДАМ
жашаган

Эң көп сандар төмөнкү облустарга туура келген:

(миң адам)

Жалал-Абад облусунда	447,2
Бишкек шаарында	309,4
Ош облусунда	280,9
Баткен облусунда	261,7

Иштин болушу татыктуу жашоого
кепилдик бербейт

Жумуш менен камсыз
болгон калктын

17,3%

кедейчилик
шартында жашаган

Улуттук кедейчиликтин
чегинен төмөн жашаган

25,7%

Өлкөнүн **төрттөн** бир бөлүгүнөн көбү
кедей болуп саналат

Кедейчилик балдарга бирдей таасир этпейт.
**Кедейлердин жалпы санынын жарымына
жакыны балдар болуп саналат.**

Балдар кедейчилигинин
деңгээли

33,1%

954 508 бала

кедейчилик
шартында жашаган

алардын
ичинен

3,9%

111 926 бала

өтө кедейчилик
шартында жашаган

2024-жылы кырсыктардын
натыйжасында **экономикалык
жоготуулар**

1 347,2

МЛН. СОМГО

бааланган

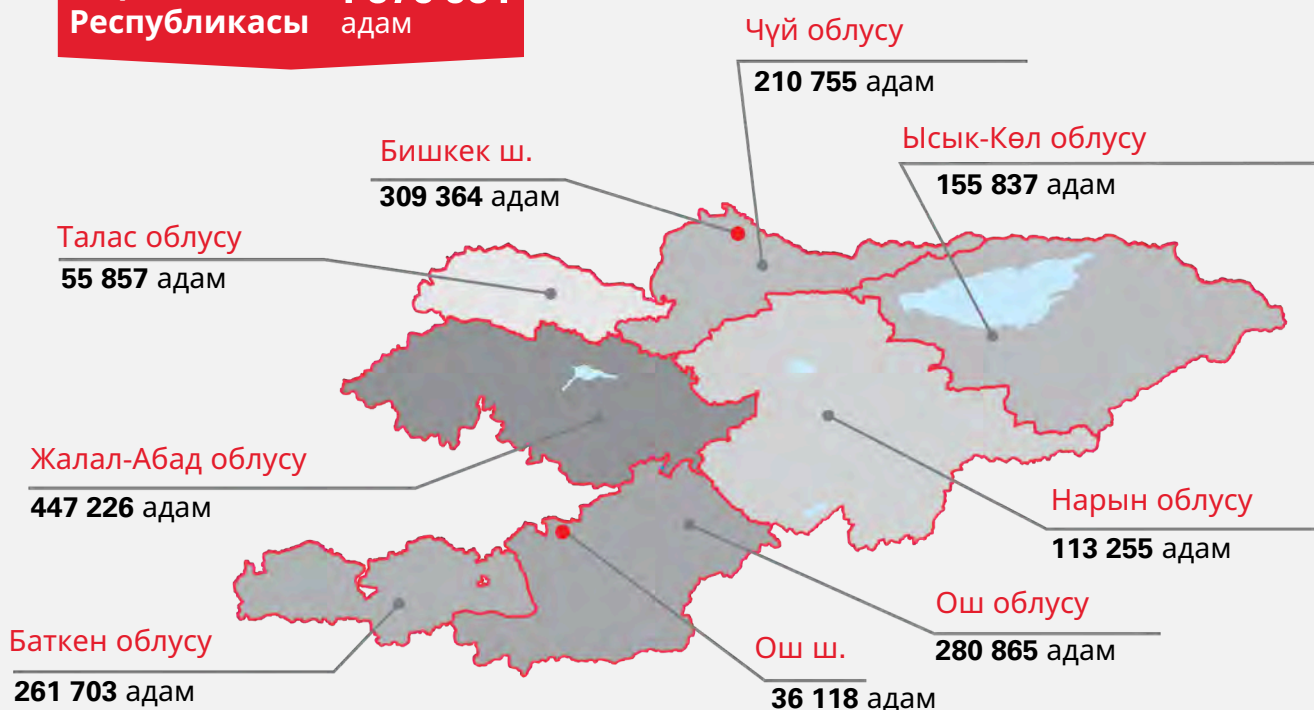
1 - МАКСАТ.

КЕДЕЙЧИЛИКТИН БАРДЫК ТҮРЛӨРҮН
БАРДЫК ЖЕРДЕ ЖОЮУ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Аймактар боюнча кедейлердин саны

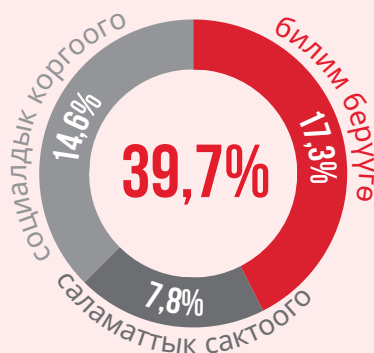
Кыргыз
Республикасы **1 870 981**
адам

Пенсия жана жөлөкпул
түрүндө социалдык
колдоо менен өлкөнүн

16,1%
калкы камтылган

Негизги социалдык кызматтарга
каралган мамлекеттик чыгымдар

Калктын үчтөн бир
бөлүгүнөн көбү көп
өлчөмдүү кедейчиликтин
шартында жашайт

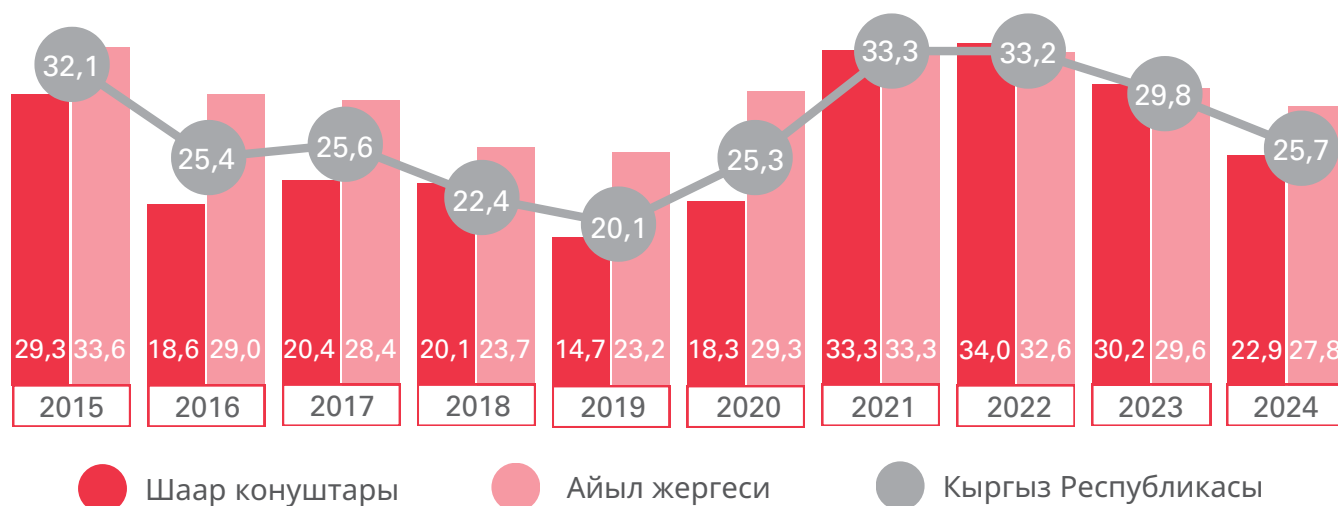

1 - МАКСАТ.

КЕДЕЙЧИЛИКТИН БАРДЫК ТҮРЛӨРҮН БАРДЫК ЖЕРДЕ ЖОЮУ

2030-жылга чейин дүйнөдөгү бардык адамдар үчүн өтө жакырчылыкты жоюу — Туруктуу өнүгүүнүн максаттарынын негизги милдеттеринин бири болуп саналат. 2021-жылдагы сатып алуу жөндөмдүүлүгүнүн паритети боюнча күнүнө бир адамга 3 АКШ долларынан аз каражатка жашоо катары аныкталган өтө жакырчылыктын деңгээли акыркы ондогон жылдарда олуттуу түрдө төмөндөгөн. Жакырчылык — бул туруктуу жашоо үчүн жетиштүү кирешенин жана ресурстардын жетишсиздиги гана эмес. Ал ачарчылык жана жетишсиз тамактануу, билим алууга жана негизги социалдык кызматтарга жеткиликтүүлүктүн жоктугу, социалдык дискриминация жана обочолонуу, ошондой эле чечим кабыл алуу процесстерине катышууга мүмкүнчүлүктүн болбошу менен да мүнөздөлөт.

3-график. Өлкөнүн жакырчылыктын расмий чегинен төмөн жашаган калктын үлүшү
(пайыз менен)

1.2.1 Өлкөнүн жакырчылыктын расмий чегинен төмөн жашаган калктын үлүшү, жынысы жана жашы боюнча¹
(пайыз менен)

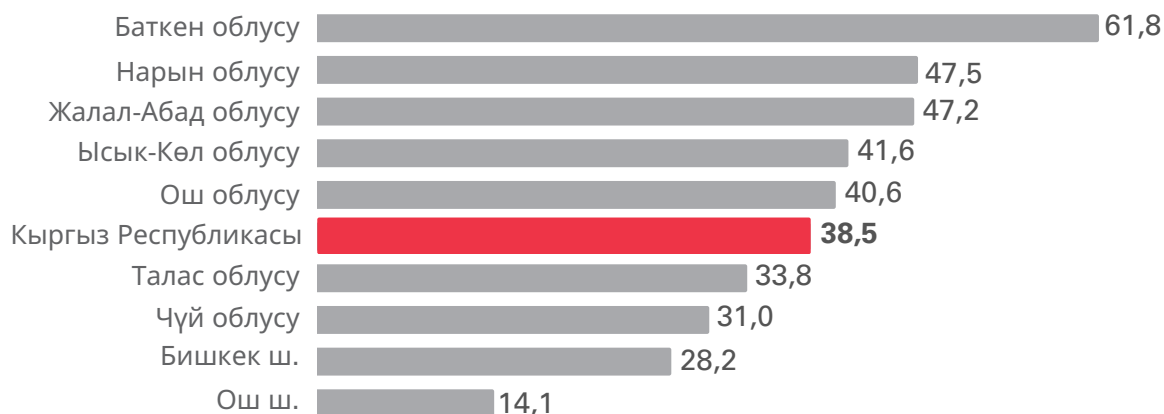
	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	32,1	25,4	25,6	22,4	20,1	25,3	33,3	33,2	29,8	25,7
Жашаган жери боюнча										
Шаар конуштары	29,3	18,6	20,4	20,1	14,7	18,3	33,3	34,0	30,2	22,9
Айыл жергеси	33,6	29,0	28,4	23,7	23,2	29,3	33,3	32,6	29,6	27,8
Жынысы боюнча										
Аялдар	31,5	25,0	25,0	22,5	20,1	25,3	33,1	32,8	29,7	25,7
Эркектер	32,7	25,7	26,3	22,2	20,2	25,3	33,4	33,5	30,0	25,7
Курактык топтор боюнча										
0-17 жаштагы балдар	40,5	31,5	32,0	28,3	25,7	31,8	40,5	40,3	36,7	33,1
14-28 жаштагы жаштар	29,0	23,0	22,9	20,9	16,2	22,0	31,2	31,6	27,8	22,0

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Эмгекке жарамдуу курактагы калк (16-57 жаштагы аялдар, 16-62 жаштагы эркектер)	27,9	21,8	22,0	19,3	17,1	21,7	29,7	30,3	26,9	21,7
Эмгекке жарамдуу курактан улуу калк	21,8	19,9	18,9	14,8	13,3	17,8	24,1	22,7	19,9	18,2
Аймак боюнча										
Баткен облусу	41,2	37,0	40,5	33,8	32,6	34,7	40,7	48,5	48,1	44,0
Аялдар	40,9	36,1	39,6	33,7	32,4	34,3	40,8	47,0	47,1	43,6
Эркектер	41,4	38,0	41,5	33,9	32,8	35,1	40,5	50,1	49,2	44,5
Жалал-Абад облусу	45,1	32,2	32,6	32,2	26,9	37,2	43,2	47,1	36,1	32,9
Аялдар	45,2	33,1	34,0	33,4	27,8	39,0	43,3	47,2	36,4	34,1
Эркектер	44,9	31,4	31,1	30,9	26,0	35,4	43,2	47,1	35,7	31,7
Ысык-Көл облусу	28,9	24,7	24,2	21,5	24,4	27,9	38,1	31,2	30,9	28,3
Аялдар	29,1	24,7	24,3	21,5	25,3	29,0	39,1	31,2	30,3	27,8
Эркектер	28,7	24,7	24,1	21,6	23,6	26,7	37,2	31,3	31,4	29,0
Нарын облусу	38,0	37,8	29,2	30,6	28,1	36,8	39,2	42,0	38,1	36,0
Аялдар	39,5	39,6	31,2	31,6	29,0	37,6	39,3	42,7	38,2	36,3
Эркектер	36,4	35,9	27,1	29,5	27,2	35,9	39,0	41,4	38,0	35,6
Ош облусу	28,9	22,0	14,3	14,8	14,0	18,8	23,8	19,9	20,4	19,8
Аялдар	28,4	21,8	12,9	15,3	14,1	18,9	23,6	20,8	20,7	19,1
Эркектер	29,5	22,3	15,7	14,3	13,9	18,7	23,9	19,0	20,1	20,6
Талас облусу	21,5	18,1	20,7	22,1	13,3	12,5	23,5	23,9	23,2	19,9
Аялдар	22,6	19,1	21,4	23,8	14,0	12,1	24,2	24,0	23,1	20,3
Эркектер	20,4	17,1	19,9	20,3	12,6	12,9	22,8	23,9	23,3	19,5
Чүй облусу	24,8	30,3	33,3	15,6	19,1	25,4	27,0	26,1	26,6	21,7
Аялдар	24,2	29,8	32,3	15,5	19,1	24,3	26,5	25,7	26,4	21,5
Эркектер	25,4	30,9	34,4	15,7	19,0	26,6	27,6	26,6	26,8	21,9
Бишкек ш.	23,5	9,8	15,9	15,4	11,9	16,8	35,8	35,7	32,4	23,4
Аялдар	22,2	8,9	14,3	14,7	10,9	16,4	35,0	34,0	31,7	23,6
Эркектер	25,2	10,9	17,9	16,3	13,2	17,3	36,7	37,8	33,2	23,2
Ош ш.	38,3	24,6	33,5	35,5	20,7	14,7	28,6	26,6	13,9	7,6
Аялдар	35,8	23,2	30,9	33,9	19,7	14,7	27,7	25,6	14,6	8,9

¹ҮЧИИ маалыматтары боюнча

Жакырчылыктын улуттук көрсөткүчүнүн динамикалык катары 2019-жылга чейин өлкөдө кедей калктын үлүшүнүн жана санынын азайуу тенденциясын мүнөздөп турган. Бирок Covid-19 пандемиясы кыргызстандыктардын кадимки жашоо образын өзгөрттү. 2020-жылы жакырчылыктын деңгээли 2019-жылга салыштырмалуу 5,2 пайыздык пунктка жогорулаган. Андан кийинки жылдары инфляциянын өсүшү жакырчылыктын чегинин жана III-V децильдик топтогу калктын иш жүзүндөгү азык-түлүк себетинин баасынын жогорулашына алып келген. 2024-жылы жакырчылыктын чегинен төмөн жашаган адамдардын саны 1,9 миллионду түздү. Анын ичинен 447,2 миңи — Жалал-Абад облусунун, 309,4 миңи — Бишкек шаарынын, 280,9 миңи — Ош облусунун, 210,7 миңи — Чүй облусунун жана 261,7 миңи — Баткен облусунун тургундары болгон.

4-график. Улуттук аныктамаларга ылайык, жакырчылыктын бардык көрүнүшүндө жашаган бардык курактагы эркектердин, аялдардын жана балдардын үлүшү, 2024 - жылы
(пайыз менен)

1.2.2 Улуттук аныктамаларга ылайык, жакырчылыктын бардык көрүнүшүндө жашаган бардык курактагы эркектердин, аялдардын жана балдардын үлүшү
(пайыз менен)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	50,2	50,5	45,8	42,3	42,2	48,5	47,4	43,6	38,5
Жашаган жери боюнча									
Шаар конуштары	36,9	38,7	33,8	31,1	30,7	41,5	39,5	36,8	28,3
Айыл жергеси	57,4	56,8	52,4	48,5	48,8	52,6	51,9	47,4	46,0
Жынысы боюнча									
Эркектер	50,3	50,3	45,8	42,7	42,5	48,8	47,9	43,5	38,5
Аялдар	50,1	50,6	45,9	41,9	42,0	48,2	46,9	43,6	38,4
Курактык топтор боюнча									
Балдар (18 жашка чейинки)	59,7	60,0	56,0	52,0	50,9	58,2	56,8	52,6	48,5
Чоң адамдар (18-64 жаш)	43,7	44,1	39,3	35,9	36,9	42,4	41,4	38,2	32,2
Улгайган адамдар (65 жаш жана андан жогору)	49,2	46,4	38,6	37,0	34,8	40,7	39,0	33,9	30,0
Аймак боюнча									
Баткен облусу	64,9	66,0	64,8	63,5	61,1	67,1	69,9	69,3	61,8
Жалал-Абад облусу	59,6	61,5	53,8	50,4	56,7	62,0	61,0	54,9	47,2
Ысык-Көл облусу	45,2	47,0	42,7	46,3	41,6	46,9	42,5	45,4	41,6
Нарын облусу	58,3	50,0	48,5	47,8	49,0	55,8	54,0	49,3	47,5
Ош облусу	57,5	52,1	58,5	45,8	43,5	42,7	42,5	37,1	40,6
Талас облусу	49,8	39,8	43,0	40,2	33,9	48,3	45,8	41,1	33,8
Чүй облусу	45,4	48,7	28,0	31,7	34,6	39,7	38,1	35,7	31,0
Бишкек ш.	26,8	29,9	25,4	22,2	23,6	38,1	38,9	36,8	28,2
Ош ш.	47,3	58,6	51,3	45,9	35,9	44,7	38,7	26,0	14,1

2024-жылдын жыйынтыгы боюнча көп өлчөмдүү жакырчылыктын деңгээли 38,5 пайызды түздү. Көптөгөн жоготууларга дуушар болгон үй-чарбаларында жашоо ыктымалдыгы, өзгөчө, айыл жергесиндеги калктын арасында (46,0 пайыз) жана 0-17 жаштагы балдардын арасында (48,5 пайыз) жогору болгон.

1.3.1 Социалдык коргоонун минималдуу деңгээли/системасы менен камтылган калктын үлүшү

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Пенсия жана жөлөк пулдарды алган калктын саны, миң адам	1 031,7	1 021,4	1 052,0	1 060,1	1 116,8	1 171,7	1 217,0	1 234,7	1 209,4	1 175,4
Пенсия жана жөлөк пул алган калктын үлүшү, пайыз менен	17,1	16,6	16,8	16,6	17,1	17,7	18,0	17,7	16,9	16,1

2024-жылы Кыргыз Республикасынын Социалдык фондунун, Эмгек, социалдык камсыздоо жана миграция министрлигинин пенсиялык органдарында жана башка мамлекеттик органдарда каттоодо турган пенсия жана жөлөк пул алуучулардын саны болжол менен 1,2 млн. жакын адамды түздү. Беш жылдын ичинде бул көрсөткүч 0,3 пайызга өскөн. Кыргызстандын жалпы калкынын санында пенсия жана жөлөкпул алуучулардын үлүшү акыркы беш жыл аралыгында 2020-жылдан 17,7 пайыздан, 2024-жылы 16,1 пайызга чейин, же 1,6 пайыздык пунктка төмөндөгөн.

1.4.1 Базалык кызматтарды пайдаланууга мүмкүнчүлүгү бар үй чарбаларында жашаган калктын үлүшү, 2023-жылы¹ (пайыз менен)

	Жеке турак жайында/ короосунда/жеке менчик участогунда же барып- келүү убактысы 30 мүнөттөн кем эмес жерде жайгашкан таза суунун жакшыртылган булагын колдонушкан үй чарбалардын мүчөлөрүнүн пайыздык үлүшү	Кол жуучу жабдыгы бар, суу жана самын же башка жуучу каражатка ээ үй чарбалардын пайыздык үлүшү	Жакшыртылган санитардык- гигиеналык түзүлүштөрдү башкалар менен биргеликте эмес өзүнчө колдонгон үй чарбалардын мүчөлөрүнүн пайыздык үлүшү
Кыргыз Республикасы	95,8	97,6	98,2
Жашаган жери боюнча			
Шаар конуштары	99,6	96,7	96,8
Айыл жергеси	94,1	98,0	98,9
Үй чарбасынын башчысынын билим деңгээли боюнча			
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	94,5	91,1	99,1
Жалпы негизги	95,1	97,5	98,1
Жалпы орто	94,8	97,6	98,6
Кесиптик башталгыч / Орто	96,2	97,9	98,6
Жогорку	98,1	98,0	97,9
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча			
Эң жакыр	87,2	95,1	96,7
Экинчи	93,6	97,7	98,6

	Жеке турак жайында/ короосунда/жеке менчик участогунда же барып- келүү убактысы 30 мүнөттөн кем эмес жерде жайгашкан таза суунун жакшыртылган булагын колдонушкан үй чарбалардын мүчөлөрүнүн пайыздык үлүшү	Кол жуучу жабдыгы бар, суу жана самын же башка жуучу каражатка ээ үй чарбалардын пайыздык үлүшү	Жакшыртылган санитардык- гигиеналык түзүлүштөрдү башкалар менен биргеликте эмес өзүнчө колдонгон үй чарбалардын мүчөлөрүнүн пайыздык үлүшү
Орто	98,3	98,8	97,8
Төртүнчү	99,8	99,0	98,9
Эң бай	100,0	97,6	99,3
Аймак боюнча			
Баткен облусу	82,0	97,0	94,8
Жалал-Абад облусу	92,3	98,1	98,6
Ысык-Көл облусу	97,1	98,7	99,5
Нарын облусу	98,1	99,5	98,6
Ош облусу	97,7	97,3	98,9
Талас облусу	99,6	97,1	99,8
Чүй облусу	99,3	99,1	98,7
Бишкек ш.	100,0	97,8	96,3
Ош ш.	98,4	90,4	99,5

¹КККИ маалыматтары боюнча.

Кыргызстандын калкынын 95 пайыздан ашыгы ичүүчү суунун жакшыртылган булактарын колдонушат. Бул булактарга суу менен камсыздоонун төмөнкү түрлөрү кирет: түтүктөгү суу (турак жайда, аймакта, короодо же жер участогунда, кошунаныкында, коомдук чорго/колонкада), түтүк кудугу/скважина, корголгон казылган кудук, корголгон булак, жамгыр суусу, ошондой эле таңгактагы же ташылып келген суу. Кол жуу – бул жугуштуу оорулардын алдын алуунун негизги ыкмасы. КККИ-2023 изилдөөсүнүн жыйынтыгына ылайык, калктын 97 пайыздан көбү кол жуу үчүн туруктуу же көчмө жери бар, жана анда бир эле учурда суу жана самын болгон үй чарбаларында жашашкан.

Жакшыртылган санитардык шарттар ич өткөк ооруларын жана гигиенага байланыштуу башка дардтарды алдын алууда маанилүү. Кыргызстандын калкынын 98 пайыздан ашыгы жакшыртылган санитардык-техникалык жабдууларды башка үй чарбаларынан өзүнчө колдонушат (агызуучу ажатканалар жана жакшыртылган казылган чуңкурлар). Бул жабдуулар Туруктуу өнүгүү максаттарынын «негизги» санитардык шарттарынын критерийлерине жооп берет жана, канализациянын уюштурулушуна жараша, коопсуз канализация деп эсептелиши мүмкүн.

1.5.1 Кырсыктардын натыйжасында өлгөндөрдүн саны¹ (адам)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ²	2021 ²	2022 ²	2023	2024
Кыргыз Республикасы	53	47	141	18	17	51	109	135	44	79
Эркектер	33	37	85	14	8	29	74	99	24	52
Аялдар	20	10	56	4	9	22	35	36	20	27
Баткен облусу	1	9	-	-	6	5	36	97	-	1
Эркектер	1	7	-	-	4	3	35	80	-	1
Аялдар	-	2	-	-	2	2	1	17	-	-

	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ²	2021 ²	2022 ²	2023	2024
Жалал-Абад облусу	11	13	43	4	-	15	15	17	5	24
Эркектер	5	9	29	4	-	9	8	11	1	21
Аялдар	6	4	14	-	-	6	7	6	4	3
Ысык-Көл облусу	6	2	6	2	5	-	12	5	8	12
Эркектер	5	1	6	1	2	-	7	3	6	11
Аялдар	1	1	-	1	3	-	5	2	2	1
Нарын облусу	9	1	2	-	-	-	-	-	5	-
Эркектер	6	1	2	-	-	-	-	-	1	-
Аялдар	3	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Ош облусу	10	1	35	1	-	7	17	6	7	16
Эркектер	7	1	17	1	-	7	8	1	5	10
Аялдар	3	-	18	-	-	-	9	5	2	6
Талас облусу	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-
Эркектер	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-
Аялдар	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Чүй облусу	15	14	55	10	6	24	20	10	18	21
Эркектер	8	11	31	7	2	10	9	4	10	
Аялдар	7	3	24	3	4	14	11	6	8	12
Бишкек ш.	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Эркектер	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ош ш.	1	-	-	1	-	-	-	-	1	5
Эркектер	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5

¹ ӨКМ маалыматтары боюнча.

² COVID-19 пандемиясынан көз жумгандарды эске албаганда.

2020-жылдан 2024-жылга чейинки аралыкта Кыргыз Республикасынын аймагында Өзгөчө кырдаалдар министрлиги тарабынан ар кандай 308 өзгөчө кырдаал катталып, анын кесепетинен 418 адам каза болгон. Өзгөчө кырдаалдардан келип чыккан материалдык зыян 8,4 миллиард сомдон ашкан.

1.5.2 Кырсыктардан түз экономикалык жоготуулар, улуттук ИДПга карата пайыздык катышы (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	0,53	0,21	0,19	0,21	0,05	0,04	0,26	0,45	0,02
Баткен облусу	3,44	2,21	0,75	1,04	0,11	0,36	6,20	11,24	0,19
Жалал-Абад облусу	0,17	0,44	0,20	0,11	0,23	0,27	0,15	0,14	0,04
Ысык-Көл облусу	0,02	0,17	0,13	0,11	0,01	0,00	0,12	0,26	0,01
Нарын облусу	0,21	0,16	0,09	0,01	-	0,09	0,01	0,02	0,02
Ош облусу	4,30	0,05	0,70	0,03	0,01	-	0,03	0,03	0,00
Талас облусу	0,06	0,52	0,09	0,00	-	-	0,19	0,01	0,00
Чүй облусу	0,03	0,12	0,23	0,01	0,00	0,00	0,07	-	0,07
Бишкек ш.	0,03	0,05	0,01	0,37	0,05	-	-	-	-
Ош ш.	0,62	0,00	0,20	-	0,00	-	-	0,00	-

1.5.4 Кырсык коркунучун азайтуунун стратегияларына ылайык табигый кырсык коркунучун азайтуунун жергиликтүү стратегияларын кабыл алган жана ишке ашырган жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын үлүшү
(пайыз менен)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кырсыктардын коркунучун азайтуунун жергиликтүү стратегияларын кабыл алган жана ишке ашырып жаткан жергиликтүү бийлик органдарынын үлүшү	10,1	13,8	21,5	34,5	34,9	35,5
Улуттук стратегияларга ылайык, кырсыктардын коркунучун азайтуунун жергиликтүү стратегияларын кабыл алган жана ишке ашырып жаткан жергиликтүү бийлик органдарынын саны	49	67	104	167	169	171
Жергиликтүү бийлик органдарынын саны	484	484	484	484	484	484

2024-жылы улуттук стратегияларга ылайык, кырсыктардын коркунучун азайтуу боюнча жергиликтүү стратегияларын кабыл алган жана ишке ашырган жергиликтүү өз алдынча башкаруу органдарынын үлүшү 35,5 пайызды түздү, бул 2023-жылга карата 1,8 пайызга жогору, ал эми 2019-жылга салыштырмалуу 3,5 эсе көп.

1.a.2 Негизги кызмат көрсөтүүлөрдүн (билим берүү, саламаттыкты сактоо жана социалдык жактан коргоо) мамлекеттик чыгымдардын жалпы суммасына чыгымдарынын үлүшү
(мамлекеттик чыгымдардын жалпы суммасынан пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	46,8	45,3	45,3	48,9	49,2	53,2	47,8	44,0	43,1	39,7
Билим берүү	18,9	20,0	19,4	21,2	21,4	23,2	20,7	20,6	19,7	17,3
Саламаттыкты сактоо	9,5	8,8	9,7	8,6	8,3	10,0	9,8	7,9	7,8	7,8
Социалдык коргоо	18,4	16,5	16,2	19,1	19,5	20,0	17,3	15,5	15,6	14,6

2024-жылы билим берүү, саламаттыкты сактоо жана социалдык коргоо сыяктуу негизги кызмат көрсөтүүлөргө мамлекеттик бюджеттен 169,3 миллиард сом бөлүндү, бул 2023-жылга салыштырмалуу 3,5 пайызга көп, ал эми 2015-жылга салыштырмалуу 2,7 эсеге өскөн. Ошол эле учурда, бул кызмат көрсөтүүлөргө бөлүнгөн мамлекеттик каражаттардын көлөмү акчалай түрдө өскөнүнө карабастан, алардын жалпы мамлекеттик чыгашалардагы үлүшү кыскарууда. Мисалы, 2015-жылы бул кызмат көрсөтүүлөрдүн 46,8 пайызын түзсө, (2023-жылы - 43,1 пайыз), 2024-жылы бул көрсөткүч 39,7 пайызга чейин төмөндөгөн. Негизги кызмат көрсөтүүлөргө бөлүнгөн каражаттардын эң көп бөлүгү мурдагыдай эле билим берүү тармагына багытталган. Мисалы, 2024-жылы ал мамлекеттик бюджеттин жалпы чыгашаларынын 17,3 пайызын түзгөн.

2 - МАКСАТ.

АЧКАЧЫЛЫКТЫ ЖОЮУ, АЗЫК-ТҮЛҮК
КООПСУЗДУГУН КАМСЫЗДОО
ЖАНА АЙЫЛ ЧАРБАСЫН ТУРУКТУУ
ӨНҮКТҮРҮҮГӨ КӨМӨКТӨШҮҮ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Ачкачылык

ФАОнун маалыматтарына
ылайык, 2023-жылы калктын

5,1%

минималдуу энергетикалык
керектөөлөрдү
канааттандыруу үчүн
тамак-ашты жетишсиз
деңгээлде керектешкен

5 жашка чейинки

ар бир 7-чи

баланын бою өзүнүн жаш
курагына карата төмөн
(КККИ-2023)

Орточо жана оор
азык-түлүк коопсуздугунун
жоктугу калктын

4,7%

түздү

5 жашка чейинки
балдардын

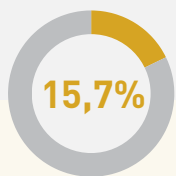
8,8%

ашыкча салмак аныкталды
(КККИ-2023)

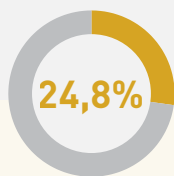

Азык-түлүк коопсуздугу

Айыл чарбасы эң ири жумуш
берүүчү тармак болуп саналат

иш менен
камсыз
болгон калк

айыл жергесинде
иш менен камсыз
болгон калк

359 МИНДЕН АШЫК

көбүнчө майда товарлары бар дыйкан
(фермердик) чарбалары, айыл чарба
продукцияларын өндүрүүнү

60% ЖАКЫНЫ

өндүрүшүн камсыздашат

Чакан фермердик чарбаларга инвестиция жасоо

кедей адамдардын азык-түлүк коопсуздугун бекемдөөнүн,
ошондой эле жергиликтүү жана дүйнөлүк рыноктордо
азык-түлүк өндүрүшүн көбөйтүүнүн маанилүү
жолу болуп саналат.

2 - МАКСАТ.

АЧКАЧЫЛЫКТЫ ЖОЮУ, АЗЫК-ТҮЛҮК
КООПСУЗДУГУН КАМСЫЗДОО
ЖАНА АЙЫЛ ЧАРБАСЫН ТУРУКТУУ
ӨНҮКТҮРҮҮГӨ КӨМӨКТӨШҮҮ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Керектөөнүн орточо физиологиялык
ченемдерине карата

ТАМАК-АШ АЗЫКТАРЫ МЕНЕН КАМСЫЗ БОЛУУ

100 %

Жашылчалар жана бакча өсүмдүктөрү

Өсүмдүк майы

Сүт жана сүт азыктары

Картошка

Кант жана кант камтыган азыктар

Эт жана эт деп эсептелген эт азыктары

Буудай жана аны кайра иштетүү азыктары

Жумуртка

Мөмөлөр жана жемиштер

Балык жана балык азыктары

Кыргызстанда айыл
чарбасына багыт берүү
индекси он жылдан бери
төмөн дэңгээлде бойдон
калууда.

Аялдардын

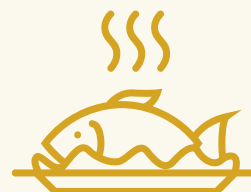
1,3%

анемия менен
жабыркайт

Орточо жан башына
балык продукциясын
керектөө жылына

3,7 кг түздү

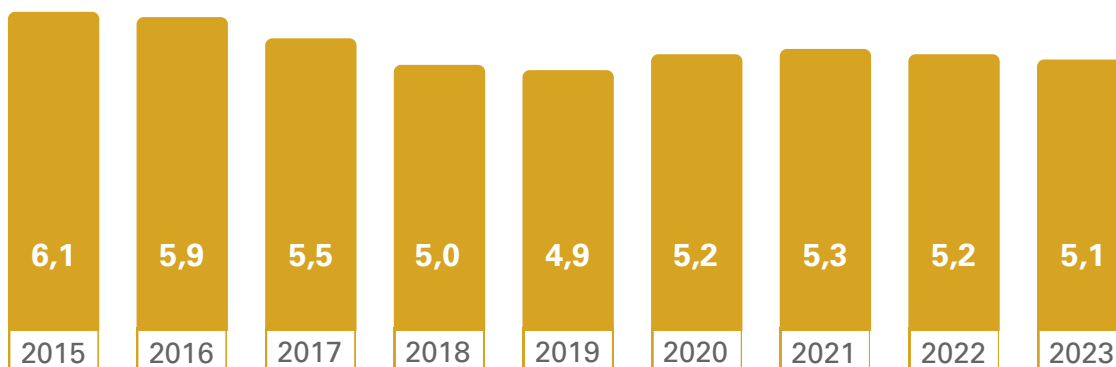
2 - МАКСАТ.

**АЧКАЧЫЛЫКТЫ ЖОЮУ, АЗЫК-ТҮЛҮК
КООПСУЗДУГУН КАМСЫЗДОО ЖАНА АЙЫЛ
ЧАРБАСЫН ТУРУКТУУ ӨНҮКТҮРҮҮГӨ КӨМӨКТӨШҮҮ**

Тамак-аш продуктуларын өстүрүүгө, бөлүштүрүүгө жана керектөөгө карата мамилебизди карап чыгуунун мезгили келди. Идеалдуу шарттарда айыл чарбасы, токой чарбасы жана балык чарбасы бардыгын толук тамак-аш менен камсыз кылып, ошол эле учурда айыл чарбасын өнүктүрүү жана айлана-чөйрөнү коргоо иш-аракеттеринде адамдардын кызыкчылыктарын колдоо менен кирешенин жетиштүү деңгээлин камсыз кыла алат.

Бирок, азыркы учурда, биздин жерлер, таза суу запастары, океандар, токойлор жана биологиялык ар түрдүүлүк тез азайып баратат жана тез бузулууда. Климаттын өзгөрүшү, биз көз каранды болгон ресурстарга барган сайын кысым жасоодо. Азык-түлүк жана айыл чарба тармагы, бир эле учурда ачарчылыкты жоюуга жана жакырчылык менен күрөшүүнүн борборунда турган өнүгүүнүн негизги чечимдерин сунуш кылат.

5-график. Жетишсиз тамактануунун жайылышы¹
(пайыз менен)

2.1.1 Жетишсиз тамактануунун жайылышы¹
(пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	6,1	5,9	5,5	5,0	4,9	5,2	5,3	5,2	5,1

¹ФАО маалыматтары боюнча.

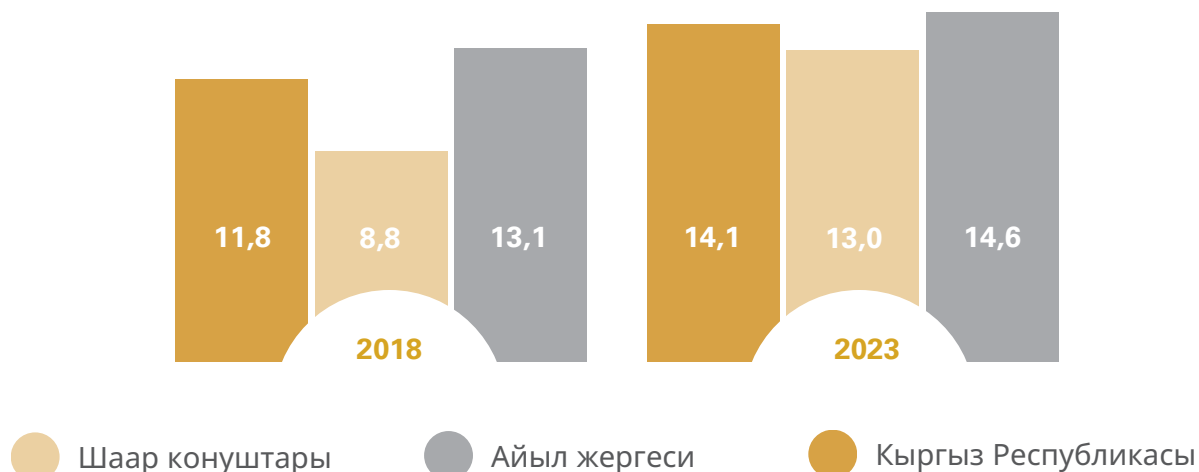
2019–2023-жылдар аралыгында Кыргыз Республикасындагы тамак-аш жетишсиздигинин абалы дүйнөлүк көрсөткүчтөргө салыштырмалуу туруктуу болгон. Өнөкөт тамак-аш жетишсиздигинен жапа чеккендердин (калориясы жетишсиз болгондордун) үлүшү калктын болжол менен 5 пайызын түзгөн. 2023-жылы ФАОнун баалоосу боюнча, калктын 5,1 пайызынын тамак-аш керектөө деңгээли нормалдуу, активдүү жана сергек жашоону камсыз кылуу үчүн зарыл болгон тамак-аш энергиясын алууга жетишсиз болгон. Өлкөдө курч ачарчылык абалы салыштырмалуу сейрек кездешкенине карабастан, жашыруун ачарчылык маселеси – сапаттуу жана азыктуулугу жогору азыктардын жетишсиздиги көйгөйү актуалдуу бойдон калууда.

2.1.2 Калктын азык-түлүк коопсуздугунун орточо же оор деңгээли
 (“Азык-түлүк коопсуздугунун жоктугун кабылдоо шкаласы” боюнча)
 (пайыз менен)

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Орто жана оор						
Кыргыз Республикасы	4,5	5,7	7,6	5,7	4,7	5,0
<i>Жашаган жери боюнча</i>						
Шаар конуштары	6,9	9,4	12,9	11,4	9,2	9,9
Айыл жергеси	3,1	3,6	4,5	2,3	2,1	1,2
<i>Аймак боюнча</i>						
Баткен облусу	2,7	2,4	0,9	1,1	1,7	2,2
Жалал-Абад облусу	6,6	7,0	9,8	4,6	5,5	5,0
Ысык-Көл облусу	9,3	9,8	4,6	2,5	3,5	0,5
Нарын облусу	1,8	1,3	8,3	4,9	5,1	7,6
Ош облусу	2,2	2,2	3,5	1,0	0,5	0,2
Талас облусу	3,3	7,6	8,3	8,4	6,8	1,1
Чүй облусу	3,0	4,2	3,1	4,5	3,6	2,5
Бишкек ш.	5,4	10,3	13,6	11,1	5,6	9,2
Ош ш.	10,7	12,2	24,6	24,1	23,5	21,3
Оор						
Кыргыз Республикасы	0,8	1,3	1,6	1,5	1,6	1,3
<i>Жашаган жери боюнча</i>						
Шаар конуштары	1,8	2,9	3,4	3,2	3,6	2,8
Айыл жергеси	0,2	0,4	0,6	0,5	0,5	0,2
<i>Аймак боюнча</i>						
Баткен облусу	0,1	0,0	0,1	0,1	0,2	0,2
Жалал-Абад облусу	2,1	2,4	3,2	2,6	2,6	3,0
Ысык-Көл облусу	0,7	1,5	0,2	0,4	1,8	0,0
Нарын облусу	0,1	0,4	1,3	0,8	0,6	0,3
Ош облусу	0,1	0,3	0,7	0,1	0,0	0,1
Талас облусу	0,1	0,8	0,5	1,1	0,2	0,1
Чүй облусу	0,7	1,4	0,5	1,5	1,7	0,6
Бишкек ш.	0,4	1,8	0,9	0,5	0,5	0,2
Ош ш.	2,7	3,7	11,7	11,6	11,5	8,7

2024-жылы республиканын калкынын 5,0 пайызы азык-түлүктүн орточо жана оор деңгээлде жетишсиздиги катталган. Азык-түлүк коопсуздугунун жетишсиздигинин орточо жана оор деңгээли шаар конуштарында калктын 9,9 пайызы, ал эми айыл жергесинде 1,2 пайызы катталган. 2024-жылы калктын 1,3 пайызы азык-түлүктүн оор деңгээлде жетишсиздиги катталган, бул 2023-жылга салыштырмалуу 0,3 пайыздык пунктка азайган.

6-график. Беш жашка чейинки балдардын арасында боюнун өспөй калуусунун жайылышы (пайыз менен)

2.2.1 Беш жашка чейинки балдардын арасында боюнун өспөй калуусунун жайылышы (Дүйнөлүк саламаттык сактоо уюму тарабынан ≤ -2 аныкталган балдардын өсүү ченемдерине ылайык, баланын боюнун жаш курагына карата өсүүнүн медианалык көрсөткүчүнөн орточо квадраттык артта калуу)¹ (пайыз менен)

	2014	2018	2023
Жетишсиз салмак ($-2SD$)			
Кыргыз Республикасы	12,9	11,8	14,1
Жашаган жери боюнча			
Шаар конуштары	11,8	8,8	13,0
Айыл жергеси	13,4	13,1	14,6
Жынысы боюнча			
Эркектер	13,8	12,5	15,0
Аялдар	12,0	10,9	13,3
Жаш курагы			
0-5 ай	5,3	5,4	8,5
6-11 ай	7,2	9,3	5,8
12-17 ай	11,2	12,1	12,7
18-23 ай	18,2	17,2	20,2
24-35 ай	18,6	13,2	19,1
36-47 ай	14,6	11,2	15
48-59 ай	10,5	12,7	12,5
Энесинин билими			
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	(26,5)	(*)	(*)
Негизги жалпы	17,1	14,8	13,2
Орто жалпы	13,5	12,0	16,7
Кесиптик башталгыч / орто	11,8	12,2	12,2
Жогорку	9,8	10,0	11,9
Жашоо-шартынын индекси боюнча квинтиль			
Жакыр	17,7	14,0	16,5
Экинчи	14,2	13,8	15,6
Орто	10,1	12,0	12,6
Төртүнчү	10,7	8,2	12,3
Бай	10,7	9,2	12,4

	2014	2018	2023
Аймак боюнча			
Баткен облусу	13,6	11,9	22,5
Жалал-Абад облусу	21,3	15,5	17,4
Ысык-Көл облусу	14,1	14,2	14,4
Нарын облусу	16,4	6,5	10,0
Ош облусу	10,6	13,7	11,8
Талас облусу	11,0	10,0	11,9
Чүй облусу	7,6	10,1	10,4
Бишкек ш.	7,6	5,9	11,5
Ош ш.	12,1	10,9	13,8

¹КККИ маалыматтары боюнча

*SD - стандарттык четтөө.

2023-жылы 5 жашка чейинки ар бир жетинчи баладан өсүүнүн кечигиши байкалды. 2018-жыл менен салыштырганда, өсүүнүн кечигиши бар балдардын үлүшү Баткен облусунда (10 пайыздык пункттан көп) жана Бишкек шаарында (5 пайыздык пункттан көп) белгиленди.

2.2.2 Түрү боюнча (арык же семиз) бөлүп караганда беш жашка чейинки балдардын арасында жетишсиз тамактануунун жайылышы (ДССУ тарабынан <-2 же <+2 аныкталган балдардын өсүү ченемдерине ылайык, баланын салмагынын жаш курагына карата өсүүнүн медианалык көрсөткүчүнөн орточо квадраттык артта калуу)¹
(пайыз менен)

	Арыктоо (-2SD)			Ашыкча салмак (+2SD)		
	2014	2018	2023	2014	2018	2023
Кыргыз Республикасы	2,8	2,0	3,0	7,0	6,9	8,8
Жашаган жери боюнча						
Шаар конуштары	2,6	1,8	3,6	8,2	7,0	8,4
Айыл жергеси	2,9	2,1	2,8	6,5	6,9	8,9
Жынысы боюнча						
Эркектер	2,8	2,0	2,9	7,8	6,8	9,2
Аялдар	2,9	2,1	3,1	6,1	7,1	8,4
Жаш курагы						
0-5 ай	6,5	5,1	10,6	9,0	9,4	13,0
6-11 ай	3,1	3,0	6,6	11,5	10,5	10,8
12-17 ай	2,3	3,2	1,3	11,1	7,3	13,2
18-23 ай	2,2	0,9	2,3	6,8	8,5	9,4
24-35 ай	1,6	2,1	2,1	6,8	7,2	9,3
36-47 ай	2,9	1,3	1,9	5,0	4,6	6,6
48-59 ай	2,7	0,6	1,6	3,3	5,1	6,1
Энесинин билими						
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	(1,3)	(*)	(*)	(8,3)	(*)	(*)
Негизги жалпы	3,2	2,8	1,8	4,9	7,4	6,9
Орто жалпы	3,2	1,8	3,3	6,7	6,1	8,5
Кесиптик башталгыч / орто	2,1	2,4	3,5	7,2	8,5	9,2
Жогорку	2,5	1,8	2,4	8,3	6,9	9,6
Жашоо-шарты квинтилинин индекси боюнча						
Эң жакыр	3,1	1,5	3,3	6,2	7,0	8,2
Экинчи	3,6	2,9	2,8	4,4	6,2	10,5
Орто	2,4	2,2	3,5	7,0	7,0	8,2

	Арыктоо (-2SD)			Ашыкча салмак (+2SD)		
	2014	2018	2023	2014	2018	2023
Төртүнчү	1,6	0,9	1,8	9,2	8,1	6,9
Эң бай	3,3	2,6	3,4	9,2	6,5	10,4
Аймак боюнча						
Баткен облусу	2,2	2,3	6,9	3,4	6,9	13,9
Жалал-Абад облусу	7,9	3,8	4,0	8,7	8,9	9,8
Ысык-Көл облусу	1,7	2,1	4,1	7,8	4,6	6,2
Нарын облусу	0,5	1,1	1,5	6,2	4,4	3,9
Ош облусу	1,1	1,6	1,7	4,7	5,3	6,4
Талас облусу	1,0	2,9	1,3	7,3	2,9	8,9
Чүй облусу	1,5	1,5	0,6	9,0	11,7	10,9
Бишкек ш.	2,1	0,6	4,1	9,5	7,4	10,7
Ош ш.	2,4	1,8	3,7	4,3	3,3	6,7

¹КККИ маалыматтары боюнча

*SD - стандарттык четтөө

5 жашка чейинки балдардын үч пайызында төмөн дене салмагы байкалган. Мындай дене салмагынын аздыгы көбүнчө бир жарым жашка чейинки балдарга мүнөздүү. Эгерде баланын боюна жараша салмагы эталондук калктын медианасынан эки стандарттык четтөөдөн (SD) ашык болсо, анда орточо же ашыкча салмактагы балдардын катарына кирет. 5 жашка чейинки балдар арасында ашыкча салмактуулук дене салмагынын аздыгына караганда көбүрөөк кездешет жана балдардын 8,8 пайызында байкалган. Ашыкча салмактагы балдардын эң жогорку үлүшү үч жашка чейинки балдар арасында байкалган.

2.2.3.1 Аялдардын жалпы санында анемия менен ооруган аялдардын үлүшү (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Аялдардын жалпы санында анемия оорусу менен катталган аялдардын үлүшү										
анын ичинде:										
0–14 жаштагы кыздар	2,8	1,9	2,0	1,7	1,5	0,8	1,0	1,4	1,2	0,9
15 жаштан жогору	1,6	1,1	1,0	0,8	0,7	0,4	0,5	0,6	0,6	0,4
Кош бойлүүлүгү аяктаган аялдардын санына карата анемия менен ооруган кош бойлуу аялдардын үлүшү										
	52,8	47,5	52,8	59,0	55,2	40,4	35,4	41,1	39,0	31,0
Аймак боюнча										
Баткен облусу	93,3	63,4	87,9	86,9	88,2	62,1	59,2	65,9	50,0	32,0
Жалал-Абад облусу	69,8	56,8	70,6	75,1	80,3	59,7	44,8	55,9	43,2	35,5
Ысык Көл облусу	33,2	35,1	39,2	31,3	26,8	29,5	23,1	21,3	25,2	18,6
Нарын облусу	37,1	34,4	32,5	27,5	20,3	18,7	19,8	11,4	15,2	15,5
Ош облусу	40,6	44,0	49,8	49,0	46,8	25,6	23,5	32,3	36,4	26,1
Талас облусу	48,8	61,9	51,6	39,7	32,2	41,9	33,4	36,9	32,4	25,2
Чүй облусу	31,5	34,0	31,2	35,8	30,1	24,8	27,2	32,4	30,3	30,2
Бишкек ш.	67,9	53,6	54,3	99,4	61,4	47,9	42,6	43,2	50,3	39,9
Ош ш.	38,7	48,1	41,2	31,2	32,1	38,1	34,3	38,7	37,1	27,3

Аялдардын жалпы санында аз кандуулук менен ооруган аялдардын үлүшү 2024-жылы 2020-жылдагыдай 0,5 пайыз түздү. Ал эми 2015-жылга салыштырмалуу 1,5 пайыздык пунктка төмөндөгөнү байкалган.

Ошону менен бирге, кош бойлуулугун аяктаган аялдардын жалпы санында аз кандуулук менен жабыркаган кош бойлуу аялдардын үлүшү бул мезгил аралыгында 40,4 пайыздан 31,0 пайызга чейин, же болбосо 9,4 пайыздык пунктка кыскарган.

2.а.1 Мамлекеттик чыгымдардын түзүмү боюнча аныктала турган айыл чарбасына багыттоочулук индекси

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы	0,08	0,08	0,07	0,09	0,09	0,07	0,06	0,07	0,11

Айыл чарбасына багытталуу индекси — бул өкмөттүн жалпы чыгымдарындагы айыл чарбасына кеткен чыгымдардын үлүшүнүн ИДПдагы айыл чарбасынын үлүшүнө болгон катышы менен эсептелет. Бул көрсөткүч акыркы он жыл ичинде 0,1 деңгээлинде сакталып келет, бул мамлекеттин айыл чарбасына багытталышынын төмөн экенин көрсөтөт.

3 - МАКСАТ.

ДЕНИ САК ЖАШОО ОБРАЗЫН КАМСЫЗ КЫЛУУ
ЖАНА БАРДЫК КУРАКТАГЫЛАР ҮЧҮН
БАКУБАТЧЫЛЫККА КӨМӨКТӨШҮҮ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Балдардын ден-соолугу

Акыркы беш жыл ичинде көбүнчө региондордо 5 жашка чейинки балдардын өлүм көрсөткүчү туруктуу төмөндөөсү белгиленүүдө

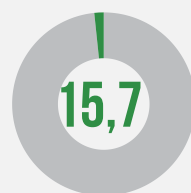
Ар кандай оорулардан,
уулануудан жана жаракаттан

2 233

5 жашка чейинки
балдар каза болгон

же

бала 1 000 тирүү
төрөлгөн балага

5 жашка чейинки балдардын
өлүмүнүн

60%

ашык жашоосунун биринчи
айына туура келет

Ар бир

1000

тирүү төрөлгөн балага
биринчи ай ичинде

10 го жакын ымыркай
каза болот

Энени коргоо

Төрөттүн

99%

көбү квалификациялуу
адистер (дарыгерлер жана
акушерлер) тарабынан
кабыл алынган жана бул
көрсөткүч республиканын
бардык аймактарына
мүнөздүү

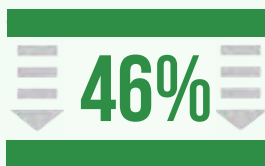

ЭНЕЛЕРДИН ӨЛҮМҮ

2020-жыл менен салыштырганда
тирүү төрөлгөндөрдүн ар бир

100 000

алганда

төмөндөдү

3 - МАКСАТ.

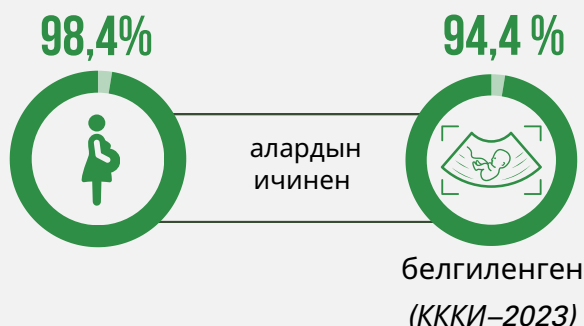
ДЕНИ САК ЖАШОО ОБРАЗЫН КАМСЫЗ КЫЛУУ
ЖАНА БАРДЫК КУРАКТАГЫЛАР ҮЧҮН
БАКУБАТЧЫЛЫККА КӨМӨКТӨШҮҮ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

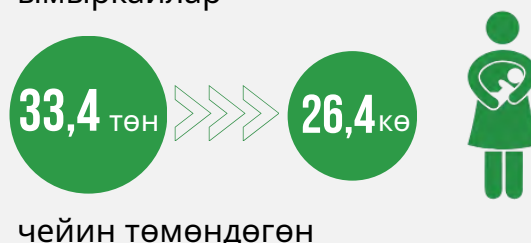
Энени коргоо

Төрөткө чейинки камкордук

Тирүү бала төрөгөндөрдөн,
4 жана андан көп медициналык
байкоодон өткөн аялдар

Акыркы 5 жыл ичинде, **15-19 жаштагы** энелердин төрөт көрсөткүчү, ушул эле жаштагы 1000 аялга алганда жаңы төрөлгөн ымыркайлар

ВИЧ/СПИД, безгек жана башка оорулар

ВИЧ-инфекциясы менен жашаган

1 053 АДАМ АНЫКТАЛГАН

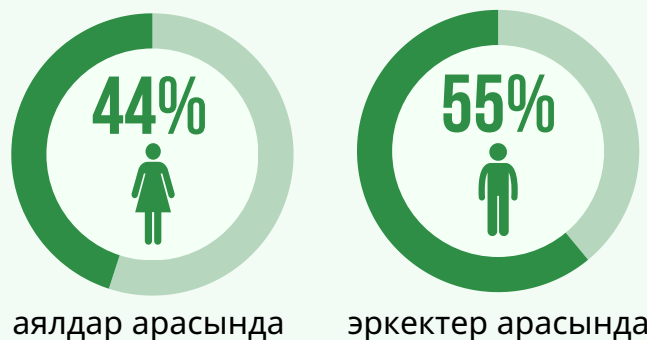

ВИЧ-инфекциясынын жаңы учурлары **эркектер арасында** аялдарга караганда **1,6** эсе көп

2024-жылдын аягында Республика боюнча «СПИД» борборунда каттоодо турган ВИЧ менен жашаган адамдардын саны

9 806 АДАМДЫ ТҮЗДҮ

100 000 калкка карата кургак учук менен ооругандардын көрсөткүчү

Республика боюнча орточо эсеп менен күн сайын кургак учук оорусуна

10 чакты адам чалдыгат

3 - МАКСАТ.

ДЕНИ САК ЖАШОО ОБРАЗЫН КАМСЫЗ КЫЛУУ ЖАНА БАРДЫК КУРАКТАГЫЛАР ҮЧҮН БАКУБАТЧЫЛЫККА КӨМӨКТӨШҮҮ

Бардык курактагы адамдар үчүн дени сак жашоо образын камсыз кылуу жана жыргалчылыкты илгерилетүү — туруктуу өнүгүүнүн маанилүү компоненттеринин бири болуп саналат.

Өмүр узактыгын жогорулатуу жана эне менен баланын өлүмүнүн кеңири таралган себептерине каршы күрөшүү боюнча бир катар маанилүү чаралар көрүлдү. Бирок, эне өлүмүнүн глобалдык көрсөткүчүн 100 000 тирүү төрөлгөнгө 70 учурдан төмөн деңгээлге түшүрүү максатына жетүү үчүн бул багыттагы медициналык кызматтарды көрсөтүүнү жакшыртуу талап кылынат.

Жугуштуу эмес оорулардан улам болгон эрте өлүмдү үчтөн бирге кыскартуу боюнча максат профилактика, дарылоо, психикалык саламаттыкты сактоо жана жашоо-тиричилигин колдоо аркылуу ишке ашырылат. Бул үчүн тамак жасоодо зыяндуу заттарды колдонууну кыскартуу технологияларын киргизүү жана тамеки тартууга каршы күрөшүү чараларын күчөтүү зарыл.

Саламаттыкты сактоо тармагындагы ар түрдүү жаңы жана мурунтан келе жаткан көйгөйлөрдү чечүү жана оорулардын кеңири спектрин толугу менен жоюу үчүн кыйла көбүрөөк аракет талап кылынат. Санитария жана гигиена, медициналык кызматтарга жеткиликтүүлүк, абанын булганышына каршы билим берүү сыяктуу тармактарды каржылоону күчөтүү — миллиондогон адамдардын өмүрүн сактап калууга жардам берет.

7-график. Энелердин өлүмүнүн коэффициенти¹

(100 000 тирүү төрөлгөнгө алгандагы кош бойлуулуктун, төрөттүн жана төрөттөн кийинки мезгилде төрөттүн кесепеттеринен каза болгон аялдардын саны)

3.1.1. Энелердин өлүмүнүн коэффициенти¹

(100 000 тирүү төрөлгөнгө алгандагы кош бойлуулуктун, төрөттүн жана төрөттөн кийинки мезгилде төрөттүн кесепеттеринен каза болгон аялдардын саны)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	38,5	30,3	31,2	29,8	24,8	42,4	37,1	28,1	26,0	25,7
Жашаган жери боюнча										
Шаар конуштары	26,7	15,5	18,9	25,8	19,7	28,1	15,6	19,6	19,8	20,3
Айыл жергеси	44,2	36,6	37,7	32,1	27,9	51,2	54,6	32,6	28,4	28,5
Аймак боюнча										
Баткен облусу	32,6	41,9	59,4	26,9	32,3	42,4	45,7	34,9	14,5	30,4
Жалал-Абад облусу	56,4	33,5	50,3	38,2	34,1	53,2	30,5	28,7	46,9	30,6
Ысык-Көл облусу	17,8	43,4	37,0	62,3	18,9	100,6	103,5	38,5	26,5	56,5

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Нарын облусу	30,6	29,2	-	135,9	33,1	52,6	167,5	48,0	-	-
Ош облусу	30,6	27,7	25,6	22,2	25,5	24,5	33,3	25,6	30,2	7,3
Талас облусу	15,1	-	-	-	33,3	51,9	37,1	104,5	63,9	70,1
Чүй облусу	49,2	43,5	22,9	20,1	36,6	46,1	32,5	23,5	28,1	50,2
Бишкек ш.	30,5	17,6	13,4	14,4	10,1	26,8	19,3	34,3	13,5	27,0
Ош ш.	68,1	13,5	51,9	16,7	-	33,6	16,5	-	14,0	8,6

¹Кыргыз Республикасынын Саламаттык сактоо министрилигинин маалыматтары боюнча.

Энелердин өлүмүнүн туруктуу төмөндөшүнө карабастан, 2024-жылы бул көрсөткүч 100 000 тирүү төрөлгөн балага 25,7 эне өлүмүн түзүп, 2020-жылга салыштырмалуу 16,7 пайыздык пунктка азайган.

2024-жылы энелердин өлүмүнүн жогорку көрсөткүчтөрү Талас (70,1) жана Ысык-Көл (56,5) облустарында байкалган. Энелердин өлүмүнүн жалпы санынын 28 пайыздан ашыгы айыл жеринде катталган.

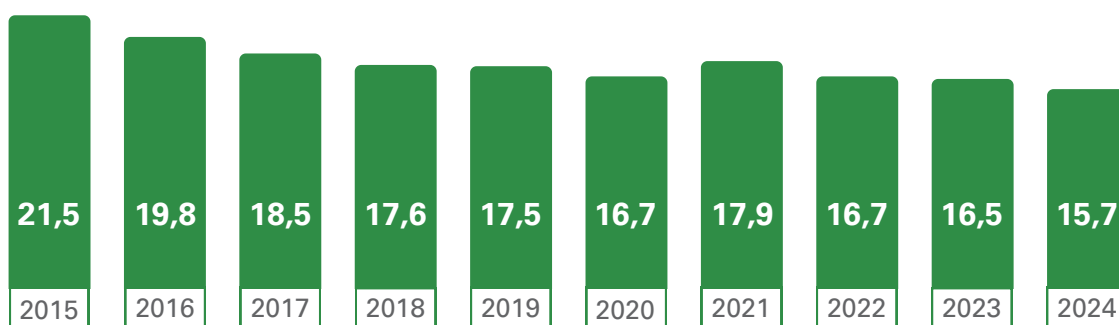
Акыркы жылдарда энелердин өлүмүнүн негизги медициналык себептери болуп төрөттөн кийинки мезгилдеги кыйынчылыктар жана кош бойлуулук учурундагы гипертониялык оорулар саналат.

3.1.2. Квалификациялуу медицина кызматкерлери кабыл алган төрөттөрдүн үлүшү (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	99,2	99,2	99,3	99,3	99,3	99,3	99,4	99,5	99,5	99,5
Баткен облусу	99,3	99,0	99,2	99,4	99,3	99,4	98,1	99,4	99,4	99,3
Жалал-Абад облусу	99,3	99,3	99,4	99,4	99,3	99,3	99,3	99,4	99,5	99,5
Ысык-Көл облусу	99,4	99,4	99,5	99,5	99,5	99,4	99,4	99,5	99,4	99,6
Нарын облусу	98,8	98,8	99,0	99,2	99,1	98,8	99,1	99,2	99,5	99,4
Ош облусу	99,1	99,1	99,1	99,1	99,2	99,2	99,3	99,5	99,5	99,5
Талас облусу	99,7	99,7	99,5	99,7	99,6	99,8	99,8	99,7	99,7	99,9
Чүй облусу	99,2	99,2	99,2	99,2	99,4	99,1	99,3	99,4	99,2	99,4
Бишкек ш.	99,5	99,5	99,5	99,6	99,5	99,5	99,5	99,6	99,5	99,6
Ош ш.	99,3	99,3	99,5	99,7	99,5	99,8	99,8	99,8	99,8	99,6

Бардык учурларда (99 пайыздан ашыгы) төрөт маалында жардам квалификациялуу адистер (дарыгерлер жана акушерлер) тарабынан көрсөтүлдү, бул республиканын бардык аймактарына мүнөздүү. Мындан тышкары, квалификациялуу медициналык кызматкерлердин жардамы менен төрөлгөндөрдүн үлүшү 2020-жылдагы 99,3 пайыздан 2024-жылы 99,5 пайызга чейин өсүп, 0,2 проценттик пунктка көбөйгөн.

8-график. Квалификациялуу медицина кызматкерлери кабыл алган төрөттөрдүн үлүшү
(1000 тирүү төрөлгөнгө алганда 0-4 жаштагы каза болгон балдардын саны)

3.2.1 Квалификациялуу медицина кызматкерлери кабыл алган төрөттөрдүн үлүшү
(1000 тирүү төрөлгөнгө алганда 0-4 жаштагы каза болгон балдардын саны)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	21,5	19,8	18,5	17,6	17,5	16,7	17,9	16,7	16,5	15,7
Балдар	23,2	21,1	20,3	19,4	19,2	17,8	19,7	17,7	17,8	17,5
Кыздар	19,6	18,4	16,6	15,6	15,8	15,6	16,1	15,6	15,2	13,8
Баткен облусу	21,8	18,8	18,6	14,9	17,7	16,7	16,9	15,7	15,7	12,9
Балдар	23,3	20,0	19,5	16,0	18,5	17,1	17,3	16,7	16,2	14,2
Кыздар	20,1	18,4	17,7	13,7	16,8	16,3	16,4	14,7	15,2	11,5
Жалал-Абад облусу	21,1	19,8	17,2	15,7	16,2	15,5	17,4	16,5	12,3	14,7
Балдар	22,5	21,0	18,9	16,3	16,6	16,2	18,1	19,1	13,7	18,0
Кыздар	19,6	18,4	15,4	15,0	15,7	14,7	16,6	13,7	10,8	11,1
Ысык-Көл облусу	18,8	17,8	15,2	14,3	18,3	14,3	26,6	14,3	9,4	10,6
Балдар	20,7	12,8	18,1	16,3	20,8	14,8	29,0	16,2	10,8	12,7
Кыздар	16,7	16,8	12,0	12,3	15,6	13,8	24,2	12,2	7,8	8,5
Нарын облусу	16,8	17,9	18,2	15,1	12,5	14,2	13,9	14,1	9,6	7,9
Балдар	21,2	20,2	19,8	16,6	13,2	15,3	13,9	16,6	10,3	8,4
Кыздар	12,1	15,5	16,5	13,5	11,9	13,0	11,7	11,6	8,9	7,3
Ош облусу	14,3	12,2	11,7	11,0	10,6	10,0	12,0	11,2	8,5	8,2
Балдар	15,2	13,2	12,7	12,7	12,5	11,1	12,7	11,4	8,6	9,1
Кыздар	13,3	11,2	10,8	9,2	8,5	8,8	11,2	11,0	8,4	7,3
Талас облусу	17,8	19,7	17,1	22,8	20,6	25,1	24,5	15,6	15,6	14,5
Балдар	23,3	20,0	17,5	27,5	21,6	27,2	31,2	18,3	16,6	18,0
Кыздар	11,8	19,3	16,7	17,9	19,6	22,9	17,9	12,8	14,6	10,6
Чүй облусу	17,1	16,5	12,9	12,7	13,1	11,8	13,5	13,8	9,2	7,2
Балдар	19,7	16,7	13,2	13,7	14,2	13,5	13,6	15,1	10,1	7,6
Кыздар	14,2	16,2	12,7	11,7	11,8	10,2	13,5	12,4	8,2	6,7
Бишкек ш.	26,6	25,7	26,4	25,0	21,7	20,9	17,8	21,4	48,0	34,5
Балдар	27,6	28,5	29,6	27,2	23,3	21,5	20,9	20,0	48,9	33,3
Кыздар	25,6	22,8	23,0	22,6	20,0	20,4	14,6	22,9	47,1	36,1
Ош ш.	70,3	60,0	53,1	39,0	37,2	36,9	30,7	28,9	66,0	47,5
Балдар	70,4	67,0	60,4	43,6	42,8	39,5	35,5	31,2	76,0	53,3
Кыздар	70,2	52,3	44,9	34,1	31,3	34,2	25,6	26,4	55,6	41,4

Акыркы жылдары республиканын бардык аймактарында 5 жашка чейин балдардын өлүмүнүн көрсөткүчүнүн туруктуу төмөндөп жатканы байкалууда. 2024-жылы 5 жашка чейинки 2 233 бала ар кандай оорулардан, уулануулардан жана жаракаттардан көз жумган же 1 000 тирүү төрөлгөн балага 15,7 бала туура келген. Балдардын өлүмүнүн көрсөткүчү орточо республиканын көрсөткүчүнөн жогору Ош шаарында – 47,5 жана Бишкек шаарында – 34,5 катталган. Балдардын өлүмүнүн көрсөткүчүнө ымыркайлардын өлүмү (өмүрдүн биринчи жылындагы балдардын өлүмү) кирет.

3.2.2 Неонаталдык өлүмдүн коэффициенти

(1000 тирүү төрөлгөнгө алгандагы 0-27 күнгө чейин өлгөн балдардын саны)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	14,0	12,7	11,8	12,0	11,8	11,7	11,9	10,1	10,7	9,9
Балдар	15,4	13,4	13,1	13,2	12,9	12,5	13,1	10,6	11,5	10,9
Кыздар	12,5	11,9	10,4	10,7	10,7	11,0	10,6	9,6	10,0	8,8
Баткен облусу	11,2	10,6	10,6	9,3	10,5	11,1	11,0	8,3	8,0	6,4
Балдар	12,1	10,4	11,7	10,4	10,3	11,9	10,0	7,6	7,3	7,2
Кыздар	10,3	10,8	9,4	8,2	10,6	10,2	12,0	9,0	8,8	5,5
Жалал-Абад облусу	12,7	11,5	9,9	10,2	9,5	8,7	10,2	8,6	6,8	8,5
Балдар	13,4	11,9	10,5	10,5	9,9	8,8	10,5	10,3	7,8	10,1
Кыздар	11,9	11,0	9,3	9,9	9,1	8,6	10,0	6,8	5,7	6,7
Ысык-Көл облусу	12,2	8,4	9,4	8,5	11,7	9,7	19,4	9,1	5,6	6,2
Балдар	13,9	7,4	11,2	8,9	13,7	10,5	22,3	9,0	5,9	7,4
Кыздар	10,4	9,5	7,4	8,0	9,5	8,7	16,4	9,1	5,2	4,9
Нарын облусу	8,7	11,2	10,0	8,2	6,6	9,6	9,4	8,0	4,9	3,0
Балдар	11,6	11,4	12,1	8,3	7,5	10,7	11,4	8,8	5,9	2,8
Кыздар	5,7	11,0	7,7	8,0	5,7	8,6	7,3	7,2	4,0	3,3
Ош облусу	4,3	3,5	3,1	3,4	2,8	3,9	3,1	3,4	1,8	1,9
Балдар	5,1	3,9	3,5	4,1	3,4	4,1	2,9	3,5	2,2	2,6
Кыздар	3,5	3,1	2,7	2,6	2,2	3,6	3,4	3,4	1,3	1,3
Талас облусу	12,7	12,3	12,3	16,7	14,8	20,6	15,0	12,8	9,1	7,7
Балдар	17,3	11,3	12,4	19,5	15,0	23,6	17,3	15,0	8,8	9,3
Кыздар	7,8	13,4	12,1	13,8	14,7	17,5	12,7	10,6	9,4	6,0
Чүй облусу	12,6	10,4	6,7	6,8	7,6	6,9	7,9	7,1	4,8	2,3
Балдар	14,6	11,0	6,8	7,5	8,2	7,8	8,4	7,5	5,1	2,3
Кыздар	10,5	9,7	6,5	6,1	6,9	5,9	7,4	6,7	4,3	2,4
Бишкек ш.	23,0	22,8	23,2	22,9	19,9	19,0	15,2	16,2	40,8	28,2
Балдар	24,6	25,3	26,0	25,0	21,6	19,7	17,6	15,6	39,8	26,6
Кыздар	21,3	20,2	20,2	20,7	18,1	18,4	12,6	16,9	41,8	30,1
Ош ш.	62,0	50,2	46,9	34,2	33,0	32,9	27,9	22,9	57,5	40,6
Балдар	62,8	55,1	53,1	38,7	37,3	35,5	32,7	24,9	66,8	46,0
Кыздар	61,1	45,0	40,0	29,4	28,4	30,2	22,8	20,8	47,8	34,9

60 пайыздан ашык балдардын өлүмү өмүрүнүн биринчи айына туура келет. Акыркы он жылда республикада неонаталдык өлүмдүн көрсөткүчү 1,5 эсе кыскарып, 2024-жылы 1 000 тирүү төрөлгөн балага 9,9 өлүмдү түзгөн. Бул бир жашка чейинки өлүмдөрдүн басымдуу бөлүгү неонаталдык мезгилге туура келгендигин көрсөтүп турат.

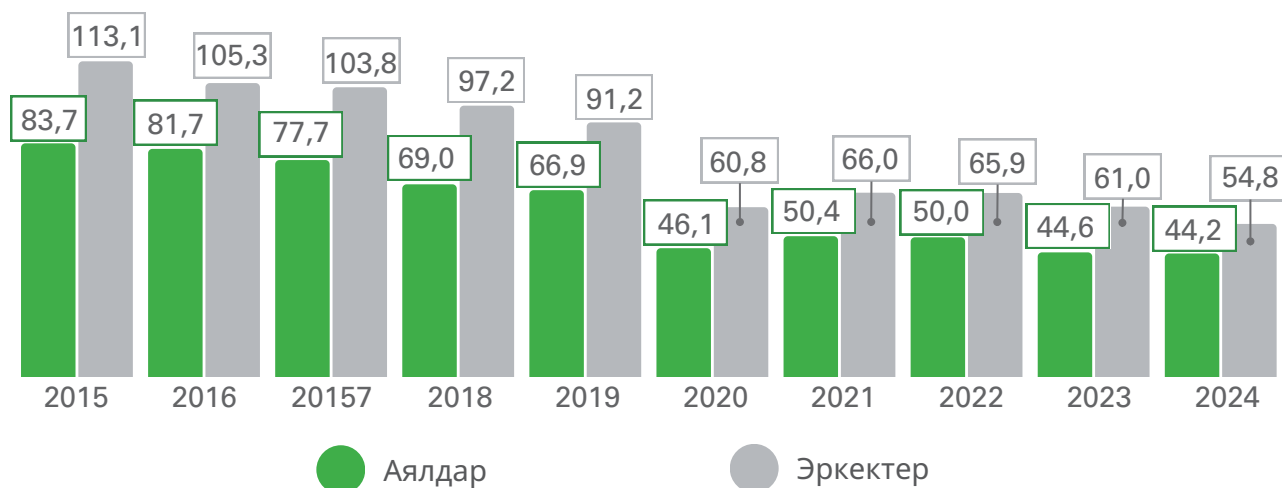
3.3.1 Жынысы боюнча бөлүнгөн 1000 инфекцияланбагандарга карата ВИЧтин жаңы учурларынын саны

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1
Аялдар	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,2
Эркектер	0,2	0,1	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
Баткен облусу	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Аялдар	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1
Эркектер	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0
Жалал-Абад облусу	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Аялдар	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Эркектер	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ысык-Көл облусу	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Аялдар	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Эркектер	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1
Нарын облусу	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Аялдар	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,1	0,1
Эркектер	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Ош облусу	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Аялдар	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Эркектер	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,0
Талас облусу	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Аялдар	0,1	0,0	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1
Эркектер	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1
Чүй облусу	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Аялдар	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,2
Эркектер	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2
Бишкек ш.	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,4
Аялдар	0,1	0,1	0,1	0,2	0,3	0,4	0,4	0,5	0,3	0,5
Эркектер	0,2	0,2	0,2	0,4	0,5	0,2	0,2	0,4	0,6	0,3
Ош ш.	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1
Аялдар	0,1	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2	0,2	0,3	0,2	0,2
Эркектер	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1

Жалпы республика боюнча диспансердик каттоодо турган ВИЧ менен жашаган адамдардын саны 2024-жылдын аягына карата 9 806 адамды түздү, анын ичинде үчтөн биринен көбү Бишкек шаарында жана Чүй облусунда катталган. 2024-жылы 1 053 ВИЧ менен инфекцияланган адам аныкталган, анын ичинде Бишкек шаарында – 492, Чүй облусунда – 149, Ош облусунда – 105, Жалал-Абад облусунда – 112, Ысык-Көл облусунда – 50, Нарын облусунда – 27, Баткен облусунда – 35 жана Талас облусунда – 19 инфекцияланган адам катталган. Акыркы жылдары инфекцияны жыныстык жол менен жугузуу учурлары көбөйүүдө (2024-жылы аныкталган адамдардын жалпы санынын 78 пайызы).

9-график. 100 000 адамга карата кургак учук оорусу

3.3.2 100 000 адамга карата кургак учук оорусу

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	98,2	93,4	90,6	83,0	78,9	53,5	58,1	57,9	52,7	49,4
Аялдар	83,7	81,7	77,7	69,0	66,9	46,1	50,4	50,0	44,6	44,2
Эркектер	113,1	105,3	103,8	97,2	91,2	60,8	66,0	65,9	61,0	54,8
Баткен облусу	72,7	67,1	70,8	64,9	55,9	46,6	47,3	41,8	41,9	37,0
Аялдар	63,1	66,6	65,7	60,4	45,3	39,8	44,2	37,2	38,2	38,1
Эркектер	82,0	67,5	75,7	69,2	66,1	53,7	50,4	46,3	45,6	35,9
Жалал-Абад облусу	76,5	84,9	80,2	73,3	69,0	49,1	54,8	54,2	50,2	44,9
Аялдар	66,2	79,5	72,8	64,1	67,4	42,1	47,7	47,5	44,1	42,9
Эркектер	86,7	90,3	87,5	82,5	70,5	56,2	61,9	60,7	56,2	46,9
Ысык-Көл облусу	58,5	60,4	48,6	48,9	50,3	28,5	36,7	38,8	37,1	34,9
Аялдар	48,5	53,8	34,8	34,8	37,6	20,5	26,9	28,7	26,6	30,0
Эркектер	68,5	67,1	62,4	63,2	63,1	36,3	46,6	49,0	47,7	39,8
Нарын облусу	84,8	77,3	59,5	68,0	55,8	37,8	51,2	52,0	50,0	51,0
Аялдар	75,0	63,3	49,0	47,1	48,7	29,0	43,1	42,0	44,3	39,5
Эркектер	94,2	91,0	69,6	88,1	62,7	46,9	58,9	61,9	55,5	62,3
Ош облусу	91,2	83,9	84,4	75,0	75,9	51,4	54,5	54,6	45,1	41,3
Аялдар	83,8	78,4	73,3	68,8	70,1	45,9	52,5	48,1	42,3	39,0
Эркектер	98,5	89,2	95,3	81,1	81,5	57,0	56,5	60,9	47,8	43,7
Талас облусу	95,9	83,7	73,9	59,7	56,1	45,0	47,0	44,5	46,1	48,8
Аялдар	81,0	67,0	66,0	46,4	44,2	38,2	27,4	40,8	38,9	50,0
Эркектер	110,5	100,1	81,6	72,7	67,8	51,8	66,1	48,1	53,3	47,5
Чүй облусу	141,7	135,2	136,2	124,2	119,2	82,1	88,2	86,3	77,0	74,0
Аялдар	118,6	111,0	108,3	99,2	93,1	67,0	71,9	68,3	59,2	61,8
Эркектер	165,4	160,2	165,0	150,0	146,1	96,9	105,1	104,5	95,1	86,3
Бишкек ш.	132,9	114,6	113,1	102,6	95,3	54,4	64,0	63,9	62,0	57,6
Аялдар	103,1	92,2	91,3	75,0	69,8	50,8	55,5	57,8	48,4	46,4
Эркектер	167,0	140,2	137,8	133,9	124,2	61,3	73,5	71,3	78,4	71,0
Ош ш.	89,7	92,5	89,7	84,3	79,1	54,8	43,9	50,9	39,6	45,5
Аялдар	78,5	77,6	98,3	83,0	76,8	58,4	41,0	51,2	41,1	44,5
Эркектер	101,8	108,5	80,5	85,7	81,6	51,5	47,0	50,5	38,1	46,4

Орто эсеп менен алганда, республика боюнча 10го жакын адам кургак учук менен ооруйт. 2024-жылы болжол менен 4 миң бейтапка күн сайын жаңы диагноз менен коюлган. 100 000 калкка кургак учук менен ооруган адамдардын деңгээли 2016-жылы 93,4 учурдан 2024-жылы 49,4кө чейин төмөндөгөн. Кургак учук менен күрөшүүнү күчөтүү үчүн Кыргыз Республикасынын 1998-2021-жылдары «Кургак учук I-V» улуттук программалары ишке ашырылган. Азыркы учурда 2023–2026-жылдарга карата «Кургак учук VI» программасы ишке ашырылып, анын башкы багыттары болуп алдын алуу, кургак учукту аныктоо жана диагностика жагынан жакшыртуулар, ошондой эле кургак учукту дарылоо натыйжалуулугун жогорулатуу кирет.

3.3.3 1000 адамга карата безгек оорусу

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-	0,0	0,0	0,0	0,0
Баткен облусу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Жалал-Абад облусу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ысык-Көл облусу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Нарын облусу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ош облусу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Талас облусу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Чүй облусу	-	0,0	0,0	0,0	0,1	-	-	0,0	-	-
Бишкек ш.	0,0	0,0	0,0	-	-	-	0,0	0,0	0,0	0,0
Ош ш.	-	0,0	0,0	-	-	-	-	-	-	-

Кыргызстанда безгек оорусу боюнча абал боюнча туруктуу бойдон калууда. Жыл сайын безгек оорусу боюнча бир нече учур гана катталат. Алсак, 2024-жылы 4 учур катталды.

3.3.4 100 000 адамга карата гепатит В оорусу

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	5,9	6,0	5,3	5,1	3,9	1,9	1,8	1,9	2,3	1,3
Аялдар	4,2	4,5	4,3	3,5	2,5	1,7	1,1	1,0	2,0	1,0
Эркектер	7,5	7,5	6,2	6,8	5,3	2,1	2,5	2,8	2,6	1,7
Баткен облусу	4,9	8,6	2,6	3,1	4,9	1,7	2,3	1,6	4,0	1,0
Аялдар	4,2	9,0	2,8	2,7	2,3	1,4	1,8	2,5	4,6	1,0
Эркектер	5,7	8,3	2,3	3,4	7,4	1,9	2,8	0,7	3,4	1,0
Жалал-Абад облусу	4,4	2,6	3,3	2,7	3,2	1,0	1,3	2,2	1,2	0,5
Аялдар	3,5	2,4	2,7	1,7	2,3	0,6	0,8	2,5	1,5	0,6
Эркектер	5,3	2,8	3,9	3,6	4,1	1,3	1,7	2,0	0,9	0,4
Ысык-Көл облусу	5,4	4,4	4,6	6,2	2,2	1,6	1,8	1,3	3,7	1,1
Аялдар	4,7	2,5	5,4	2,9	2,0	2,4	1,6	2,6	4,1	1,1
Эркектер	6,0	6,4	3,8	9,5	2,4	0,8	2,0	0,0	3,3	1,1
Нарын облусу	2,2	4,3	2,8	3,2	1,7	1,4	1,0	0,7	0,3	1,3
Аялдар	1,5	1,5	3,6	2,9	1,4	0,7	0,0	0,7	0,0	1,9
Эркектер	2,9	7,1	2,1	3,4	2,0	2,1	2,0	0,6	0,6	0,6
Ош облусу	3,5	4,6	5,9	4,4	3,8	1,6	2,2	2,6	2,2	1,2
Аялдар	2,6	2,4	5,3	3,0	2,2	1,6	0,9	1,8	1,5	1,0
Эркектер	4,5	6,8	6,5	5,8	5,3	1,6	3,5	3,3	2,8	1,4
Талас облусу	5,2	6,3	3,9	2,7	1,9	0,4	1,5	1,8	6,2	1,1
Аялдар	2,4	5,6	1,6	3,1	1,5	0,0	0,7	2,2	4,4	0,7
Эркектер	8,0	7,0	6,2	2,3	2,2	0,8	2,2	1,5	7,9	1,4
Чүй облусу	5,8	5,4	4,8	6,3	5,0	2,9	1,5	1,2	2,9	1,9
Аялдар	4,7	4,2	2,6	4,9	3,7	2,7	0,8	1,3	1,5	1,5
Эркектер	6,9	6,6	7,1	7,8	6,4	3,1	2,3	1,1	4,3	2,3
Бишкек ш.	7,9	10,1	10,1	9,0	5,2	3,9	2,3	2,5	1,8	2,3
Аялдар	4,6	7,0	7,6	5,9	2,9	3,6	1,7	2,4	1,6	1,1
Эркектер	11,8	13,7	12,9	12,4	7,8	4,3	2,9	2,5	2,1	3,7
Ош ш.	22,3	14,0	4,9	7,5	4,6	0,0	1,2	1,1	1,4	1,3
Аялдар	14,9	12,5	4,1	4,0	2,5	0,0	1,2	0,6	2,2	0,9
Эркектер	30,4	15,6	5,8	11,2	6,7	0,0	1,3	1,6	0,5	1,7

2024-жылы республикада В вирустук гепатитинин (ВВГ) 97 учуру катталган. Ошол эле учурда, ооруга чалдыгуу көрсөткүчү калктын 100 000 адамына 1,3тү түзүп, бул 2020-жылдын деңгээлинен 31,6 пайызга төмөн. Эркектер арасында ооруга чалдыгуу аялдар арасындагы ооруга чалдыгуудан 1,6 эсеге жогору болгон.

10-график. Жүрөк-кан тамыр ооруларынан, рак ооруларынан, диабеттен, өнөкөт респиратордук оорулардан болгон өлүм
(100 000 адамга)

3.4.1 Жүрөк-кан тамыр ооруларынан келип чыккан өлүм (калктын 100 000не)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	297,0	279,7	276,0	265,7	266,2	317,7	297,1	234,5	232,7	230,5
Аялдар	290,7	275,0	267,7	257,8	256,9	299,2	283,3	216,9	221,9	216,3
Эркектер	303,5	284,6	284,3	273,8	275,7	336,5	311,0	252,6	243,7	245,0
Баткен облусу	284,8	292,3	267,5	257,2	251,7	318,0	281,7	242,9	224,7	228,2
Аялдар	260,6	274,2	230,7	231,5	236,4	282,8	263,3	219,4	197,9	206,5
Эркектер	308,3	309,8	302,9	282,0	266,4	351,9	299,5	266,0	251,0	249,4
Жалал-Абад облусу	268,3	249,0	244,0	237,8	243,1	292,4	287,1	228,7	221,6	219,3
Аялдар	256,7	241,7	235,8	227,6	243,2	273,1	260,1	211,9	206,3	199,0
Эркектер	279,7	256,2	252,2	248,0	243,0	311,4	313,7	245,4	236,6	239,4
Ысык-Көл облусу	361,0	328,7	325,9	302,0	302,9	377,0	358,2	264,3	270,2	277,3
Аялдар	351,5	323,1	317,3	294,4	302,7	354,1	355,7	247,9	259,9	261,5
Эркектер	370,7	334,3	334,6	309,7	303,1	400,0	360,7	280,9	280,6	293,0
Нарын облусу	310,0	312,8	302,7	308,0	317,0	340,7	332,2	233,2	236,9	241,8
Аялдар	291,9	290,7	293,0	280,3	288,8	290,6	285,6	218,8	225,6	203,8
Эркектер	327,6	334,3	312,0	334,7	344,2	388,9	377,1	247,4	248,1	278,8
Ош облусу	265,7	239,0	240,8	229,3	230,8	304,8	248,1	207,3	212,5	205,0
Аялдар	262,0	234,9	229,7	214,6	212,7	278,3	236,8	184,4	205,0	197,4
Эркектер	269,3	243,1	251,7	243,7	248,6	330,8	259,2	229,9	219,9	212,5
Талас облусу	322,5	288,7	301,9	261,5	299,9	339,2	347,9	266,3	270,6	249,6
Аялдар	294,7	273,7	274,4	239,9	265,2	308,0	333,8	216,6	237,5	213,2
Эркектер	349,8	303,4	329,0	282,6	333,8	369,6	361,7	315,1	303,1	285,3
Чүй облусу	400,8	381,3	377,7	377,1	360,8	405,5	391,1	291,9	306,0	290,3
Аялдар	407,3	379,2	378,9	386,8	353,7	398,8	381,9	275,8	303,0	282,2
Эркектер	394,2	383,6	376,4	367,0	368,0	412,5	400,7	308,2	309,1	298,5

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Бишкек ш.	253,2	242,5	242,4	232,8	237,4	254,0	255,7	208,6	193,7	211,8
Аялдар	261,9	252,9	247,2	235,7	237,0	254,9	255,5	202,0	191,5	203,9
Эркектер	243,2	230,7	237,1	229,5	237,8	253,1	256,0	216,6	196,4	221,3
Ош ш.	253,5	248,9	240,4	223,4	208,8	287,3	258,9	196,1	186,3	196,8
Аялдар	231,3	241,3	237,3	220,2	197,2	283,5	247,0	188,8	175,5	192,4
Эркектер	277,4	257,1	243,7	226,8	221,2	291,4	271,5	203,1	196,6	201,2

Кыргызстан үчүн, КМШга мүчө-мамлекеттердин көпчүлүгүндөй эле, жалпы өлүм көрсөткүчүнүн деңгээлине негизги таасирди кан айлануу системасынын ооруларынан болгон өлүм тийгизет, алар 2024-жылы бардык өлүм учурларынын 52 пайызын түзгөн. Жүрөк-кан тамыр ооруларынан болгон өлүмгө эң чоң салымды (93 пайыз) артериялык гипертония, жүрөктүн ишемиялык оорусу жана цереброваскулярдык оорулар кошот. Жүрөк-кан тамыр ооруларынан каза болгондордун басымдуу бөлүгү (79 пайызы) – эмгекке жарамдуу курактан жогорку курактагы адамдар. Ошол эле учурда, бул оорулар 2024-жылы эмгекке жарамдуу курактагы калктын өлүм структурасында да алдыңкы орунду ээлеп, бул топтогу бардык өлүм учурларынын 35 пайызын түзгөн.

3.4.1 Рак ооруларынан келип чыккан өлүм (калктын 100 000не)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	64,5	64,4	62,2	65,6	64,1	63,8	59,5	54,7	57,3	60,0
Аялдар	62,2	59,7	58,6	63,9	61,9	60,0	56,4	50,2	54,7	55,7
Эркектер	66,8	69,3	65,9	67,3	66,3	67,6	62,7	59,3	60,0	64,4
Баткен облусу	42,3	38,6	32,6	43,3	37,5	34,1	37,8	36,6	39,7	40,1
Аялдар	42,2	40,0	36,4	48,6	36,5	35,3	43,8	33,2	39,6	46,0
Эркектер	42,4	37,1	29,0	38,2	38,4	32,9	31,9	40,0	39,8	34,2
Жалал-Абад облусу	52,9	54,2	50,9	49,5	50,9	50,5	46,2	43,0	49,0	51,8
Аялдар	52,2	48,8	43,8	53,4	50,2	51,7	43,6	38,7	47,5	48,7
Эркектер	53,6	59,7	57,8	45,6	51,5	49,3	48,9	47,3	50,6	54,8
Ысык-Көл облусу	89,1	83,9	80,9	90,5	87,4	85,6	82,4	69,8	72,4	74,8
Аялдар	87,2	76,1	73,4	87,6	82,1	72,3	71,5	62,2	63,1	66,2
Эркектер	90,9	91,8	88,4	93,3	92,9	99,0	93,3	77,4	81,7	83,3
Нарын облусу	89,5	88,1	81,8	87,9	83,6	80,4	71,6	58,6	74,1	90,3
Аялдар	90,4	79,9	82,8	73,5	77,0	66,5	61,2	55,2	71,7	82,1
Эркектер	88,5	95,9	80,8	101,9	90,0	93,9	81,7	61,9	76,5	98,2
Ош облусу	50,6	49,9	49,1	51,0	52,8	51,9	45,9	45,4	45,3	47,8
Аялдар	43,8	43,9	43,3	46,6	47,6	47,2	41,4	39,6	43,6	37,1
Эркектер	57,2	55,7	54,8	55,3	57,8	56,5	50,3	51,0	47,0	58,2
Талас облусу	60,6	70,7	62,6	59,7	61,0	75,4	52,1	57,4	59,9	51,3
Аялдар	55,9	68,6	54,2	58,0	64,0	65,4	45,3	44,5	57,2	57,3
Эркектер	65,2	72,7	70,9	61,4	58,1	85,2	58,8	70,0	62,6	45,4
Чүй облусу	82,6	94,3	91,3	97,5	96,6	93,3	94,9	78,1	81,6	82,8
Аялдар	78,0	84,4	83,2	89,7	91,9	83,1	90,4	72,6	87,0	76,0
Эркектер	87,3	104,4	99,6	105,5	101,5	103,9	99,5	83,6	76,2	89,7
Бишкек ш.	76,6	66,5	69,1	69,3	64,2	68,8	61,4	60,7	59,1	65,1
Аялдар	76,6	67,6	69,6	71,3	64,6	70,2	60,2	57,9	56,5	61,5
Эркектер	76,6	65,1	68,6	66,9	63,7	67,3	62,7	63,9	62,3	69,5
Ош ш.	51,3	54,9	53,3	65,3	58,8	52,0	54,9	48,0	48,4	51,5
Аялдар	51,6	45,8	61,7	58,0	61,5	51,4	55,2	50,1	50,6	52,3
Эркектер	50,9	64,6	44,2	73,0	56,0	52,6	54,5	46,1	46,2	50,6

Көп жылдардан бери өлүмдүн себептеринин структурасында шишиктер (онкологиялык оорулар) олуттуу үлүштү ээлеп келет. 2024-жылы алар каза болгондордун жалпы санынын 14 пайызын түзгөн. Мурунку жылдардагыдай эле, аялдардын шишиктерден болгон өлүм деңгээли эркектерге караганда төмөн болгон жана аял калктын 100 миңине 57,7ни, ал эми эркек калктын 100 миңине 64,4тү түзгөн. Бул оорудан болгон өлүмдүн эң жогорку көрсөткүчтөрү Нарын, Чүй жана Ысык-Көл облустарында катталган.

3.4.1 Диабет ооруларынан келип чыккан өлүм (калктын 100 000не)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	6,0	6,7	6,8	7,3	7,0	9,8	7,1	6,2	6,7	7,3
Аялдар	6,8	8,0	7,4	8,3	7,6	10,7	8,3	7,0	7,1	7,8
Эркектер	5,2	5,4	6,2	6,4	6,5	9,0	5,8	5,4	6,3	6,8
Баткен облусу	6,2	7,0	6,1	5,4	7,3	8,3	10,8	4,6	4,9	5,8
Аялдар	5,9	6,5	6,4	4,7	6,5	7,5	15,5	6,1	5,3	5,8
Эркектер	6,5	7,5	5,8	6,0	8,1	9,0	6,4	3,2	4,5	5,7
Жалал-Абад облусу	9,0	8,6	8,8	10,4	10,4	16,0	13,1	11,5	10,7	10,6
Аялдар	9,6	11,1	10,2	13,4	12,3	16,4	16,3	12,8	11,0	13,3
Эркектер	8,4	6,0	7,4	7,4	8,6	15,6	10,0	10,3	10,4	8,0
Ысык-Көл облусу	6,2	7,0	10,4	13,2	9,1	14,6	6,9	7,3	8,7	9,0
Аялдар	7,7	8,0	7,9	15,2	10,5	16,0	8,7	9,3	10,7	8,8
Эркектер	4,7	5,9	13,0	11,1	7,7	13,3	5,2	5,2	6,7	9,1
Нарын облусу	4,7	5,0	3,9	7,4	7,6	9,6	7,5	5,2	8,4	5,4
Аялдар	5,1	2,9	5,8	9,3	9,9	11,2	4,2	5,3	8,5	4,5
Эркектер	4,3	7,1	2,1	5,5	5,5	8,1	10,7	5,2	8,3	6,3
Ош облусу	5,7	5,5	6,1	6,6	6,8	7,6	5,1	5,7	7,4	8,4
Аялдар	6,5	6,8	6,4	6,2	6,3	9,2	6,6	7,0	8,7	9,3
Эркектер	4,9	4,2	5,8	7,0	7,3	6,0	3,7	4,5	6,1	7,5
Талас облусу	0,8	2,8	3,5	3,1	3,0	5,6	3,7	3,7	4,7	4,3
Аялдар	0,8	4,0	3,1	4,6	3,0	7,5	3,0	3,0	4,4	2,9
Эркектер	0,8	1,6	3,9	1,5	3,0	3,7	4,4	4,4	5,0	5,7
Чүй облусу	7,4	8,6	6,6	7,2	6,6	9,1	5,3	4,2	5,1	6,7
Аялдар	9,6	10,3	7,8	8,7	7,7	11,8	4,8	4,9	5,2	7,0
Эркектер	4,3	6,8	5,3	5,7	5,6	6,3	5,8	3,6	5,0	6,4
Бишкек ш.	3,2	5,0	4,3	3,4	2,8	4,7	2,2	3,6	2,7	3,5
Аялдар	3,4	5,6	4,7	3,9	3,4	3,7	1,9	3,2	2,2	3,2
Эркектер	2,9	4,2	3,9	2,7	2,0	5,8	2,5	4,1	3,3	3,9
Ош ш.	6,2	9,0	11,9	9,5	9,5	13,9	9,5	5,9	6,9	9,6
Аялдар	8,5	12,5	14,9	11,2	8,9	14,7	13,7	7,5	7,9	9,9
Эркектер	3,8	5,2	8,7	7,9	10,1	13,0	5,0	4,4	5,9	9,3

Республикада кант диабетинен болгон өлүм акыркы жылдары жалпы өсүш тенденциясы менен мүнөздөлүп, өзгөрүп турат. 2024-жылы кант диабетинен болгон өлүм деңгээли калктын 100 миңине 7,3 учурду түздү. Эң жогорку көрсөткүчтөр калктын 100 миңине: Жалал-Абад облусунда (10,6), Ош шаарында (9,6), Ысык-Көл (9,0) жана Ош (8,4) облустарында катталган.

3.4.1 Өнөкөт респиратордук ооруларынан келип чыккан өлүм (калктын 100 000не)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	18,9	19,0	17,6	16,3	16,4	17,2	14,2	10,6	12,6	12,4
Аялдар	16,2	16,4	13,8	13,3	13,3	14,8	11,2	8,3	10,9	9,8
Эркектер	21,7	21,6	21,4	19,4	19,5	19,6	17,3	13,0	14,3	15,1
Баткен облусу	17,3	16,5	16,9	14,2	9,8	10,5	7,4	5,7	9,2	9,8
Аялдар	16,3	15,1	14,4	12,6	9,2	11,6	8,8	4,6	9,1	10,3
Эркектер	18,2	17,8	19,3	15,9	10,3	9,4	6,0	6,7	9,3	9,4
Жалал-Абад облусу	20,4	15,9	16,0	16,2	15,7	17,7	15,0	11,7	11,9	12,0
Аялдар	18,1	14,4	14,7	14,4	13,5	15,9	10,6	9,9	10,8	8,5
Эркектер	22,7	17,4	17,4	18,0	18,0	19,4	19,4	13,5	12,9	15,5
Ысык-Көл облусу	40,9	45,8	43,8	34,5	38,3	35,1	33,9	25,6	26,0	25,2
Аялдар	32,8	34,9	32,8	24,6	29,9	27,9	22,1	17,5	22,1	17,9
Эркектер	49,1	56,9	54,9	44,6	46,8	42,3	45,8	33,7	29,9	32,5
Нарын облусу	63,4	61,9	47,4	40,3	49,6	48,8	43,7	21,8	32,9	30,6
Аялдар	60,3	68,3	45,4	37,1	45,2	46,2	39,6	19,1	31,9	25,2
Эркектер	66,4	55,7	49,4	43,4	53,9	51,3	47,6	24,5	33,8	35,9
Ош облусу	17,9	20,3	17,2	18,6	18,3	21,2	18,7	12,6	16,7	14,6
Аялдар	17,2	19,0	12,7	16,6	17,3	20,8	17,6	11,0	14,9	12,7
Эркектер	18,7	21,5	21,6	20,6	19,3	21,6	19,9	14,3	18,4	16,5
Талас облусу	14,4	13,8	12,1	13,0	11,7	14,1	7,7	7,0	12,0	5,7
Аялдар	15,4	11,2	15,7	16,3	9,9	11,3	6,7	5,9	6,6	1,5
Эркектер	13,5	16,4	8,5	9,8	13,4	16,9	8,7	8,0	17,3	9,9
Чүй облусу	12,7	14,2	14,7	13,6	11,9	10,6	6,7	6,5	8,6	10,3
Аялдар	7,8	9,5	9,3	8,2	6,4	6,7	3,6	4,5	6,3	7,5
Эркектер	17,8	19,0	20,2	19,2	17,5	14,7	10,0	8,5	11,0	13,1
Бишкек ш.	5,2	4,8	4,3	5,0	5,1	6,4	3,7	4,9	3,5	5,5
Аялдар	3,2	3,5	1,7	3,0	2,9	4,1	2,1	2,3	2,4	3,6
Эркектер	7,5	6,4	7,3	7,4	7,6	9,0	5,5	8,0	4,8	7,7
Ош ш.	9,9	11,1	13,0	7,1	11,1	11,3	9,8	6,7	8,0	11,3
Аялдар	8,5	6,9	9,5	5,3	7,6	8,0	8,3	7,5	10,1	13,4
Эркектер	11,4	15,6	16,7	9,1	14,8	14,9	11,3	6,0	5,9	9,3

Дем алуу органдарынын оорулары Кыргызстандагы ооруга чалдыгуу жана өлүмдүн структурасында алдыңкы орундарды ээлеп, негизги медициналык жана социалдык көйгөйлөрдүн бири бойдон калууда. 2024-жылы бул оорулардан болгон өлүм деңгээли калктын 100 миң адамына 12,4 учурду түзгөн. Ошол эле учурда, эркектер арасындагы өлүм аялдар арасындагыга караганда 1,5 эсеге жогору болуп, эркек калктын 100 миңине 15,1 учурду, ал эми аял калктын 100 миңине 9,8 учурду түзгөн.

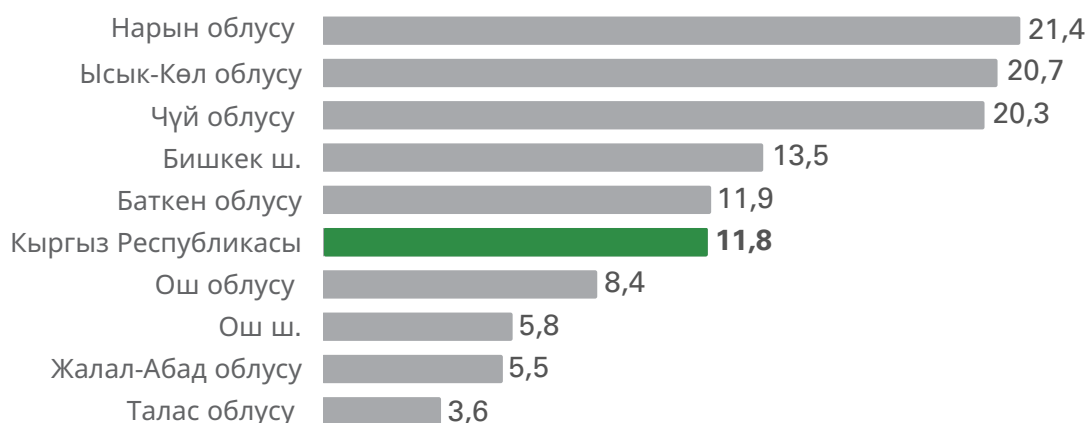
3.4.2 Өзүн-өзү өлтүрүүдөн келип чыккан өлүм (калктын 100 000не)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	7,0	6,9	6,3	6,0	5,8	4,6	5,8	4,9	4,8	4,1
Баткен облусу	8,2	5,8	6,1	7,5	6,8	4,2	4,7	3,4	5,7	3,9
Жалал-Абад облусу	2,7	2,9	1,4	1,5	2,6	1,3	1,6	3,5	1,9	2,0
Ысык-Көл облусу	17,6	15,6	15,0	19,5	15,6	10,8	12,9	13,1	8,9	8,8
Нарын облусу	13,8	13,2	15,2	10,2	10,4	6,5	10,2	8,1	11,9	6,4
Ош облусу	4,4	3,9	3,8	2,9	3,5	2,9	4,2	2,5	2,5	2,8
Талас облусу	8,4	4,3	3,1	3,8	3,0	2,6	3,3	2,6	0,7	0,4
Чүй облусу	13,8	16,7	15,2	13,7	11,6	13,1	15,2	10,6	12,7	10,6

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Бишкек ш.	2,5	2,8	2,4	1,8	2,6	1,0	2,4	2,0	1,1	2,1
Ош ш.	1,8	2,5	2,5	1,7	2,9	1,3	0,6	1,1	2,2	1,7

Изилдөөчүлөрдүн пикири боюнча, суициддер (өзүн-өзү өлтүрүү) – бул калктын психикалык саламаттыгынын жана социалдык бакубаттуулугунун абалын чагылдырган глобалдык жана эң орчундуу көйгөйлөрдүн бири. Республикада акыркы жылдары суицидден болгон өлүмдүн азаюу тенденциясы байкалууда. Ошол эле учурда, Чүй (100 миң адамга 10,6 каза болгон), Ысык-Көл (8,8) жана Нарын (6,4) облустарында туруктуу жогорку көрсөткүчтөр сакталып турат.

11-график. Жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасындагы өлүм, 2024 - жылы (калктын 100 000не)

3.6.1 Жол-транспорт кырсыктарынын натыйжасындагы өлүм (калктын 100 000не)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	15,6	13,4	13,7	11,0	12,0	9,7	12,6	5,5	9,6	11,8
Аялдар	8,3	6,9	6,9	5,8	4,8	4,8	7,3	2,6	4,7	5,6
Эркектер	23,1	19,9	20,7	16,3	19,3	14,7	17,9	8,5	14,6	18,1
Баткен облусу	15,8	11,0	13,6	9,0	10,2	10,7	12,6	16,3	14,0	11,9
Аялдар	6,3	4,9	6,0	3,5	2,7	3,4	5,5	7,1	5,6	4,5
Эркектер	25,1	17,0	20,9	14,4	17,4	17,7	19,5	25,2	22,3	19,1
Жалал-Абад облусу	12,7	11,1	8,6	7,9	8,6	6,2	10,3	1,6	5,8	5,5
Аялдар	6,9	5,4	4,4	5,0	3,3	3,9	8,2	-	3,2	2,1
Эркектер	18,4	16,7	12,8	10,7	13,9	8,4	12,3	3,2	8,4	8,8
Ысык-Көл облусу	27,8	22,8	25,8	18,5	19,5	17,2	24,8	7,5	7,8	20,7
Аялдар	13,2	9,2	10,4	7,4	6,9	9,2	16,6	4,5	3,0	8,8
Эркектер	42,7	36,5	41,5	29,7	32,2	25,4	33,1	10,5	12,6	32,5
Нарын облусу	30,8	19,7	26,5	24,9	23,6	16,5	23,9	11,4	20,6	21,4
Аялдар	19,1	8,7	16,6	12,1	4,9	11,9	18,1	6,6	13,0	12,3
Эркектер	42,1	30,3	36,2	37,2	41,6	20,9	29,5	16,1	28,1	30,2
Ош облусу	12,4	11,7	11,8	9,6	11,7	8,8	9,6	1,2	7,9	8,4
Аялдар	7,0	5,5	7,1	4,9	3,6	3,4	4,3	0,3	3,6	4,3
Эркектер	17,7	17,7	16,3	14,3	19,6	14,0	14,8	2,1	12,2	12,4
Талас облусу	16,0	17,4	15,6	20,3	13,2	12,6	12,1	1,5	0,7	3,6
Аялдар	8,1	8,0	3,1	10,8	6,1	4,5	5,9	-	-	2,9
Эркектер	23,8	26,6	2,7	29,5	20,1	20,6	18,2	2,9	1,4	4,3

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Чүй облусу	20,5	18,2	19,9	14,8	15,3	13,3	17,3	0,9	12,2	20,3
Аялдар	11,2	9,7	11,0	9,1	8,3	5,9	7,4	0,2	4,6	7,9
Эркектер	9,1	27,0	29,1	20,7	22,4	21,0	27,6	1,7	20,0	32,8
Бишкек ш.	9,1	8,5	8,6	5,4	8,6	6,3	7,8	14,3	12,9	13,5
Аялдар	5,5	7,0	4,0	3,3	5,2	4,1	5,6	7,3	7,9	7,4
Эркектер	13,1	10,2	13,8	7,8	12,3	8,8	10,4	22,7	18,9	20,7
Ош ш.	12,5	10,0	7,7	6,1	7,8	6,0	6,7	1,1	4,1	5,8
Аялдар	5,0	7,6	3,4	2,6	3,2	3,7	3,0	-	1,1	3,5
Эркектер	20,5	12,6	12,3	9,8	12,8	8,4	10,7	2,2	7,0	8,0

Республикада жол-транспорт кырсыктарынан болгон өлүм акыркы жылдары жогору жана бирдей эмес бойдон калууда. 2024-жылы транспорттук кырсыктар бардык тышкы өлүм себептеринин 40 пайыздан ашыгын түзгөн. Эркектер арасындагы өлүм деңгээли аялдар арасындагы көрсөткүчтөн үч эседен ашык жогору. Эң жогорку көрсөткүчтөр 100 миң адамга Нарын (21,4 каза болгон), Ысык-Көл (20,7), Чүй (20,3) облустарында жана Бишкек шаарында (13,5) катталган.

3.7.1 Үй-бүлөнү пландаштыруу боюнча муктаждыктары заманбап ыкмалар менен канааттандырылган репродуктивдүү жаш курактагы (15 жаштан 49 жашка чейинки) аялдардын үлүшү
(пайыз менен)

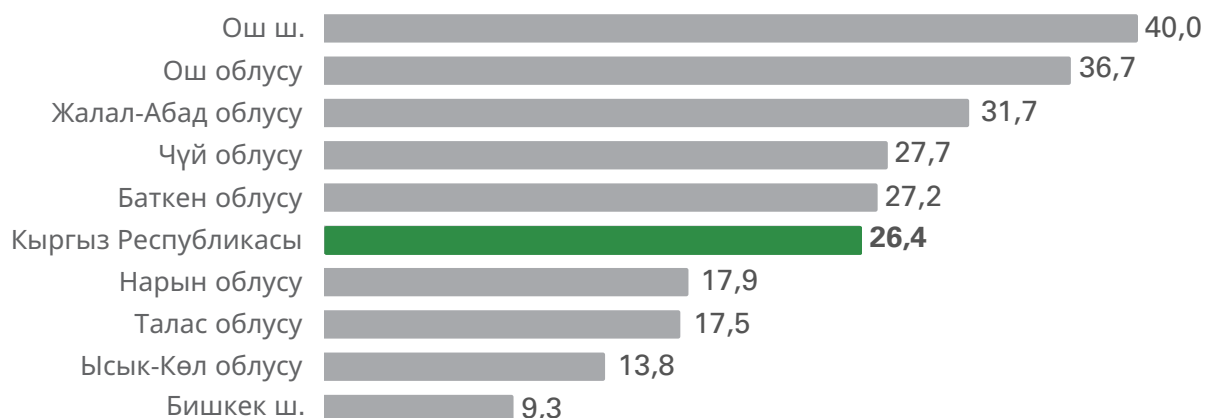
	2018	2023
Кыргыз Республикасы	67,4	59,0
Жашаган жери боюнча		
Шаар конуштары	68,6	60,6
Айыл жергеси	66,7	58,3
Жаш курагы, жыл		
15-19	31,7	(*)
20-24	53,8	35,7
25-29	59,9	50,1
30-34	76,2	57,0
35-39	74,5	66,3
40-44	68,7	68,9
45-49	66,0	63,8
Билими боюнча		
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	(*)	(*)
Жалпы негизги	67,8	62,9
Жалпы орто	62,9	55,8
Кесиптик башталгыч / Орто	66,2	55,2
Жогорку	74,3	65,5
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча		
Эң жакыр	66,5	48,9
Экинчи	60,7	58,2
Орто	69,2	58,4
Төртүнчү	69,3	62,2
Эң бай	71,4	67,5
Аймак боюнча		
Баткен облусу	48,6	43,3
Жалал-Абад облусу	56,2	51,5

	2018	2023
Ысык-Көл облусу	65,1	61,9
Нарын облусу	79,8	74,0
Ош облусу	71,1	56,0
Талас облусу	79,1	80,9
Чүй облусу	70,7	61,3
Бишкек ш.	69,6	71,8
Ош ш.	71,3	58,6

¹КККИ маалыматтары боюнча.

Заманбап ыкмалар менен канааттандырылган бала төрөөнү пландоо муктаждыгы 2023-жылы жалпы республика боюнча пайызы 59,0 түздү. Бул көрсөткүч шаардык жерлерде жашаган аялдар арасында (60,5 пайыз) жогору болсо, айыл жеринде (58,3 пайыз) төмөн. Репродуктивдүү жаштагы (15-49 жаш) жогорку билимдүү аялдар (65,5 пайыз) бала төрөөнү пландоодо заманбап ыкмалар менен көбүрөөк канааттандырылган.

12-график. Өспүрүм кыздардын (15 жаштан 19 жашка чейин) арасында төрөт көрсөткүчү ошол эле курактагы 1000 өспүрүм кызга карата, 2024-жылы

3.7.2 Өспүрүм кыздардын (15 жаштан 19 жашка чейин) арасында төрөт көрсөткүчү ошол эле курактагы 1000 өспүрүм кызга карата

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	39,7	38,6	33,9	35,9	37,7	33,4	29,7	30,0	28,9	26,4
Жашаган жери боюнча										
Шаар конуштары	39,7	37,6	35,6	38,8	43,1	37,3	36,9	31,1	21,5	23,0
Айыл жергеси	43,3	38,3	33,2	34,8	35,6	31,9	26,6	29,5	32,3	28,4
Аймак боюнча										
Баткен облусу	38,4	36,5	31,2	30,2	35,7	31,2	24,3	26,1	28,4	27,2
Жалал-Абад облусу	53,5	39,3	34,7	36,2	38,0	35,7	31,2	34,8	37,4	31,7
Ысык-Көл облусу	45,4	32,8	25,5	28,8	25,3	21,3	23,8	15,8	18,7	13,8
Нарын облусу	30,3	29,1	20,2	22,7	20,8	20,1	17,9	12,7	19,7	17,9
Ош облусу	72,3	41,6	38,5	35,2	37,9	35,6	27,2	36,7	40,1	36,7
Талас облусу	36,4	41,9	34,9	37,1	34,1	27,2	24,7	21,1	23,3	17,5
Чүй облусу	59,7	47,8	46,4	52,1	51,0	44,5	38,9	33,1	30,2	27,7
Бишкек ш.	22,1	21,4	17,4	24,3	28,9	22,2	23,3	22,3	6,5	9,3
Ош ш.	52,8	52,6	51,6	65,0	77,0	63,7	69,4	51,0	30,9	40,0

Акыркы беш жылдыкта 15-19 жаштагы жаш энелердин арасында төрөттүн азайганы байкалган; бул жаш топтогу 1000 аялга карата 33,4төн 26,4кө чейин жаңы төрөлгөн балдарды түзгөн. Өспүрүмдөр арасындагы төрөттүн эң жогорку көрсөткүчү Ош шаарында жана Ош облусунда байкалган, бул жерде 2024-жылы ал республикалык көрсөткүчтөн 1,5–1,4 эсеге жогору болуп, 15-19 жаштагы 1000 аялга карата тиешелүүлүгүнө жараша 40,0 жана 36,7 жаңы төрөлгөн балдарды түзгөн.

3.8.2 Үй чарбаларынын чыгымдарынын жалпы көлөмүндө медициналык жардамга үй-бүлөлүк чыгымдардын 10% дан ашыгын сарптоочу калктын үлүшү (пайыз менен)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	5,1	5,3	4,8	4,1	4,6	4,7	4,7
Жашаган жери боюнча							
Шаар конуштары	4,2	4,8	4,8	3,8	4,2	6,0	5,4
Айыл жергеси	5,7	5,5	4,8	4,2	4,8	4,0	4,1
Жынысы боюнча							
Эркектер	4,9	4,8	4,6	3,7	4,3	4,4	4,3
Аялдар	5,4	5,6	5,0	4,4	4,8	5,0	5,0
Аймак боюнча							
Баткен облусу	4,1	4,2	1,5	1,7	1,5	2,2	2,5
Жалал-Абад облусу	3,0	1,5	0,3	0,0	0,2	2,2	2,6
Ысык-Көл облусу	3,0	2,8	2,0	2,6	2,7	1,9	2,9
Нарын облусу	10,5	9,5	8,2	8,6	5,8	9,6	7,8
Ош облусу	5,2	6,4	6,0	4,8	6,5	3,2	5,0
Талас облусу	1,9	0,8	0,3	1,0	1,2	1,7	0,1
Чүй облусу	10,4	11,9	12,3	10,3	10,6	10,9	10,1
Бишкек ш.	2,8	3,0	5,3	3,2	4,1	3,2	3,2
Ош ш.	7,8	8,6	4,1	5,5	5,4	13,3	8,0
Жаш курагы							
0-6 жаштагы балдар	4,2	4,5	3,8	3,2	3,6	4,0	3,7
7-14 жаштагы балдар	4,3	3,8	3,5	3,1	3,8	3,4	3,4
15-28 жаштагы жаштар	4,0	4,2	3,6	2,2	3,6	3,5	3,7
Эмгекке жарамдуу курактагы чоң адамдар (29 жаштан үлүү)	4,8	4,8	4,0	3,6	3,7	4,4	4,2
Андан үлүү эмгекке жарамдуу курактагы	11,6	12,5	12,9	10,9	10,9	10,4	9,9
Билими							
Башталгыч жана андан төмөн	4,4	3,9	3,8	3,4	3,8	3,7	3,6
Негизги жалпы	5,9	7,1	7,2	5,2	5,9	6,7	5,7
Орточо жалпы	5,1	4,6	3,7	3,4	4,3	4,2	4,7
Кесиптик орто/жалпы	7,3	9,2	7,9	6,5	6,5	7,8	7,2
Кесиптик жогорку	4,9	5,2	6,4	5,0	4,8	4,8	4,4
Жашоо-шарты квинтилинин индекси							
Жакыр	2,8	2,7	2,3	2,7	4,1	3,6	3,5
Экинчи	4,8	4,5	5,0	3,6	3,8	5,4	4,7
Орто	5,2	5,1	5,2	3,7	4,4	5,8	6,7
Төртүнчү	7,8	7,9	4,3	5,1	5,4	3,8	4,3
Бай	5,1	6,2	7,3	5,2	5,2	5,1	4,1
Үй чарбасынын түрү боюнча							
Балдар жок	9,2	9,8	10,6	8,0	7,6	11,1	9,2
Балдар менен	4,4	4,4	3,7	3,3	4,0	3,5	3,7

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Эмгекке жарамдуу курактагы адамдарсыз	3,1	3,2	2,8	2,1	2,5	3,2	3,0
Эмгекке жарамдуу курактагы адамдар менен	9,1	9,1	8,2	7,1	7,9	7,1	7,0
Эмгекке жарамдуу курактагы адамдар гана	22,6	26,6	31,3	26,7	22,3	21,9	19,7
Жакыр	2,4	2,1	2,8	1,2	1,4	2,0	3,1
Өтө жакыр	0,0	0,0	6,3	0,6	1,2	1,2	2,6

**Үй чарбалардын бюджеттерин жана жумушчу күчтөрдү интеграцияланган тандама текшерүүсү.*

2024-жылы үй чарбасынын жалпы чыгымдарында медициналык жардамга кеткен үй-бүлөлүк чыгымдардын үлүшү 10 пайыздан ашкан калктын үлүшү 4,7 пайызды түздү. Ошол эле учурда, эмгекке жарамдуу курактан жогорку курактагы адамдардан гана турган үй чарбалардын 19 пайыздан ашыгы үй-бүлөлүк чыгымдарынын 10 пайызынан көбүн медициналык жардамга жумшайт.

3.8.2 Үй чарбаларынын чыгымдарынын жалпы көлөмүндө медициналык жардамга үй-бүлөлүк чыгымдардын 25% дан ашыгын сарптоочу калктын үлүшү (пайыз менен)

	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	0,8	0,9	0,8	0,6	0,5
Жашаган жери боюнча					
Шаар конуштары	0,7	0,6	0,3	0,7	0,5
Айыл жергеси	0,8	1,0	1,0	0,6	0,5
Жынысы боюнча					
Эркектер	0,8	0,9	0,8	0,6	0,5
Аялдар	0,9	0,9	0,8	0,6	0,5
Аймак боюнча					
Баткен облусу	0,5	0,6	0,1	0,4	0,5
Жалал-Абад облусу	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Ысык-Көл облусу	0,1	0,2	0,4	0,6	0,1
Нарын облусу	1,4	1,1	1,2	0,9	1,4
Ош облусу	1,4	1,7	2,0	0,1	0,3
Талас облусу	0,0	0,3	1,0	0,0	0,0
Чүй облусу	1,1	1,4	1,0	2,2	1,8
Бишкек ш.	1,2	0,3	0,1	0,5	0,3
Ош ш.	0,3	2,5	0,7	1,6	0,7
Жаш курагы					
0-6 жаштагы балдар	0,5	0,8	0,7	0,3	0,2
7-14 жаштагы балдар	0,7	0,7	0,6	0,2	0,4
15-28 жаштагы жаштар	0,5	0,3	0,7	0,5	0,3
Эмгекке жарамдуу курактагы чоң адамдар (29 жаштан улуу)	0,8	0,8	0,6	0,5	0,5
Андан улуу эмгекке жарамдуу курактагы	1,9	2,1	1,6	1,9	1,3
Билими					
Башталгыч жана андан төмөн	0,6	0,8	0,6	0,4	0,4
Негизги жалпы	1,5	1,9	1,7	1,1	0,5
Орточо жалпы	0,7	0,8	0,8	0,6	0,5
Кесиптик орто/жалпы	1,1	1,1	0,9	1,2	1,3
Кесиптик жогорку	0,9	0,6	0,4	0,6	0,3

	2020	2021	2022	2023	2024
Жашоо-шарты квинтилинин индекси					
Жакыр	0,4	0,5	0,4	0,1	0,5
Экинчи	0,4	0,2	0,1	0,7	0,3
Орто	0,2	0,4	0,3	0,6	0,4
Төртүнчү	1,3	1,2	1,9	0,6	0,7
Бай	1,9	2,0	1,1	1,1	0,7
Үй чарбанын түрү боюнча					
Балдар жок	1,6	1,2	1,0	2,3	1,4
Балдар менен	0,7	0,8	0,7	0,3	0,3
Эмгекке жарамдуу курактагы адамдарсыз	0,8	0,5	0,6	0,4	0,4
Эмгекке жарамдуу курактагы адамдар менен	0,8	1,4	1,1	1,0	0,7
Эмгекке жарамдуу курактагы адамдар гана	7,0	4,9	3,2	5,7	4,0
Жакыр	0,5	0,1	0,1	0,1	0,3
Өтө жакыр	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

¹Үй чарбалардын бюджеттерин жана жумушчу күчтөрдү интеграцияланган тандама текшерүүсү.

2024-жылы үй чарбасынын жалпы чыгымдарында медициналык жардамга кеткен үй-бүлөлүк чыгымдардын үлүшү 25 пайыздан ашкан калктын үлүшү 0,5 пайызды түздү. Бул категориядагы калктын ичинен эмгекке жарамдуу курактан жогорку курактагы адамдардан гана турган үй чарбалары үй-бүлөлүк чыгымдарынын 4 пайыздан ашыгын медициналык жардамга жумшайт.

3.9.2 Коопсуз суунун, коопсуз санитариянын жана гигиенанын жоктугунан болгон өлүм (суу менен жабдуу, санитария жана гигиена боюнча коопсуз кызмат көрсөтүүнүн жоктугунан) (калктын 100 000не)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	1,9	1,3	1,2	0,8	0,9	0,7	1,0	1,2	0,7	0,3
Баткен облусу	5,3	3,6	3,1	1,5	2,1	1,3	2,2	2,7	0,7	0,5
Жалал-Абад облусу	2,2	0,9	1,3	0,7	0,4	1,0	1,7	0,9	1,1	0,3
Ысык-Көл облусу	1,1	0,6	0,6	0,6	0,6	0,4	-	0,4	-	-
Нарын облусу	2,2	0,7	1,4	1,1	1,4	0,3	0,3	0,7	1,3	-
Ош облусу	2,6	2,2	1,6	1,5	1,3	0,9	1,1	0,9	0,9	0,5
Талас облусу	2,4	2,4	0,4	0,8	0,4	0,7	-	1,1	0,4	-
Чүй облусу	0,8	0,7	0,8	0,1	0,7	0,7	0,9	2,7	0,8	0,1
Бишкек ш.	0,8	0,6	0,6	0,4	0,7	0,4	0,4	0,4	0,3	0,5
Ош ш.	0,4	0,4	0,7	0,7	0,7	0,3	0,6	0,6	-	-

2015-жылдан 2024-жылга чейинки мезгилде коопсуз суунун, санитариянын жана гигиенанын жоктугунан болгон өлүм көрсөткүчтүн 2020-жылга чейин төмөндөшү менен мүнөздөлүп, андан кийин 2021-2022-жылдардагы кыска мөөнөттүү өсүштөн кийин 2024-жылы кайрадан минималдуу деңгээлге жеткен. 2024-жылы өлүмдүн эң жогорку деңгээли Баткен жана Ош облустарында, ошондой эле Бишкек шаарында (100 миң адамга 0,5 учурдан) катталып, бул республикалык орточо көрсөткүчтөн (0,3) 1,7 эсеге жогору болгон.

3.9.3 Уулуу заттардан кокусунан уулануудан жана алардын таасиринен келип чыккан өлүм (калктын 100 000не)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	7,0	6,0	5,9	6,3	5,5	5,0	6,1	3,7	3,3	2,9
Баткен облусу	1,4	1,2	3,3	1,2	3,4	3,5	1,6	1,6	1,0	1,5
Жалал-Абад облусу	2,9	1,9	2,5	2,4	2,7	1,8	3,6	1,7	1,6	1,0
Ысык-Көл облусу	31,3	19,4	23,5	26,7	29,4	24,4	27,2	17,9	9,2	6,0
Нарын облусу	7,2	7,2	8,1	10,9	7,3	7,2	7,2	7,5	6,1	4,8
Ош облусу	4,0	3,4	2,3	3,4	2,1	2,9	2,6	1,1	1,5	1,7
Талас облусу	6,8	6,3	2,3	5,7	9,0	7,4	12,5	4,4	4,0	3,6
Чүй облусу	6,3	7,9	7,9	7,1	4,8	4,0	6,4	3,0	4,4	2,9
Бишкек ш.	8,1	8,1	6,6	6,5	3,3	3,2	5,2	4,1	4,7	5,0
Ош ш.	4,4	6,1	3,5	2,7	1,6	3,5	0,9	0,8	0,5	1,9

Акыркы жылдары республикада кокустуктан уулануудан жана уулуу заттардын таасиринен болгон өлүмдүн төмөндөө тенденциясы байкалууда. Эң жогорку көрсөткүчтөр туруктуу түрдө Ысык-Көл облусунда катталууда: 2024-жылы бул жердеги өлүм республика боюнча орточо көрсөткүчтөн 1,7 эсеге ашкан. Мындан тышкары, атайын эмес уулануудан болгон өлүмдүн жогорку деңгээли Бишкек шаарында, ошондой эле Нарын жана Талас облустарында да белгиленген.

3.а.1 15 жаштан жогору курактагы адамдар тарабынан тамеки колдонуунун курагы боюнча стандартташтырылган жайылышы (пайыз менен)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	8,3	8,1	7,6	6,3	5,7	5,8	7,2
Жынысы боюнча							
Эркектер	17,7	17,2	16	13,4	12,0	12,2	15,2
Аялдар	0,5	0,4	0,5	0,4	0,4	0,3	0,5
Жашаган жери боюнча							
Шаар конуштары	6,4	6,2	6,2	5,3	4,8	4,2	5,7
Айыл жергеси	9,5	9,2	8,5	6,9	6,2	6,7	8,4
Аймак боюнча							
Баткен облусу	10,8	10,9	9,8	9,1	6,6	11,7	10,4
Жалал-Абад облусу	3,4	4,4	2,8	1,9	1,0	0,4	5,3
Ысык-Көл облусу	17,9	17	15,7	15,2	15,3	15,4	14,6
Нарын облусу	14,7	13,8	14,2	12,7	11,9	12,6	12,4
Ош облусу	6,7	6,0	6,2	4,3	4,4	4,9	5,6
Талас облусу	13	13,7	13,5	13	13,3	13,9	12,4
Чүй облусу	12,2	10,5	9,4	7,8	5,6	5,8	8,0
Бишкек ш.	6,2	6,3	7,3	5,5	5,8	3,6	5,6
Ош ш.	1,8	1,6	1,3	1,2	0,9	1,2	1,1
Жаш курагы							
15-24	0,4	0,3	0,4	0,1	0,1	0,3	0,2
25-54	10,6	10	9,4	7,4	6,8	7,0	8,5
55+	10	10,2	9,4	9,0	7,5	7,4	9,7
Билими боюнча							
Башталгыч жана андан төмөн	2,8	3,4	2,8	1,5	1,1	1,4	1,1
Негизги жалпы	3,5	2,9	3,8	2,9	2,5	3,7	3,2

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Орточо жалпы	9,8	9,3	8,8	7,4	6,9	7,0	9,2
Кесиптик орто/жалпы	11,7	11,8	10,8	9,1	7,9	7,6	9,0
Кесиптик жогорку	5,6	5,5	4,9	4,1	3,4	3,2	4,8
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси							
Эң жакыр	8,0	8,2	7,9	6,4	4,7	6,1	6,8
Экинчи	7,4	7,8	6,9	6,2	4,8	5,5	7,5
Орто	8,5	7,7	8	5,4	5,4	6,0	6,4
Төртүнчү	8,5	8	7,2	6,6	6,5	5,5	7,5
Эң бай	9,6	8,8	8,1	7,2	6,4	5,8	7,7

2018-2023-жылдар аралыгында 15 жаш жана андан жогорку курактагы, тамекинин ар кандай түрлөрүн (чегилүүчү жана/же чегилбес) колдонгон калктын үлүшүнүн төмөндөшү байкалган. Бирок, 2024-жылы бул көрсөткүч 2023-жылга салыштырмалуу 2,3 пайыздык пунктка көбөйүп, 7,2 пайызды түздү. Чылым чеккен эркектердин үлүшү (15,2 пайыз) чылым чеккен аялдардын үлүшүнөн (0,5 пайыз) 30 эсеге ашат.

3.b.1 Улуттук программаларга киргизилген бардык эмдөөлөрдү камтылган калктын максаттуу тобунун үлүшү (максаттуу топко карата пайыздык катышта)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
АКДС (DTP) вакцинасынын камтылышы (дифтерия, селейме) (3 доза)										
Кыргыз Республикасы	96,6	96,1	93,4	94,5	94,4	88,2	88,8	91,3	87,9	84,6
Баткен облусу	98,6	98,1	96,7	96,6	98,3	91,7	86,9	95,5	94,7	95,0
Жалал-Абад облусу	96,1	95,8	93,8	96,1	90,2	87,4	89,7	92,0	89,4	87,4
Ысык-Көл облусу	98,0	95,9	96,1	95,0	94,6	87,6	95,8	97,1	90,2	91,1
Нарын облусу	97,2	96,8	97,0	94,8	97,6	91,0	96,5	95,2	85,7	85,8
Ош облусу	97,1	98,5	96,6	95,8	99,3	95,5	90,3	95,8	92,5	95,2
Талас облусу	96,8	95,2	93,1	95,3	92,7	94,2	90,7	91,7	89,3	83,0
Чүй облусу	97,0	97,5	91,8	92,5	91,7	89,9	90,9	92,7	86,5	79,8
Бишкек ш.	94,0	90,5	86,5	90,3	92,0	73,4	81,1	78,6	76,5	74,3
Ош ш.	97,6	96,7	98,0	95,2	95,6	87,3	85,1	88,7	86,0	78,8
Кызамакка каршы вакцинанын камтылышы (MCV) (2 доза)										
Кыргыз Республикасы	99,1	97,0	94,7	96,2	97,2	93,8	93,4	96,4	98,9	63,1
Баткен облусу	97,6	99,9	98,7	92,5	98,3	98,7	93,1	95,9	96,7	75,1
Жалал-Абад облусу	100,0	95,7	88,8	93,5	93,0	91,3	94,8	95,9	98,7	68,5
Ысык-Көл облусу	98,9	97,7	95,1	96,5	97,7	96,1	100,5	102,8	103,4	97,7
Нарын облусу	98,1	98,1	97,0	97,6	98,1	96,2	100,3	99,7	99,0	53,8
Ош облусу	99,0	99,2	96,8	98,1	99,6	97,5	93,8	99,1	97,3	66,6
Талас облусу	97,1	97,0	95,6	98,4	96,0	95,2	95,4	99,1	100,0	73,4
Чүй облусу	98,6	95,0	96,3	97,4	99,5	97,5	92,3	100,2	101,4	62,9
Бишкек ш.	99,8	95,1	91,7	96,3	96,4	83,7	89,3	87,1	100,0	42,9
Ош ш.	99,7	96,8	97,7	99,4	98,0	93,7	88,0	95,9	96,2	51,9
Пневмококктук бириктирилген вакцинанын (PCV) камтылышы (акыркы пландалган доза)										
Кыргыз Республикасы	96,8	97,2	94,2	92,0	95,1	88,8	89,6	92,8	71,0	87,2
Баткен облусу	97,3	99,3	96,3	94,6	99,6	83,4	89,2	95,7	72,0	98,0
Жалал-Абад облусу	97,3	95,9	94,5	93,8	90,1	88,2	84,8	91,6	58,9	85,5
Ысык-Көл облусу	98,2	96,4	96,3	95,0	95,0	88,3	96,2	97,6	90,9	95,9
Нарын облусу	96,8	96,7	97,0	95,1	97,3	91,3	95,6	95,0	83,1	89,9

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ош облусу	96,3	98,8	97,2	92,1	98,4	95,7	91,3	96,0	63,3	97,8
Талас облусу	97,2	96,1	94,0	96,0	94,3	95,8	91,4	90,2	78,0	90,5
Чүй облусу	97,6	98,7	92,6	92,1	94,9	91,0	92,3	94,7	85,2	78,5
Бишкек ш.	95,0	94,8	90,4	83,4	93,8	79,4	88,7	86,7	74,8	70,1
Ош ш.	97,9	96,8	90,0	93,9	95,9	87,4	84,9	89,1	67,6	81,7

Кызамыкка каршы вакцина (MCV) менен иммунизацияланган максаттуу калк тобунун үлүшү 2020-жылдагы 93,8 пайыздан 2024-жылы 63,1 пайызга чейин төмөндөгөн. Көк жетөл, дифтерия, селейме (АКДС/ДТР) вакцинасы менен иммунизацияланган калктын үлүшү да 2020-жылдагы 88,2 пайыздан 2024-жылы 84,6 пайызга чейин, же 4,7 пайыздык пунктка төмөндөгөн. Пневмококктук конъюгаттык вакцина (PCV) менен иммунизацияланган максаттуу калк тобунун үлүшү 2020-жылдагы 88,8 пайыздан 2024-жылы 87,2 пайызга чейин кыскарган.

3.с.1 Калктын киши башына медицина кызматкерлеринин саны жана алардын бөлүштүрүлүшү (калктын 10 000не)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Дарыгерлердин саны										
Кыргыз Республикасы	20,8	20,9	20,4	20,3	20,0	19,6	18,9	17,6	17,3	17,3
Аялдар	27,7	27,7	27,2	27,0	26,6	26,3	25,6	23,5	23,2	23,2
Эркектер	13,9	14,0	13,6	13,4	13,3	12,8	12,1	11,6	11,3	11,3
Баткен облусу	14,6	15,2	15,1	15,0	14,8	14,7	14,5	13,9	13,5	13,4
Аялдар	15,5	16,4	16,3	16,5	16,5	16,2	17,4	15,3	15,2	15,7
Эркектер	13,7	14,0	13,9	13,6	13,1	13,2	11,7	12,6	11,9	11,1
Жалал-Абад облусу	12,6	12,6	13,0	12,9	12,6	12,4	11,7	11,2	10,9	11,0
Аялдар	15,5	15,6	15,6	16,3	15,8	15,8	15,2	14,3	13,9	14,0
Эркектер	9,6	9,7	10,5	9,5	9,4	9,0	8,3	8,1	7,9	7,9
Ысык-Көл облусу	13,7	14,0	13,4	13,4	13,7	13,1	12,8	11,6	11,1	10,9
Аялдар	20,6	21,0	20,3	19,7	20,4	19,9	19,2	16,8	16,1	15,8
Эркектер	6,7	7,0	6,4	7,1	7,0	6,3	6,5	6,5	6,1	6,0
Нарын облусу	13,3	13,0	12,8	12,8	12,1	11,4	11,3	11,9	11,4	11,8
Аялдар	19,9	19,1	18,9	19,0	17,9	17,2	17,0	17,2	16,9	17,3
Эркектер	0,0	0,0	0,0	0,0	6,6	5,8	5,8	6,7	6,1	6,4
Ош облусу	14,9	15,3	15,1	15,0	14,9	14,8	14,3	13,7	13,7	14,3
Аялдар	15,6	16,3	16,2	16,1	16,7	16,4	16,0	15,7	15,9	16,7
Эркектер	14,2	14,4	14,1	13,9	13,2	13,3	12,6	11,7	11,5	12,0
Талас облусу	12,9	11,9	11,7	11,7	11,3	11,0	10,7	10,0	9,2	8,8
Аялдар	15,9	16,2	15,9	15,8	15,6	15,4	14,6	12,5	12,2	11,8
Эркектер	9,9	7,8	7,6	7,7	7,0	6,6	6,8	7,5	6,4	5,9
Чүй облусу	13,6	13,6	13,2	13,1	12,9	12,2	12,0	10,5	10,3	10,6
Аялдар	19,2	19,3	18,9	18,7	18,8	18,1	17,6	15,5	15,1	15,6
Эркектер	7,8	7,7	7,3	7,3	6,8	6,0	6,1	5,4	5,4	5,7
Бишкек ш.	25,8	25,2	24,8	24,2	24,3	24,5	23,1	21,6	21,0	19,5
Аялдар	37,8	37,0	36,8	36,0	36,1	36,0	34,6	31,6	30,8	28,5
Эркектер	12,0	11,8	11,1	10,8	10,9	11,4	10,2	9,6	9,2	8,6
Ош ш.	26,7	25,3	25,3	24,7	24,5	23,8	21,4	21,0	20,6	16,8
Аялдар	34,9	33,1	32,3	31,8	30,9	30,8	28,0	29,1	28,7	23,1
Эркектер	17,9	17,0	17,9	17,2	17,7	16,4	14,3	13,4	13,0	10,7
Стоматологдордун саны										
Кыргыз Республикасы	3,1	3,2	3,2	3,3	3,2	3,2	3,1	2,9	2,9	2,6
Аялдар	1,7	1,7	1,7	1,8	1,8	1,8	1,8	1,5	1,6	1,5
Эркектер	4,5	4,7	4,8	4,9	4,7	4,6	4,4	4,3	4,3	3,8

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Баткен облусу	3,0	3,3	3,3	3,2	3,1	3,0	3,1	3,3	3,4	3,6
Аялдар	0,7	0,7	0,6	0,9	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	1,0
Эркектер	5,2	5,8	5,9	5,4	5,4	5,4	5,5	5,8	5,9	6,1
Жалал-Абад облусу	2,1	2,2	1,7	2,3	2,3	2,4	2,4	2,4	2,7	2,7
Аялдар	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	0,9	1,0	0,8	1,0	1,0
Эркектер	3,3	3,5	2,5	3,6	3,7	3,9	3,8	4,0	4,3	4,4
Ысык-Көл облусу	4,0	3,8	4,4	4,9	5,0	4,6	4,5	4,2	4,1	3,7
Аялдар	2,1	1,9	2,5	3,2	2,9	2,2	2,6	2,3	2,4	2,3
Эркектер	5,9	5,7	6,3	6,7	7,2	7,0	6,4	6,1	5,8	5,2
Нарын облусу	2,6	2,6	2,5	2,3	2,3	2,3	2,2	2,3	2,3	2,3
Аялдар	1,2	1,2	1,3	1,1	0,0	1,1	1,1	1,2	1,4	1,3
Эркектер	0,0	0,0	0,0	0,0	4,5	3,4	3,3	3,4	3,3	3,3
Ош облусу	3,4	3,4	3,5	3,5	2,6	3,3	3,2	3,2	3,1	2,2
Аялдар	1,2	1,1	1,0	1,0	0,5	1,0	1,0	0,9	0,9	0,9
Эркектер	5,5	5,5	5,9	5,9	4,6	5,5	5,5	5,4	5,2	3,5
Талас облусу	1,4	1,9	1,9	1,8	1,7	1,7	1,6	1,7	1,6	1,6
Аялдар	1,0	0,6	0,7	0,8	0,5	0,4	0,7	0,7	0,6	0,6
Эркектер	1,9	3,1	3,1	2,9	2,9	2,9	2,5	2,7	2,6	2,6
Чүй облусу	3,1	3,1	3,0	3,4	2,8	2,9	2,7	2,2	2,4	2,3
Аялдар	1,9	1,8	1,9	2,2	2,0	1,9	1,8	1,7	1,7	1,4
Эркектер	4,3	4,3	4,2	4,7	3,6	3,9	3,8	2,8	3,1	3,2
Бишкек ш.	2,3	2,3	2,2	2,2	2,2	2,0	2,0	1,6	1,6	1,5
Аялдар	2,4	2,3	2,2	2,3	2,3	2,3	2,3	1,9	1,9	1,8
Эркектер	2,1	2,2	2,1	2,2	2,0	1,7	1,7	1,2	1,2	1,2
Ош ш.	4,4	5,4	5,6	5,9	6,2	6,0	5,4	3,8	3,8	3,0
Аялдар	3,6	3,7	3,4	3,7	3,9	4,0	3,7	3,1	2,9	2,2
Эркектер	5,3	7,3	7,9	8,3	8,6	8,1	7,2	4,6	4,7	3,8
Фармацевттердин саны										
Кыргыз Республикасы	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5
Аялдар	1,1	1,0	0,9	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,9	0,9
Эркектер	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1
Баткен облусу	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5	0,4	0,4
Аялдар	1,2	1,2	1,0	1,0	0,9	1,0	1,1	0,9	0,7	0,6
Эркектер	0,3	0,2	0,2	0,3	0,3	0,2	0,1	0,2	0,1	0,2
Жалал-Абад облусу	0,2	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,4	0,4
Аялдар	0,3	0,3	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,5	0,7	0,7
Эркектер	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
Ысык-Көл облусу	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,3
Аялдар	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,6	0,6
Эркектер	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Нарын облусу	0,9	0,8	0,7	0,8	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7
Аялдар	1,8	1,7	1,5	1,6	1,3	1,3	1,2	1,4	1,4	1,4
Эркектер	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,3	0,1	0,1	0,1
Ош облусу	0,4	0,3	0,3	0,3	0,1	0,3	0,4	0,4	0,4	0,4
Аялдар	0,8	0,5	0,5	0,5	0,2	0,6	0,6	0,6	0,7	0,7
Эркектер	0,1	0,1	0,0	0,1	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Талас облусу	0,8	0,9	0,9	0,8	0,4	0,8	0,7	0,9	0,9	0,8
Аялдар	1,4	1,6	1,6	1,5	0,8	1,3	1,3	1,5	1,5	1,3
Эркектер	0,2	0,3	0,2	0,2	0,1	0,4	0,1	0,3	0,3	0,3
Чүй облусу	0,3	0,4	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,3
Аялдар	0,5	0,7	0,4	0,3	0,3	0,4	0,3	0,6	0,6	0,5
Эркектер	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Бишкек ш.	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Аялдар	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2
Эркектер	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Ош ш.	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,4	0,3
Аялдар	1,1	1,2	0,9	0,9	0,7	0,7	0,6	0,8	0,7	0,6
Эркектер	0,0	0,1	0,1	0,1	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Медайым жана акушерлердин саны										
Кыргыз Республикасы	46,0	46,1	45,3	44,6	43,4	43,0	42,0	38,9	38,1	37,7
Аялдар	89,7	90,2	88,6	87,3	85,0	84,2	82,2	75,6	74,1	73,4
Эркектер	1,5	1,2	1,3	1,3	1,2	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3
Баткен облусу	64,2	66,0	66,2	64,4	62,3	61,3	59,4	54,8	53,0	51,9
Аялдар	128,4	132,1	132,6	129,2	125,3	123,2	119,6	109,4	105,7	103,2
Эркектер	2,3	2,1	2,2	2,0	1,6	1,7	1,4	1,3	1,4	1,8
Жалал-Абад облусу	43,3	43,3	43,0	42,9	41,8	42,0	40,6	37,4	36,6	36,7
Аялдар	86,5	86,7	85,8	85,3	83,4	83,6	80,9	74,2	72,8	73,2
Эркектер	0,6	0,5	0,7	1,0	0,8	1,0	0,8	1,0	0,8	0,7
Ысык-Көл облусу	35,2	35,6	35,0	35,3	35,4	35,5	34,3	32,8	32,7	32,2
Аялдар	69,3	69,9	68,7	69,5	69,9	70,0	67,5	64,3	64,2	63,2
Эркектер	0,7	0,8	1,0	0,9	0,7	0,8	0,8	1,2	1,2	1,2
Нарын облусу	41,6	41,7	41,3	41,1	40,0	39,5	39,9	37,6	37,4	40,7
Аялдар	83,3	83,2	82,8	82,8	80,9	79,7	80,5	74,8	74,4	81,3
Эркектер	0,0	0,0	0,0	0,0	0,6	0,8	0,8	1,2	1,3	1,3
Ош облусу	50,2	49,9	48,9	46,9	45,8	44,3	44,3	38,7	38,7	40,3
Аялдар	99,6	99,8	97,6	93,6	91,4	88,0	87,6	76,3	76,4	79,7
Эркектер	1,7	0,9	1,3	1,3	1,3	1,6	1,9	1,7	1,7	1,8
Талас облусу	40,3	39,9	39,2	38,5	38,2	38,5	38,5	35,8	35,3	35,3
Аялдар	80,5	80,0	78,5	77,0	76,7	77,1	77,4	71,3	70,5	70,6
Эркектер	0,8	0,7	0,8	0,8	0,6	0,7	0,4	0,9	0,8	0,8
Чүй облусу	27,2	27,1	26,6	26,5	25,6	25,4	25,5	23,8	23,1	24,3
Аялдар	52,7	52,8	51,8	51,7	49,7	49,5	49,6	46,6	45,3	48,0
Эркектер	0,9	0,5	0,7	0,5	0,8	0,6	0,7	0,7	0,7	0,6
Бишкек ш.	30,9	30,8	30,1	29,4	29,1	28,6	27,4	27,1	26,0	24,6
Аялдар	56,6	56,4	54,9	53,8	54,0	53,1	50,7	48,5	46,5	44,3
Эркектер	1,6	1,5	1,8	1,8	1,0	1,0	1,1	1,3	1,2	1,0
Ош ш.	47,7	48,9	46,5	46,8	44,2	42,8	40,1	37,1	35,0	28,5
Аялдар	90,3	93,6	89,4	90,1	83,6	82,1	77,3	75,1	70,9	56,9
Эркектер	2,1	1,0	0,7	0,8	2,2	1,1	0,9	0,8	0,7	0,8

2024-жылы республикада бардык адистиктер боюнча 12 миң дарыгер (стоматологдорду кошпогондо) иштеген, бул калктын 10 000 адамына эки адисти түзөт. Дарыгерлердин 20 пайызы Бишкек шаарынын медициналык уюмдарында, ал эми 21 пайызга жакыны республикалык саламаттык сактоо мекемелеринде иштеген. Стоматологиялык кызматтарда 1 067 дарыгер-стоматолог иштеген, бул 10 000 калкка эсептегенде 1,5 адамды түзгөн. Акушердик жана медайымдык персоналдын саны 2024-жылы 27,5 миң адамды, же 10 000 калкка 37,7 адамды түзгөн.

4 - МАКСАТ.

БААРЫН КАМТЫГАН АДИЛЕТТҮҮ ЖАНА САПАТТУУ
БИЛИМ БЕРҮҮНҮ КАМСЫЗДОО ЖАНА БАРДЫК
АДАМДАР ҮЧҮН ӨМҮР БОЮ ОКУУ МҮМКҮНЧҮЛҮГҮН
КОЛДОО

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

7-14 жаштагы балдар негизги
көндүмдөрүнүн **жетишсиздигинен**
жабыркашат

сабаттуулук

31%

көбү

математика

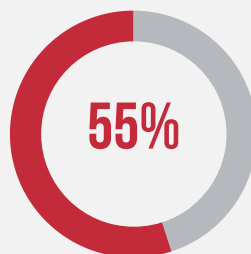
43%

(КККИ-2023)

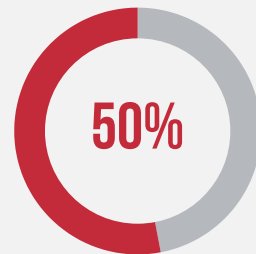
6 жаштагы
балдардын

мектепке чейинки даярдоо
менен камтылышы төмөндөдү

2015

2024

15-24 жаштагы жаш аялдардын

29% көбү

маалыматтык-коммуникациялык
технологиялар жаатында
көндүмдөргө ээ

(КККИ-2023)

2024/2025

окуу жылында негизги жана орто
мектептерде **диплому бар**
мугалимдердин үлүшү

ТҮЗДҮ

3төн 5 жашка чейинки балдардын

70%

ден-соолугу жактан,
билим деңгээли жактан
жана психологиялык
жактан нормага ылайык
өнүгүүдө

(КККИ-2023)

Орто билимди
аяктагандардын
деңгээли

89,1%

(КККИ-2023)

4 - МАКСАТ.

**БААРЫН КАМТЫГАН АДИЛЕТТҮҮ ЖАНА САПАТТУУ
БИЛИМ БЕРҮҮНҮ КАМСЫЗДОО ЖАНА БАРДЫК
АДАМДАР ҮЧҮН ӨМҮР БОЮ ОКУУ МҮМКҮНЧҮЛҮГҮН
КОЛДОО**

Сапаттуу билим алуу адамдардын жашоо шартын жакшыртууга жана туруктуу өнүгүүнү камсыз кылууга негиз түзөт. Бардык деңгээлдерде билим алуу мүмкүнчүлүгүн кеңейтүү жана айрыкча аялдар менен кыздардын мектепке жеткиликтүүлүгүн жогорулатуу жаатында жылыштар болду.

Буга карабастан, бүгүнкү күндө 265 миллиондон ашык бала мектепке барбайт, анын ичинде 22 пайызы башталгыч мектеп курагында. Негизги сабаттуулуктун деңгээли кыйла жогорулады, бирок универсалдуу билим берүү максаттарын ишке ашыруу үчүн дагы кескин чаралар керек. Мисалы, дүйнөдө балдар менен кыздардын башталгыч билим алуусу үчүн бирдей шарттар түзүлгөн. Бирок, бир нече гана өлкөлөр билим берүүнүн бардык деңгээлдеринде буга жетише алышты.

Билим берүүнүн жогорку деңгээлин камсыз кылууга тоскоол болгон себептер-квалификациялуу окутуучулардын жана адекваттуу билим берүү мекемелерине жетүүнүн жетишсиздиги. Айылдык мектеп окуучуларына стипендия берүүгө, окутуучулардын квалификациясын жогорулатууга, заманбап окуу жайларын курууга, мектептерди суу менен камсыздоону жана электрлештирүүнү жакшыртууга инвестициялар зарыл.

4.1.1 Балдардын жана жаштардын үлүшү: а) 2-3-класстын окуучуларына, б) башталгыч мектепти бүтүрүүчүлөргө жана с) i) сабаттуулук жана ii) математика көндүмдөрүнүн минималдуу деңгээлине жеткен орто мектептердин бүтүрүүчүлөрүнө туура келген жынысы боюнча бөлүп караганда¹
(пайыз менен)

	2018		2023	
	окуу боюнча негизги жөндөмдөргө жана көндүмдөргө байланыштуу тапшырмалар	эсептөө боюнча негизги жөндөмдөргө жана көндүмдөргө байланыштуу тапшырмалар	окуу боюнча негизги жөндөмдөргө жана көндүмдөргө байланыштуу тапшырмалар	эсептөө боюнча негизги жөндөмдөргө жана көндүмдөргө байланыштуу тапшырмалар
Үч тапшырманы ийгиликтүү аткарган 7 жаштан 14 жашка чейинки балдардын пайыздык үлүшү	57,9	51,3	68,5	57,0
Жашаган жери боюнча				
Шаар конуштары	66,7	56,4	75,3	62,7
Айыл жергеси	53,8	49,0	65,6	54,6
Жынысы боюнча				
Балдар	55,8	49,3	-	-
Кыздар	60,1	53,5	-	-

	2018		2023	
Жаш курагы				
2/3-класска баргандардын жаш курагы	47,4	41,8	53,7	41,9
8 жаш	43,0	32,6	46,6	34,1
9 жаш	52,3	52,0	60,5	49,4
2/3-класска баргандар	38,7	30,1	48,5	34,3
2- класс	28,9	14,9	42,3	24,2
3- класс	48,5	45,3	56,0	46,7
Энесинин билими				
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	(*)	(*)	(*)	(*)
Жалпы негизги	51,7	40,3	51,6	42,0
Жалпы орто	55,2	51,3	66,8	55,5
Кесиптик башталгыч / Орто	59,6	49,5	73,4	62,5
Жогорку	64,0	58,2	72,6	60,1
Балада функционалдык кыйынчылыктардын болушу				
Бар	42,3	39,0	70,1	44,9
Жок	59,4	52,6	68,4	57,7
Энесинин функционалдык кыйынчылыктары				
Бар	43,4	47,9	(58,9)	(56,5)
Жок	57,8	52,0	66,8	55,2
Маалымат жок	61,0	49,1	-	-
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча				
Эң жакыр	53,1	50,8	59,5	57,1
Экинчи	52,1	42,6	67,3	50,8
Орто	52,9	52,1	67,0	54,3
Төртүнчү	60,3	50,1	73,0	59,2
Эң бай	76,6	64,4	78,2	65,5
Аймак боюнча				
Баткен облусу	65,8	66,7	81,1	73,9
Жалал-Абад облусу	50,3	42,9	76,5	61,6
Ысык-Көл облусу	65,4	54,5	84,4	69,6
Нарын облусу	39,1	41,4	58,2	50,9
Ош облусу	54,9	49,2	56,6	51,2
Талас облусу	65,3	49,3	75,5	65,3
Чүй облусу	48,5	46,0	58,1	37,8
Бишкек ш.	73,7	64,5	85,7	73,8
Ош ш.	72,4	54,2	57,0	51,5

¹КККИ маалыматтары боюнча

2023-жылы 7–14 жаш курагындагы балдардын болгону 68,5 пайызы окуу боюнча негизги жөндөмдөрдү жана көндүмдөрдү текшерүүчү үч тапшырманы ийгиликтүү аткарган. Ошол эле курактагы балдардын болгону 57 пайызы эсептөө боюнча негизги жөндөмдөрдү жана көндүмдөрдү текшерүүчү үч тапшырманы ийгиликтүү аткарган.

4.1.2 Бүтүрүү коэффициенти (башталгыч, толук эмес жана толук орто билим берүү)

	2018	2023	2018	2023	2018	2023
	Башталгыч билим берүүнү аяктоо көрсөткүчү		Толук эмес орто билим берүүнү аяктоо көрсөткүчү		Толук орто билим берүүнү аяктоо коэффициенти	
Кыргыз Республикасы	99,2	99,4	98,9	99,0	86,8	89,1
Жашаган жери боюнча						
Шаар конуштары	99,5	99,0	99,3	99,6	91,2	91,7
Айыл жергеси	99,1	99,6	98,6	98,6	83,8	87,8
Жынысы боюнча						
Балдар	99,0	99,6	99,0	98,2	89,1	90,1
Кыздар	99,5	99,3	98,9	99,9	84,9	88,3
Аймак боюнча						
Баткен облусу	100,0	100,0	98,2	99,1	96,8	96,0
Жалал-Абад облусу	97,1	97,5	98,5	95,8	86,7	78,3
Ысык-Көл облусу	99,7	100	100,0	100,0	95,6	100,0
Нарын облусу	100,0	99,6	96,8	(100,0)	88,9	(97,2)
Ош облусу	100,0	99,8	99,2	100,0	75,4	85,7
Талас облусу	98,4	99,6	97,7	98,8	(95,7)	97,4
Чүй облусу	100,0	100,0	96,9	99,6	83,1	89,1
Бишкек ш.	99,1	100,0	100,0	100,0	96,5	99,0
Ош ш.	100,0	100,0	100,0	98,3	75,8	90,1
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча						
Эң жакыр	100,0	98,6	96,1	97,7	77,6	89,6
Экинчи	99,6	99,9	99,7	100,0	85,4	82,3
Орто	98,5	99,9	99,1	97,3	81,4	83,2
Төртүнчү	98,8	99,0	99,6	99,6	89,2	89,1
Эң бай	99,1	100,0	99,4	99,7	96,2	98,3

¹КККИ маалыматтары боюнча.

2023-жылы башталгыч жана негизги жалпы билим берүү деңгээлин аяктаган калктын үлүшү 99 пайызды түздү, ал эми орто жалпы билим берүү деңгээлин аяктаган калктын үлүшү — 89 пайызды түздү. Эң бай квинтил калкынын башталгыч, негизги жана орто жалпы билим берүү деңгээлин аяктагандардын үлүшү эң жакыр квинтилге салыштырмалуу жогору.

4.2.1 Аймагы боюнча саламаттыгы, окуусу жана психосоциалдык бакубатчылык жактан четтөөсүз өсүп жаткан 36-59 ай курактагы балдардын үлүшү¹ (пайыз менен)

	2014	2018	2023
Кыргыз Республикасы	78,3	71,7	70,1
Жынысы боюнча			
Балдар	76,1	68,2	69,6
Кыздар	80,6	75,0	70,3
Энесинин билими			
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	(*)	(*)	53
Негизги жалпы	70,1	71,0	65,4
Орто жалпы	77,2	73,8	68,9
Кесиптик башталгыч / орто	80,8	70,6	69,4
Жогорку	81,8	69,6	74,6

	2014	2018	2023
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча			
Эң жакыр	76,5	72,5	62,6
Экинчи	80,3	70,6	73,6
Орто	73,0	67,2	74,0
Төртүнчү	79,3	71,0	68,4
Эң бай	84,3	78,0	73,9
Аймак боюнча			
Баткен облусу	81,2	83,3	71,1
Жалал-Абад облусу	87,1	63,9	63,1
Ысык-Көл облусу	81,6	79,8	38,2
Нарын облусу	80,6	72,4	68,8
Ош облусу	69,6	65,8	81,2
Талас облусу	84,9	65,1	84,2
Чүй облусу	73,5	72,0	65,9
Бишкек ш.	87,4	81,3	76,2
Ош ш.	52,0	71,5	65,7

¹КККИ маалыматтары боюнча.

2023-жылы 36–59 айлык балдардын болжол менен 70 пайызы төмөнкү төрт тармактын кеминде үчөөндө: сандык сабаттуулук, физикалык өнүгүү, социалдык-эмоционалдык тарбия жана окуу боюнча, саламаттык сактоо, билим берүү жана психосоциалдык жыргалчылык чөйрөдө нормалдуу өнүгүүдө деп бааланган.

4.2.2 Уюштурулган окутуулардын түрлөрүнө катышуунун деңгээли (мектепке кире турган расмий жаш куракка жеткенге чейинки бир жыл үчүн)

(6 жаштагы туруктуу калктын санына пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Мектепке чейинки даярдоо менен камтуу (мектепке кирүүнүн расмий курагына жеткенге чейин бир жыл мурда)	55,0	74,4	75,9	84,9	77,6	83,3	80,9	64,2	53,5	49,7

2024/2025-окуу жылында туруктуу калктын 6 жаштагы балдарынын арасынан мектепке чейинки даярдоо менен 50 пайызга жакыны (же 84 миңден ашык) бала камтылган, ал эми 2020/2021-окуу жылында – 83 пайыздан ашыгы камтылган (бул 1,7 эсеге кыскаргандыгын көрсөтөт).

4.4.1 Көндүмдөрдүн түрлөрүнө бөлүп караганда маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (МКТ) жаатында көндүмдөргө ээ болгон 15-49 жаштагы аялдардын үлүшү¹ (пайыз менен)

	2018		2023	
	15-24 жаш	15-49 жаш	15-24 жаш	15-49 жаш
Көндүмдөрдүн түрлөрүнө бөлүп караганда маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (МКТ) жаатында көндүмдөргө ээ болгон аялдардын үлүшү	29,7	21,0	29,4	19,0
файл же папканы көчүргөн же жайгаштырган	23,8	17,1	25,0	16,5
документтин ичиндеги маалыматты көчүрүү же жайгаштыруу үчүн "көчүрүү - коюу" функциясын колдонгон	23,4	16,9	23,9	16,2

	2018		2023	
	15-24 жаш	15-49 жаш	15-24 жаш	15-49 жаш
жүктөлгөн файлы бар электрондук катты документи, сүрөтү же видеосу менен жиберген	21,2	15,4	19,5	14,2
электрондук таблицада базалык арифметикалык формуланы колдонгон	13,6	9,7	12,8	9,1
жаңы жабдыкты кошкон же орноткон, мисалы модем, камера же принтер	7,3	6,2	9,0	7,5
программалык камсыздоону издеп тапкан, жүктөгөн жана орноткон	7,5	5,8	7,2	6,3
өзүнө тексти, сүрөттү, аудиону, видеону же графиканы камтыган презентацияны түзүү үчүн программанын жардамы менен электрондук презентацияны түзгөн	13,2	8,9	11,9	8,4
компьютер жана башка жабдыктар ортосунда файлды которгон	12,1	8,4	10,7	8,8
программалоонун кайсы бир тилинде компьютердик программаны жазган	3,2	2,0	1,4	1,7

Маалыматтык-коммуникациялык технологиялар (МКТ) тармагында көндүмдөргө ээ болгон 15–24 жаштагы жаш аялдардын үлүшү 29 пайыздан ашыкты түздү, ал эми 15–49 жаштагы аялдардын арасында бул көрсөткүч 19 пайызды түздү.

Көндүмдөрдүн түрлөрү боюнча бөлүштүрүлгөндө, 2023-жылы, ошондой эле 2018-жылы да МКТ-көндүмдөрү бар жаш аялдардын үлүшү улуу курактагы аялдардын үлүшүнөн жогору болгон.

4.с.1 Окутуу үчүн талап кылынган минималдуу квалификацияга ээ мугалимдердин үлүшү, мекеменин билим берүү деңгээлине бөлүп караганда (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
a) мектепке чейинки билим берүү уюмдарында	94,7	91,6	93,4	93,5	93,6	94,5	93,5	94,2	93,7	93,1
b) башталгыч мектепте (1-4 - класс)	95,0	95,4	96,0	96,4	96,3	96,7	96,6	96,0	95,5	95,7
c) негизги мектепте (5-9- класс) жана										
d) орто мектепте (10-11 - класс)	95,9	96,9	97,9	98,0	98,0	98,2	98,1	97,5	97,1	97,0

2024-жылдын акырына карата республиканын мектепке чейинки билим берүү уюмдарында 17 миңден ашык педагог иштеген, алардын арасында башчылар, методисттер, тарбиячылар, музыкалык жетекчилер, дефектологдор, логопед-мугалимдер жана башка педагогдор бар. Алардын 65 пайыздай жогорку билимдүү, 28 пайыздан ашыгы орто кесиптик билимдүү болгон. 2015-жылга салыштырмалуу мектепке чейинки билим берүү уюмдарындагы дипломдуу мугалимдердин үлүшү 1,6 пайыздык пунктка азайган, ал эми 2023-жылга салыштырмалуу 0,6 пайыздык пунктка кыскарган.

Эң кеңири таралган жана талап кылынган кесиптердин бири – бул педагог кесиби, алардын олуттуу бөлүгүн мектеп мугалимдери түзөт. Педагогикалык курамдын кесипкөйлүк деңгээли жетиштүү жогору.

Мисалы, 2024/2025-окуу жылынын башында башталгыч мектептин (1-4-класстар) мугалимдеринин жалпы санынын 96 пайыздайы жогорку жана орто атайын билимге ээ болсо, орто мектептин (5-11-класстар) мугалимдеринин 97 пайыздан ашыгы билимге ээ болгон. Дипломдуу мугалимдердин үлүшү 2015/2016-окуу жылына салыштырмалуу негизги жана орто мектепте 1,1 пайыздык пунктка өскөн.

5 - МАКСАТ.

ГЕНДЕРДИК ТЕҢЧИЛИКТИ КАМСЫЗДОО ЖАНА
БАРДЫК АЯЛДАРДЫН ЖАНА КЫЗДАРДЫН УКУКТАРЫ
МЕНЕН МҮМКҮЛҮЧҮКТӨРҮН КЕҢЕЙТҮҮ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Гендердик белги боюнча теңдик жана басмырлабоо **Кыргыз Республикасынын Конституциясы жана «Эркектер менен аялдар үчүн бирдей укуктар менен бирдей мүмкүнчүлүктөрдүн мамлекеттик кепилдиктери жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы менен камсыздалат (ТӨМ 5.1.1)**

Никеле турган

20-24 ЖАШТАГЫ

аялдардын

18 жашка толо
электе турмушка
чыгышкан
(КККИ-2023)

Аялдар үй тиричилигине жана
балдарды тарбиялоого
эркектерге караганда

4 эсе көп

убакыт жумшашат

(Убакыт бюджети – 2020)

Өлкө парламентиндеги
аялдардын үлүшү

21,7%

2015

22,2%

2024

Жетекчилик кызматтардагы
аялдардын үлүшү

36%

2015

42%

2024

91%

Калктын 15 жаш
жана андан улуу
курактагы
калктын арасында
**жеке мобилдик
телефону** бар

2024-жылдын 12-январындагы №14 «Кыргыз Республикасындагы жарандардын ден соолугун коргоо жөнүндө» Мыйзамы аялдар менен эркектердин сексуалдык жана репродуктивдүү ден-соолук кызматтарына жана бул чөйрөдөгү маалыматка толук жана бирдей жеткиликтүүлүгүнө кепилдик берет.

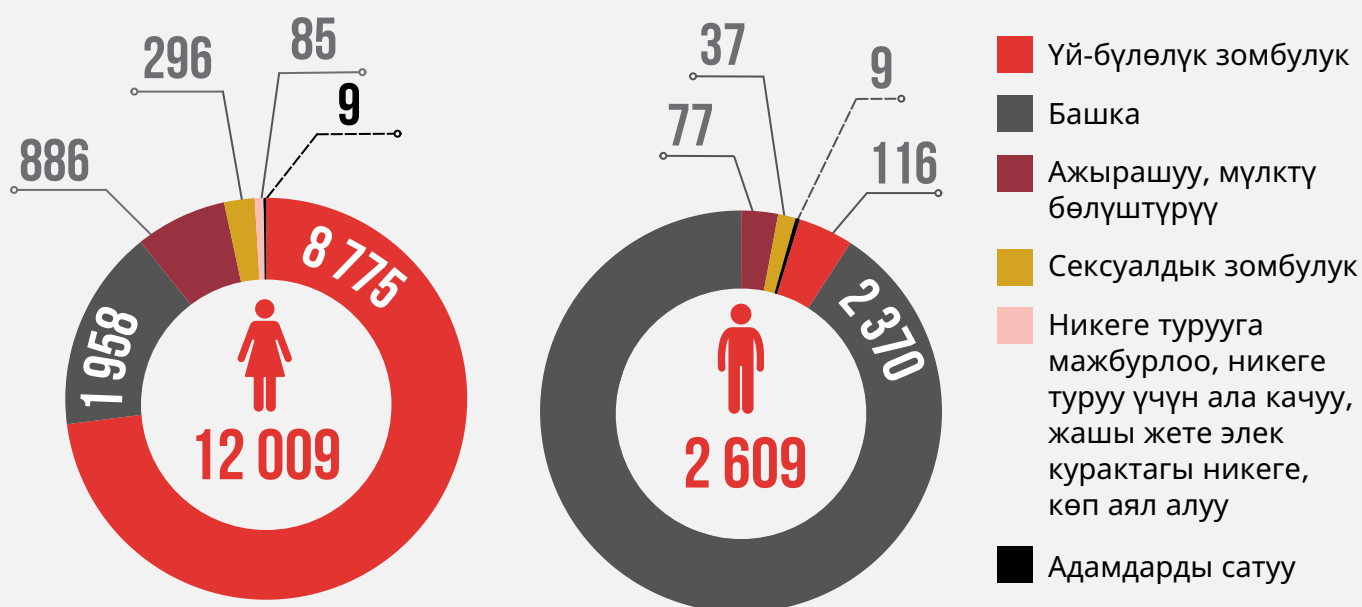

5 - МАКСАТ.

ГЕНДЕРДИК ТЕҢЧИЛИКТИ КАМСЫЗДОО ЖАНА
БАРДЫК АЯЛДАРДЫН ЖАНА КЫЗДАРДЫН УКУКТАРЫ
МЕНЕН МҮМКҮЛҮЧҮКТӨРҮН КЕҢЕЙТҮҮ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Жасалган зордук-зомбулук фактылары боюнча **кризистик**
борборлорго жана калкка социалдык-психологиялык жардам
көрсөтүүчү мекемелерге кайрылгандардын саны

15–49 жаштагы аялдардын **19%** күйөөсүнүн **зомбулугун** төмөнкү себептердин жок дегенде бирөөсү боюнча **актоого болот деп эсептешет**

- аялы күйөөсүнүн уруксатысыз үйдөн чыкса
 - балдарын карабаса
 - күйөөсүнө каршы пикир айтса
 - жакындыкка каршы болсо
 - тамагы күйүп калса
- (КККИ-2023)

5 - МАКСАТ.

ГЕНДЕРДИК ТЕҢДИКТИ КАМСЫЗДОО ЖАНА БАРДЫК АЯЛДАРДЫН ЖАНА КЫЗДАРДЫН УКУКТАРЫН ЖАНА МҮМКҮНЧҮЛҮКТӨРҮН КЕҢЕЙТҮҮ

Миң жылдык декларациясында түзүлгөн Өнүгүү максаттарынын алкагында гендердик теңчилик жаатында белгилүү бир ийгиликтерге жетишилди (анын ичинде эркек балдарга да, кыздарга да башталгыч билимге бирдей мүмкүнчүлүк берилди), бирок дүйнө жүзү боюнча аялдар менен кыздар басмырлоого жана зомбулукка кабылуусу уланууда.

Гендердик теңчилик — бул адам укуктарынын негизги бөлүгү гана болбостон, ошондой эле тынчтыкты, гүлдөп-өнүгүүнү жана туруктуу өнүгүүнү камсыз кылуу үчүн зарыл өзөк болуп саналат. Тилекке каршы, айрым маалыматтарга ылайык, 15–49 жаштагы ар бир бешинчи аял жана кыз жок дегенде бир жолу физикалык же сексуалдык зомбулукка кабылган. Бүгүнкү күндө дүйнөнүн 49 өлкөсүндө үй-бүлөлүк зомбулукту кылмыш катары караган мыйзамдар дагы эле жок. Аялдардын жыныстык органдарын жабыркатуу практикасын алсак, мындай учурлардын саны 30 пайызга кыскарган, бирок бул жерде дагы көп жумуш бар.

Аялдарга жана кыздарга билим алууга, медициналык-санитардык тейлөөгө, татыктуу жумушка жана саясий жана экономикалык чечимдерди кабыл алуу процесстерине катышууга бирдей мүмкүнчүлүк берүү экономиканын туруктуулугуна өбөлгө түзөт жана коомго жана жалпы адамзатка пайда алып келет. Гендердик теңчиликти камсыз кылуу жана аялдар менен кыздардын укуктарын жана мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү үчүн, жынысы боюнча дискриминациянын терең тамырлашкан тажрыйбасы менен күрөшүү максатында, анын ичинде патриархалдык көз караштарга жана ага байланыштуу социалдык ченемдерге каршы туруу үчүн ченемдик-укуктук базаны чыңдоого багытталган аракеттерди күчөтүү талап кылынат.

5.1.1 Жынысы боюнча теңдикти жана басмырлабоону камсыз кылуу жана шыктандыруу үчүн жана бул чөйрөдөгү кырдаалга байкоо жүргүзүү үчүн ченемдик укуктук базанын болушу

Конституцияга ылайык, Кыргыз Республикасында эркектер жана аялдар тең укуктарга жана эркиндиктерге, алардын ишке ашырылышы үчүн тең мүмкүнчүлүктөргө ээ, эч ким жынысы боюнча кемсинтүүгө кабылбоосу керек (16-берене). Бул конституциялык норманы ишке ашыруу Кыргыз Республикасынын «Эркектер жана аялдар үчүн тең укуктарды жана тең мүмкүнчүлүктөрдү камсыздоо жөнүндө» мыйзамы менен камсыздалат (4-август 2008-жыл, № 184). 1-беренеге ылайык, «Жыныстык дискриминация (түз жана кыйыр)» терминдери «жынысы боюнча адамдын укуктарын жана кызыкчылыктарын чектеген, бөлүп салган же артыкчылык берген кандайдыр бир айырмачылык, четтетүү же артыкчылык» дегенди билдирет; бул эркектер менен аялдардын саясий, экономикалык, социалдык, маданий, жарандык же коомдук жашоонун башка тармактарында тең укуктуулукка болгон тааныгандыгын, пайдаланууну же ишке ашырууну алсыратууга же жокко чыгарууга багытталган».

5.3.1 15 жашка чейин жана 18 жашка чейин никеге же чогуу жашоого турган 20 жаштан 24 жашка чейинки аялдардын үлүшү¹ (пайыз менен)

	2018		2023	
	15 жашка чейин	18 жашка чейин	15 жашка чейин	18 жашка чейин
Расмий (эмес) никеге турган аялдардын пайыздык үлүшү	0,3	12,9	0,3	9,2

	2018		2023	
	15 жашка чейин	18 жашка чейин	15 жашка чейин	18 жашка чейин
Жашаган жери боюнча				
Шаар конуштары	0,6	8,4	0,3	5,6
Айыл жергеси	0,1	15,7	0,3	11,4
Билим деңгээли боюнча				
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	...	...	(*)	(*)
Жалпы негизги	0,6	30,3	0,0	26,0
Жалпы орто	0,8	21,3	0,7	17,6
Кесиптик башталгыч / Орто	0,0	6,0	0,0	4,5
Жогорку	0,0	2,6	0,3	1,1
Функционалдык кыйынчылыктардын болушу (курагы: 18-49 жаш)				
Бар	...	...	(*)	(*)
Жок	0,3	12,7	0,3	9,3
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча				
Эң жакыр	0,0	11,8	0,0	19,4
Экинчи	0,4	19,7	1,1	10,1
Орто	0,0	14,4	0,0	8,8
Төртүнчү	0,0	12,5	0,0	8,7
Эң бай	1,1	6,4	0,5	2,4
Аймак боюнча				
Баткен облусу	0,0	14,4	0,0	9,3
Жалал-Абад облусу	0,0	13,6	0,0	19,5
Ысык-Көл облусу	0,0	11,5	(0,0)	(7,5)
Нарын облусу	0,0	18,4	(0,0)	(7,8)
Ош облусу	0,0	18,3	0,9	7,5
Талас облусу	(2,8)	(16,5)	0,0	15,5
Чүй облусу	0,0	11,6	0,0	8,4
Бишкек ш.	1,0	5,3	0,0	2,5
Ош ш.	0,0	13,2	1,6	2,4

¹КККИ маалыматтары боюнча

2023-жылы 20–24 жаштагы, никеде же чогуу жашаган жаш аялдардын арасында 9 пайыздан ашыгы 18 жашка чыга электе никеге турган. 20–29 жаштагы аялдардын ичинен биринчи жолу 18 жашка чыга электе никеге тургандардын эң жогорку пайызы айыл жергесинде (11,4 пайыз) жана Жалал-Абад облусунда (19,5 пайыз) байкалган.

5.4.1 2020-жылы¹ жынысы, курагы жана жашаган жери боюнча үйдү жыйноо жана үй ишин кылуу боюнча төлөнбөгөн эмгекке карата убакыттын үлүшү (пайыз менен)

	Экөө тең			Эркектер			Аялдар		
	Бар-дыгы	Шаар ко-нушта-ры	Айыл аймагы	Бар-дыгы	Шаар ко-нушта-ры	Айыл аймагы	Бар-дыгы	Шаар ко-нушта-ры	Айыл аймагы
Үй чарба жүргүзүү	11,5	10,7	11,9	3,9	4,0	3,8	18,1	16,2	19,3
Короо жанындагы, дача, бак участкана карата жумуш	2,6	1,0	3,5	3,6	1,7	4,7	1,7	0,5	2,5
Балдарды тарбиялоо	2,0	1,7	2,2	1,2	0,9	1,3	2,8	2,4	3,0
Туугандарга жана тааныштарга жардам берүү	0,3	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3

¹Убакыт бюджети боюнча изилдөөнүн маалыматы боюнча

Аялдар үй иштерине күнүгө орточо 4 саат 20 мүнөт сарпташат, бул суткалык убакыттын 18 пайызынан ашыгын түзөт. Эркектер бул иштерге орточо 1 саат же суткалык убакыттын 3,9 пайызын гана коротушат. Айыл жергесинде эмгектенген аялдар үй жумуштарына шаарда жашаган аялдарга караганда 1,3 эсеге көп убакыт жумашат. Тактап айтканда, айылда иштеген аялдар жумалык бир күндө орточо 5 саат 25 мүнөтүн үй иштерине арнашат, ал эми шаарда – 4 саат. Эркектерде бул жаатта айыл менен шаар ортосундагы убакыт айырмасы анчалык чоң эмес болуп, жумалык бир күндө орточо 45 мүнөттү түзөт.

Үй чарбасын жүргүзүүгө кеткен убакыт аялдар менен эркектердин арасында жана аткарылган жумуштун түрүнө жараша бир топ айырмаланат. Эркектер, шаарда да, айылда да, үй тиричилик техникасын, эмеректерди жана турак жайды оңдоого көбүрөөк тартылышат (үй жумуштарына кеткен убакыттын 40 пайызынан ашыгы), ошондой эле азык-түлүк сатып алууга 11 пайыз сарпташат. Эркектерге салыштырмалуу, аялдардын үй жумуштары ар түрдүү болуп, жашаган жери, үй-бүлө курамы жана жумуштуулугуна жараша өзгөрүп турат. Шаар жеринде иштеген аял үй жумуштарына кеткен убакытынын 8 пайызынан ашыгын товар сатып алууга жумшайт. Калган 92 пайызын үй иштерине арнайт: тамак даярдоо (32 пайыз), идиш жууш (12 пайыз), кир жуу жана үтүктөө (11 пайыз), үй жыйноо (14 пайыз), балдар жана неберелерге каралашуу (15 пайыз).

Айыл жергесинде иштеген аял үй жумуштарына кеткен убакытынын 5 пайыздан көбүн товар сатып алууга, ал эми калган 95 пайызын үй жумуштарына арнайт. Булардын ичинен тамак даярдоо болжол менен 31 пайызды, идиш жуу (13 пайыз), кир жуу жана үтүктөө (15 пайыз), үй жыйноо (13 пайыз), балдар жана неберелерге каралашуу (15 пайыз) түзөт.

5.5.1 Аялдар а) улуттук парламенттерде жана б) жергиликтүү бийлик органдарында ээлеген орундардын үлүшү (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 ²	2023 ²	2024 ²
а) Улуттук парламенттерде аялдар ээлеген орундардын үлүшү ¹	21,7	15,8	16,7	15,8	16,7	16,7	20,5	21,1	22,2	22,2
б) Жергиликтүү бийлик органдарында аялдар ээлеген орундардын үлүшү ²	-	15,6	15,1	15,0	15,2	15,0	31,6	36,5	37,9	39,8

¹Парламент - Кыргыз Республикасынын Жогорку Кеңеши.

²Кыргыз Республикасынын Шайлоо жана референдум өткөрүү боюнча борбордук комиссиясынын маалыматы боюнча.

2024-жылдын 12-январындагы №14 «Жарандардын саламаттыгын сактоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы жарандардын сексуалдык жана репродуктивдик укуктарын адам укуктарынын ажырагыс бөлүгү катары тааныйт, алардын мазмунун ачып берет жана ишке ашырылышына кепилдиктерди белгилейт. Мыйзам мамлекеттин кепилдиктерин аныктап, Кыргыз Республикасынын жарандарынын сексуалдык жана репродуктивдик саламаттыкты сактоо тармагындагы кызматтарды алуусу үчүн укуктук негиз түзөт.

5.5.2 Жетекчилик кызмат орундарындагы аялдардын үлүшү (жетекчилердин жалпы санына карата пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Жетекчилик кызмат орундарындагы аялдардын үлүшү	36,1	34,9	36,2	37,9	40,9	47,4	42,9	42,0	40,0	41,5

2024-жылы жетекчи кызматтардагы аялдардын үлүшү жетекчилердин жалпы санынын 41,5 пайызын түзүп, 2023-жылга салыштырмалуу 1,5 пайыздык пунктка көбөйгөн. 2015-жылга салыштырмалуу мындай кызматтардагы аялдардын үлүшү 5,4 пайыздык пунктка көбөйсө, 2020-жылга салыштырмалуу, тескерисинче, 5,9 пайыздык пунктка азайган.

5.6.2 15 жаштан өйдө аялдар менен эркектерге жыныстык жана тукум улоого ден-соолугу жана маалымат боюнча кызмат көрсөтүүлөргө толук жана бирдей жеткиликтүүлүктү кепилдик кылган жана бул тармакта билим берген, мыйзамдары жана нормативдик актылары иштеген өлкөлөрдүн саны

2024-жылдын 12-январындагы №14 «Жарандардын саламаттыгын сактоо жөнүндө» Кыргыз Республикасынын Мыйзамы жарандардын сексуалдык жана репродуктивдик укуктарын адам укуктарынын ажырагыс бөлүгү катары тааныйт, алардын мазмунун ачып берет жана ишке ашырылышына кепилдиктерди белгилейт. Мыйзам мамлекеттин кепилдиктерин аныктап, Кыргыз Республикасынын жарандарынын сексуалдык жана репродуктивдик саламаттыкты сактоо тармагындагы кызматтарды алуусу үчүн укуктук негиз түзөт.

13-график. Жынысы боюнча мобилдик телефону бар адамдардын үлүшү, 2024 - жылы (15 жана андан жогорку жаштагы калктын санына карата пайыз менен)

5.b.1 Жынысы боюнча мобилдик телефону бар адамдардын үлүшү¹
(15 жана андан жогорку жаштагы калктын санына карата пайыз менен)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	91,8	91,2	92,6	93,0	93,0	93,2	91,0
Жашаган жери боюнча							
Шаар конуштары	94,9	95,6	96,0	96,7	96,0	96,8	92,4
Айыл жергеси	89,9	88,6	90,5	90,7	91,0	90,9	89,9
Жынысы боюнча							
Эркектер	92,8	92,1	93,2	94,1	94,4	94,5	91,9
Аялдар	91,0	90,4	92,0	92,0	91,8	92,1	90,2
Жаш курагы							
Жаштар, 15-28 лет	90,9	89,4	90,1	92,0	90,5	91,6	88,0
Эмгекке жарамдуу курактагы чоң адамдар (29 жаштан жогору)	95,9	95,3	96,1	95,6	95,8	95,8	93,0
Эмгекке жарамдуу жаштан улуу	78,8	80,6	85,6	86,7	88,2	88,0	89,7
Билим деңгээли боюнча							
Баштапкы жана төмөнкү	58,1	60,7	68,7	68,1	69,8	71,3	75,2
Жалпы негизги	84,0	82,7	85,6	89,5	85,8	86,9	85,1
Жалпы орто	92,8	92,0	92,9	92,7	93,0	93,0	91,4
Кесиптик орто /жалпы	96,4	96,0	96,8	97,3	97,3	97,3	94,5
Жогорку кесиптик	98,1	97,5	98,4	98,3	98,9	98,7	94,1
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча							
Эң жакыр	88,9	86,2	87,5	86,4	92,0	95,1	92,7
Экинчи	90,2	90,9	92,2	93,3	91,8	93,2	90,8
Орто	91,9	90,5	95,2	94,1	91,3	90,0	91,4
Төртүнчү	91,9	93,3	93,7	95,4	94,4	92,5	89,5
Эң бай	94,6	93,4	95,8	97,0	96,7	95,1	91,1
Аймак боюнча							
Баткен облусу	91,1	92,5	93,5	93,3	92,9	93,5	92,9
Жалал-Абад облусу	90,6	83,0	83,5	83,9	86,9	88,5	89,1
Ысык-Көл облусу	92,1	93,4	95,2	96,4	96,5	96,5	93,3
Нарын облусу	89,4	89,2	92,2	93,0	94,1	94,6	93,9
Ош облусу	87,6	89,3	93,2	92,9	89,5	86,5	85,2
Талас облусу	91,5	90,9	92,6	92,9	94,3	96,0	93,8
Чүй облусу	94,6	95,9	96,0	96,9	97,0	97,7	94,6
Бишкек ш.	97,0	97,3	97,9	97,7	98,1	98,1	92,8
Ош ш.	88,3	91,8	91,9	95,8	91,0	95,4	90,9

¹ҮЧИИ маалыматтары боюнча

2024-жылы Кыргыз Республикасынын 15 жаш жана андан жогорку курактагы калкынын 91 пайызга жакыны жеке мобилдик телефонуна ээ болгон. Ошону менен бирге, мобилдик телефону бар калктын эң чоң үлүшү (94 пайыздан ашыгы) орто кесиптик/жалпы билимге же жогорку кесиптик билимге ээ болгон.

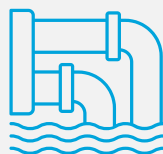
6 - МАКСАТ.

СУУ РЕСУРСТАРЫН САРАМЖАЛДУУ
ПАЙДАЛАНУУНУН ЖАНА БАРДЫК АДАМДАР
ҮЧҮН САНИТАРИЯНЫН БОЛУШУН КАМСЫЗДОО

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Калктын **97%** жакыны
ичүүчү суунун коопсуз
булактарына туруктуу
жеткилүүлүгү бар

КАЛКТЫН **58%**
жакыны канализацияга
туруктуу жеткилүүлүгү бар

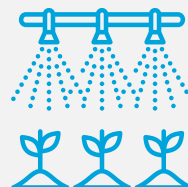

Калктын **97,6%**
коопсуздук талаптарын
колдонуу менен
уюштурулган санитардык
кызматтарды, **анын ичинде**
самыны жана суусу бар кол
жуучу түзүлүштөрдү
колдонушат

(КККИ-2023)

Дарыялардан, көлдөрдөн жана суу
сактагычтардан алынган суунун

94% көбү сугатка
багытталган

ЖАЛПЫ ЧОГУЛУЛГАН СУУНУН

26%

Ташуу учурундагы **суунун чыгымы**

Жалпы чогултулган суу

9 326,4
МЛН.М³

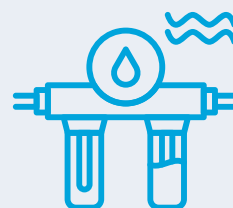

жоготуулар

2 417,3
МЛН.М³

Тиричилик жана өнөр жай
саркынды сууларынын

97,8% коопсуз
тазалоодон өтөт

6 – МАКСАТ.

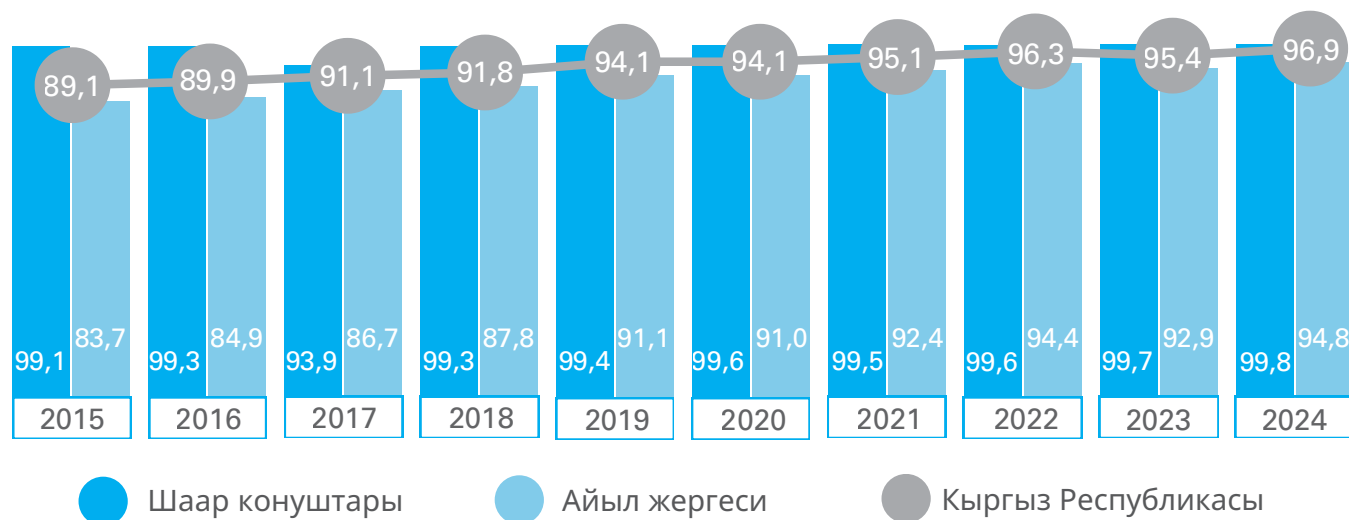
**СУУ РЕСУРСТАРЫН САРАМЖАЛДУУ
ПАЙДАЛАНУУНУН ЖАНА БАРДЫК АДАМДАР
ҮЧҮН САНИТАРИЯНЫН БОЛУШУН КАМСЫЗДОО**

Таза жана жеткиликтүү суу ресурстары — бул биз жашагыбыз келген дүйнөнүн ажырагыс бөлүгү. Планетадагы таза суу ресурстары бул кыялды ишке ашырууга жетиштүү. Бирок туура эмес башкарылган экономика жана алсыз инфраструктуранын айынан жыл сайын миллиондогон адамдар, алардын көбүн балдар түзөт, таза суу, санитария жана гигиена жетишсиздигинен келип чыккан оорулардан каза болушат.

Суунун жетишсиздиги, анын сапатынын төмөндүгү жана тийиштүү санитардык шарттардын жоктугу азык-түлүк коопсуздугуна, күнүмдүк тиричилик шарттарына жана жакыр үй-бүлөлөрдүн билим алууга мүмкүнчүлүгүнө терс таасирин тийгизет. Кургакчылык дүйнөдөгү эң жакыр өлкөлөрдү каптап, ачарчылык жана жетишсиз тамактануу көйгөйлөрүн курчутат. Бүгүнкү күндө дүйнө жүзүндө 2 миллиард адам таза ичүүчү сууга жетүү мүмкүнчүлүгү жок. 2050-жылга чейин жер жүзүндөгү ар бир төртүнчү адам таза суу тартыштыгына дуушар болгон өлкөдө жашашы мүмкүн.

Бул абалды жакшыртуу үчүн, өзгөчө өнүгүп жаткан өлкөлөрдө, суу ресурстарын башкарууга инвестиция тартуу зарыл.

14-график. Коопсуздук талаптарына ылайык уюштурулган суу менен камсыз кылуу кызматтарын пайдаланган калктын үлүшү

6.1.1 Коопсуздук талаптарына ылайык уюштурулган суу менен камсыз кылуу кызматтарын пайдаланган калктын үлүшү
(пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	89,1	89,9	91,1	91,8	94,1	94,1	95,1	96,3	95,4	96,9
Жашаган жери боюнча										
Шаар конуштары	99,1	99,3	93,9	99,3	99,4	99,6	99,5	99,6	99,7	99,8
Айыл жергеси	83,7	84,9	86,7	87,8	91,1	91,0	92,4	94,4	92,9	94,8

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Аймак боюнча										
Баткен облусу	73,3	74,1	79,0	83,6	81,0	86,9	88,2	88,3	87,7	90,4
Жалал-Абад облусу	87,7	87,3	91,2	86,4	88,7	87,0	92,2	93,9	92,4	91,6
Ысык-Көл облусу	96,4	97,3	97,0	96,0	96,3	96,3	96,8	98,2	100,0	97,6
Нарын облусу	90,3	95,9	95,8	96,3	96,8	97,8	97,7	98,0	98,3	97,3
Ош облусу	74,5	76,4	77,3	83,2	92,4	90,7	90,2	93,6	89,9	98,0
Талас облусу	99,2	100,0	99,4	99,4	99,3	99,7	99,7	99,6	99,6	99,6
Чүй облусу	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Бишкек ш.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ош ш.	96,7	100,0	95,7	96,5	97,8	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Кыргыз Республикасынын Улутстаткому тарабынан жыл сайын жүргүзүлүп келе жаткан үй чарбаларын комплекстүү тандап иликтөөнүн жыйынтыктары көрсөткөндөй, 2024-жылы республика калкынын 97 пайыздай жакшыртылган ичүүчү суу булактарына жеткиликтүүлүккө ээ болгон. Эгерде ага жеткиликтүүлүктү аймактар боюнча карасак, анда Чүй облусунда, ошондой эле Бишкек жана Ош шаарларында жашаган калк сууга дээрлик толук жеткиликтүүлүккө ээ.

6.2.1 Санитариялык, самын жана суу менен колду жуучу түзүлүштөрдүн коопсуздук талаптарын сактоо менен уюштурулган, кызмат көрсөтүүлөрүн пайдаланган калктын үлүшү¹ (пайыз менен)

	2018	2023
Кыргыз Республикасы	96,3	97,6
Жашаган жери боюнча		
Шаар конуштары	96,1	96,7
Айыл жергеси	96,5	98,0
Үй чарбасынын башчысынын билим деңгээли боюнча		
Мектепке чейинки/Башталгыч	92,1	91,1
Жалпы негизги	94,7	97,5
Жалпы орто	97,4	97,6
Кесиптик орто	96,6	97,9
Жогорку	95,1	98,0
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча		
Эң жакыр	97,2	95,1
Экинчи	95,9	97,7
Орто	96,5	98,8
Төртүнчү	96,4	99,0
Эң бай	95,7	97,6
Аймак боюнча		
Баткен облусу	99,6	97,0
Жалал-Абад облусу	93,4	98,1
Ысык-Көл облусу	99,1	98,7
Нарын облусу	99,4	99,5
Ош облусу	99,1	97,3
Талас облусу	99,8	97,1
Чүй облусу	91,6	99,1
Бишкек ш.	95,7	97,8

	2018	2023
Ош ш.	96,8	90,4

¹КККИ маалыматтары боюнча.

Жарандардын 98 пайызынан ашыгы коопсуздук талаптарына жооп берген санитардык кызматтарды, анын ичинде самын жана суу менен кол жууучу каражаттарды колдонушат. Аймактар боюнча бул көрсөткүч бардык жактарда жогору болсо да, эң жогорку пайызды Нарын облусунун калкы түзөт.

6.2.1.1 Санитардык курулмаларга туруктуу мүмкүнчүлүгү бар калктын үлүшү¹ (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	28,6	30,2	31,3	31,5	31,5	34,4	40,0	42,6	48,2	57,7
Баткен облусу	6,7	6,3	12,0	9,1	5,9	4,8	5,7	8,1	8,7	25,8
Жалал-Абад облусу	5,6	8,3	14,4	9,0	6,2	6,0	9,0	10,7	12,2	29,9
Ысык-Көл облусу	27,1	30,0	38,7	41,4	30,5	51,2	66,3	82,0	78,5	89,6
Нарын облусу	13,7	17,0	17,8	20,4	21,8	27,2	23,5	29,8	59,5	60,9
Ош облусу	0,5	0,4	0,0	0,5	1,7	0,9	9,8	9,7	26,6	37,2
Талас облусу	6,5	6,5	6,1	6,0	6,2	7,9	9,4	8,6	8,2	8,6
Чүй облусу	48,7	51,0	48,9	56,8	63,3	64,7	70,5	69,9	74,6	77,3
Бишкек ш.	98,6	99,7	97,4	96,5	96,1	97,7	98,4	99,1	99,2	99,4
Ош ш.	28,2	29,5	25,4	25,5	30,9	46,7	63,9	64,8	71,0	75,2

¹ҮЧИИ маалыматтары боюнча.

ҮЧИИ маалыматтарына ылайык, өлкөнүн 58 пайызы адекваттуу санитардык түзмөктөргө, анын ичинде борборлоштурулган саркынды суулар системаларына жетүүгө ээ. Эң жогорку жетүү Бишкек жана Ош шаарлары жана Ысык-Көл жана Чүй облустарында катталган.

6.3.1 Коопсуз тазаланган чарба-тиричилик жана өнөр жай саркынды суулардын үлүшү¹ (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	94,5	93,5	93,9	95,1	95,0	95,9	97,0	97,0	97,0	97,8
Баткен облусу	91,1	96,2	96,2	96,2	96,2	96,2	96,2	96,2	96,2	93,8
Жалал-Абад облусу	35,5	38,0	62,3	62,3	62,3	62,3	62,7	62,3	62,3	62,3
Ысык-Көл облусу	101,1	97,5	97,3	99,9	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Нарын облусу	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ош облусу	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Талас облусу	22,2	98,5	95,6	98,2	98,2	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Чүй облусу	97,1	95,4	59,4	65,4	63,0	62,7	57,9	58,1	58,1	80,9
Бишкек ш.	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Ош ш.	-	-	-	-	-	-	-	100,0	100,0	100,0

¹САЧКӨМго караштуу СРК.

2024-жылы Кыргыз Республикасында пайда болгон саркынды суулардын 98 пайызга жакыны нормативдик тазалоодон өткөрүлгөн, бул биологиялык, физикалык-химиялык жана механикалык иштетүүнү билдирет. Бул көрсөткүч 2015-жылга салыштырмалуу 3,3 пайыздык пунктка жана 2020-жылга салыштырмалуу 1,9 пайыздык пунктка көп.

6.4.1.1 Ташуу учурундагы суунун жоготуулары¹

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
	Млн. куб метр									
Кыргыз Республикасы	2 092,3	1 841,6	2 128,3	2 085,2	2 242,8	2 198,7	2 148,2	2 388,0	2 385,9	2 417,3
Баткен облусу	114,7	114,5	105,8	101,1	104,8	132,7	109,5	103,2	112,1	127,4
Жалал-Абад облусу	208,1	200,6	214,7	186,3	254,4	242,9	210,1	231,7	267,9	237,2
Ысык-Көл облусу	157,8	165,3	184,9	193,6	199,8	203,3	196,0	211,3	230,9	257,4
Нарын облусу	189,2	182,0	186,8	194,3	200,1	202,8	209,0	226,9	249,7	275,9
Ош облусу	232,6	246,6	299,4	292,4	310,0	284,7	300,2	331,5	287,0	304,8
Талас облусу	309,7	294,0	300,7	299,1	322,3	294,9	302,9	321,1	334,7	347,6
Чүй облусу	856,3	614,8	804,6	786,3	818,9	802,5	786,0	923,0	851,0	813,5
Бишкек ш.	23,9	23,8	24,6	25,3	25,8	28,1	27,7	35,4	48,5	49,9
Ош ш.	-	...	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8	3,8	4,2	3,5
Суунун жалпы көлөмүн алууга карата пайыз менен										
Кыргыз Республикасы	27,6	25,1	27,8	26,9	27,8	27,4	26,9	27,3	26,9	25,9
Баткен облусу	17,8	17,7	16,7	15,6	15,8	17,5	15,9	15,1	15,5	16,1
Жалал-Абад облусу	21,1	21,1	22,9	20,1	25,1	24,7	21,7	21,0	22,2	18,4
Ысык-Көл облусу	27,3	31,5	29,6	31,2	31,5	31,5	29,9	29,6	29,6	29,9
Нарын облусу	30,5	29,9	30,4	30,3	30,4	30,4	30,2	29,9	30,1	30,6
Ош облусу	19,5	21,9	25,3	25,6	26,3	24,8	24,0	25,0	21,8	22,2
Талас облусу	30,6	31,1	30,3	31,1	31,6	30,7	31,6	31,4	32,4	29,7
Чүй облусу	36,2	26,0	32,2	29,9	30,3	30,1	30,3	31,5	30,8	29,6
Бишкек ш.	21,0	21,0	20,9	20,8	19,3	21,2	20,7	23,8	29,2	28,0
Ош ш.	-	...	12,0	12,0	11,9	11,9	12,0	7,1	7,4	6,3

¹САЧКӨМго караштуу СРК.

Жер нугундагы чарба ичиндеги каналдардын өтө узундугуна байланыштуу болгон фильтрациялык жоготуулардан улам, 2024-жылы ташууда 2,4 млрд куб метрден ашык суу жоготулган, бул алынган суунун жалпы көлөмүнүн 25,9 пайызын түзөт. 2020-жылга салыштырмалуу (2,2 млрд куб метрге жакын, же 27,4 пайыз) жоготуулардын көлөмү 9,9 пайызга өскөн.

7 - МАКСАТ.

БАРДЫК АДАМДАР ҮЧҮН ЭНЕРГИЯНЫН
АРЗАН, ИШЕНИМДҮҮ, ТУРУКТУУ ЖАНА
ЗАМАНБАП БУЛАКТАРЫНА ЖЕТҮҮНҮ
КАМСЫЗДОО

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Кыргызстанда **дээрлик**
бүтүндөй калк электр
энергиясынын тармагына
туташкан,

ал эми
калктын

76% көбү электр
энергиясына
туруктуу жеткиликтүүлүгү бар

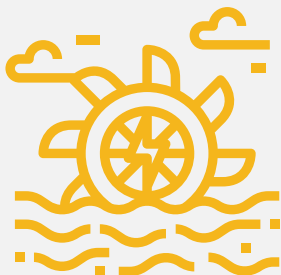
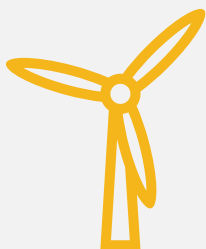
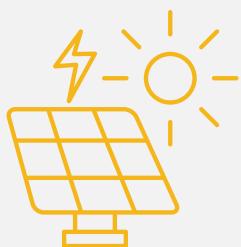

24,7%

Калктын төрттөн бир
бөлүгүнө жакыны
негизинен тамак-аш
даярдоо жана жылытуу
үчүн отундун **таза**
түрлөрүн жана
технологияларды
колдонгон үй
чарбаларда жашайт

2023-жылы энергиянын керектөөнүн жалпы көлөмүндө
жаңыланган булактардан алынган энергиянын үлүшү

29,5%
түзгөн

Тонна шарттуу отундагы 1 млн сомго алганда
учурдагы рыноктук баалардагы ИДПнын энергия
сыйымдуулугу

2015

2023

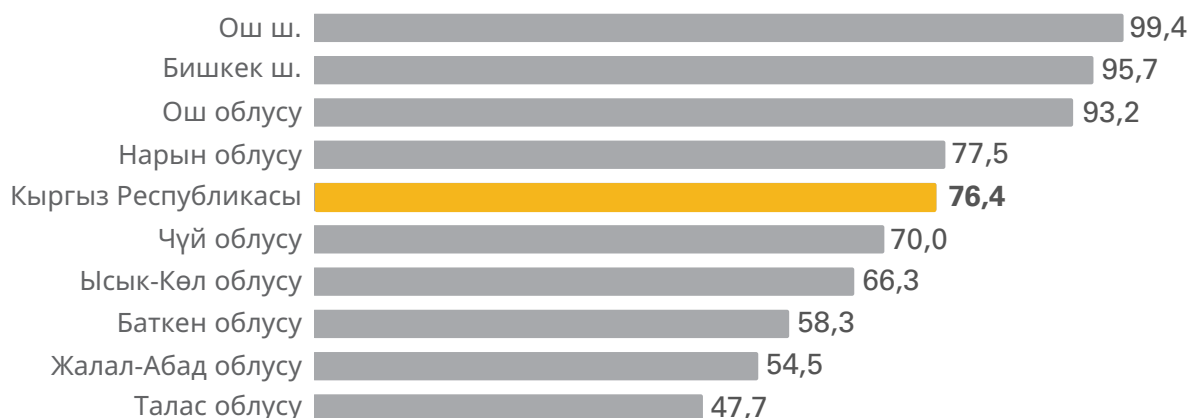
7 - МАКСАТ.

**БАРДЫК АДАМДАР ҮЧҮН ЭНЕРГИЯНЫН
АРЗАН, ИШЕНИМДҮҮ, ТУРУКТУУ ЖАНА
ЗАМАНБАП БУЛАКТАРЫНА ЖЕТҮҮНҮ
КАМСЫЗДОО**

Энергия бүгүнкү күндө дүйнө дуушар болгон дээрлик ар бир негизги көйгөй жана мүмкүнчүлүк үчүн борбордук мааниге ээ. Бул жумуш орундарынан баштап, коопсуздук, климаттын өзгөрүшү, азык-түлүк өндүрүшү же кирешенин жогорулашы болобу — баары үчүн энергия булактарына жетүү чечүүчү фактор болуп саналат. Туруктуу энергетика экономиканы бекемдөө, экосистемаларды коргоо жана адилеттүүлүккө жетишүү үчүн зарыл.

Бардыгы үчүн энергия булактарына жетүүнү камсыз кылуу жана энергиянын кайра жаралуучу булактарынан алынган энергияны пайдалануу, энергиянын натыйжалуулугун жогорулатуу маселелерин чечүү үчүн туруктуу энергия менен камсыз кылуу боюнча жетишилген прогресс жетиштүү эмес. Негиздүү жакшыртууларга жетишүү үчүн каржылоонун көлөмүн көбөйтүү жана ири саясий милдеттенмелерди алуу талап кылынат, мында өлкөлөр жаңы технологияларды кеңири масштабда колдонууга даяр болууга тийиш.

15-график. Электр энергияны алууга мүмкүндүгү бар калктын үлүшү¹
(пайыз менен)

7.1.1 Электр энергияны алууга мүмкүндүгү бар калктын үлүшү¹
(пайыз менен)

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	76,7	79,6	75,7	76,1	72,8	70,8	73,1	73,2	76,4
Жашаган жери боюнча									
Шаар конуштары	86,9	88,4	88,6	90,5	88,5	86,0	88,0	84,7	85,9
Айыл жергеси	71,1	74,8	68,7	68,0	64,0	61,8	64,5	66,6	69,3
Жынысы боюнча									
Эркектер	76,1	79,2	74,7	75,1	71,8	70,0	72,4	72,8	75,5
Аялдар	77,2	80,0	76,6	76,9	73,7	71,6	73,8	73,6	77,1
Жаш курагы									
0-6 жаштагы балдар	75,9	77,9	75,3	75,1	71,8	69,0	71,2	72,7	75,2
7-14 жаштагы балдар	76,3	78,4	75,8	75,1	71,2	70,1	72,0	72,0	75,1
15-28 жаштагы жаштар	77,1	81,3	74,3	75,9	73,0	71,2	73,3	72,3	77,4

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Эмгекке жарамдуу курактагы чоң адамдар (29 жаштан улуу)	76,8	79,6	76,5	77,4	74,2	71,6	74,7	74,2	76,9
Андан улуу эмгекке жарамдуу курактагы	76,8	80,9	75,8	74,9	72,1	71,2	72,2	74,1	76,7
Билими									
Башталгыч жана андан төмөн	75,2	78,3	75,1	75,1	71,7	70,3	72,0	71,5	75,2
Негизги жалпы	80,2	79,0	76,5	77,3	73,8	70,7	74,7	76,3	79,9
Орточо жалпы	75,0	78,4	72,1	74,1	69,5	67,4	70,0	69,8	74,1
Кесиптик орто/жалпы	78,4	83,9	80,2	79,0	77,1	74,2	76,9	75,2	76,1
Кесиптик жогорку	79,9	83,9	82,1	81,4	80,4	79,0	80,5	81,7	83,0
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча									
Жакыр	72,5	79,3	74,7	71,6	66,9	64,4	70,5	71,8	79,2
Экинчи	77,3	81,9	74,8	73,0	76,2	71,5	75,5	74,7	77,0
Орто	77,7	79,4	75,4	79,8	73,8	74,4	74,0	72,4	75,4
Төртүнчү	78,2	78,7	75,5	78,6	76,4	73,0	74,1	72,5	73,5
Бай	77,7	78,6	78,0	77,2	73,1	73,8	70,9	74,6	76,8
Аймак боюнча									
Баткен облусу	75,8	70,8	71,8	71,6	71,0	53,5	59,2	53,2	58,3
Жалал-Абад облусу	76,7	74,4	64,4	66,6	52,6	54,3	53,6	54,0	54,5
Ысык-Көл облусу	47,3	57,5	67,0	66,5	48,6	53,8	46,9	53,1	66,3
Нарын облусу	77,4	79,3	79,0	67,0	77,4	77,9	70,9	72,9	77,5
Ош облусу	74,6	79,0	66,6	68,3	66,9	63,5	73,7	85,8	93,2
Талас облусу	73,7	74,1	54,0	52,5	53,6	54,4	54,1	51,1	47,7
Чүй облусу	72,3	82,9	88,4	84,9	87,3	82,3	84,7	74,3	70,0
Бишкек ш.	92,0	95,1	93,9	98,2	99,6	99,4	100,0	95,3	95,7
Ош ш.	100,0	99,4	100,0	99,8	100,0	100,0	99,9	99,4	99,4

¹ҮЧИИ маалыматтары боюнча.

Кыргызстандын дээрлик бардык калкы электр энергиясы тармактарына кошулган. Ошол эле учурда, 2024-жылы өлкөнүн калкынын 76,4 пайызы электр энергиясына туруктуу жеткиликтүүлүккө ээ болгон. Облустар боюнча караганда, бул көрсөткүч Бишкек жана Ош шаарларында, ошондой эле Ош, Чүй жана Нарын облустарында жогору.

7.1.2 Негизинен отундун таза түрлөрүн жана технологияларын пайдаланган калктын үлүшү (пайыз менен)

	2018 ¹	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	19,2	22,2	22,1	20,6	21,5	19,9	24,7
Жынысы боюнча							
Эркектер	-	20,4	20,5	19,0	20,1	18,3	23,0
Аялдар	-	23,8	23,6	22,0	22,8	21,4	26,2
Жашаган жери боюнча							
Шаар конуштары	47,5	54,1	52,7	49,9	52,3	50,7	53,1
Айыл жергеси	3,2	4,5	5,0	3,2	3,7	2,4	3,5
Аймак боюнча							
Баткен облусу	2,8	5,9	4,8	5,2	6,3	5,3	6,5
Жалал-Абад облусу	15,9	13,7	15,8	13,6	15,0	16,2	25,0
Ысык-Көл облусу	13,6	12,9	13,5	11,6	10,2	7,7	8,3

	2018 ¹	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Нарын облусу	7,1	10,2	9,6	8,9	12,3	10,9	13,2
Ош облусу	1,3	2,8	2,7	2,0	1,2	0,8	2,5
Талас облусу	8,8	17,7	14,7	15,7	13,5	8,3	5,1
Чүй облусу	11,1	18,3	18,2	17,6	16,4	15,8	18,1
Бишкек ш.	59,9	75,0	74,0	68,9	73,5	68,9	73,4
Ош ш.	32,1	38,3	35,1	31,4	33,8	30,4	31,8

¹ КККИ маалыматтары боюнча

Өлкө калкынын бештен бир бөлүгү гана тамак жасоо, жылытуу жана жарыктандыруу үчүн негизинен таза отун түрлөрүн жана технологияларды колдонгон үй чарбаларда жашайт. Мисалы, шаар жергесинде калктын 53,1 пайызы негизинен таза отун түрлөрүн жана технологияларды колдонсо, айыл жергесинде бул көрсөткүч болгону 3,5 пайызды түзгөн.

7.2.1.1 Энергия керектөөлөрүнүн жалпы көлөмүндөгү энергиянын жаңыланган булактарынын үлүшү

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Энергия керектөөсүнүн жалпы көлөмүндө энергияны кайра жаратуучу булактардын үлүшү, пайыз менен	30,6	31,6	36,5	33,9	35,7	36,7	31,8	30,0	29,5
Суу электр чордондору тарабынан электр энергиясын өндүрүү, млн. кВт. с.	11 092,7	11 497,8	14 191,2	14 318,3	13 859,2	13 979,2	12 957,1	11 928,6	12 030,6

Кайра жаралуучу булактардан алынган энергиянын жалпы энергия керектөө көлөмүндөгү үлүшү 2019-жылдагы 35,7 пайыздан 2023-жылы 29,5 пайызга чейин төмөндөгөн. 2023-жылы гидроэлектростанциялар 12,0 млрд. киловатт-саат электр энергиясын өндүргөн, бул 2019-жылга салыштырмалуу 13,2 пайызга аз.

7.3.1.1 ИДПнын энергия сыйымдуулугу (1 млн. сомго шарттуу отун тонна)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ИДПнын учурдагы базар баалардагы энергия сыйымдуулугу	26,7	22,0	25,3	25,5	20,5	20,5	17,9	13,5	10,5
Айыл чарба, токой чарбасы жана балык уулоо	1,1	1,1	1,1	1,1	1,0	0,9	0,7	0,6	0,5
Тоо-кен өнөр жайы	55,4	37,7	22,8	30,3	23,6	24,4	10,6	9,8	8,3
Электр энергиясы, газ, буу жана кондицияланган аба менен камсыз кылуу	201,4	195,8	174,5	149,3	149,5	146,5	142,2	125,8	118,5

Ички дүң продуктунун (ИДП) энергия сыйымдуулугу 2023-жылы дээрлик эки эсеге төмөндөгөн, бул өндүрүштүк кубаттуулуктарды модернизациялоо, ошондой эле энергияны үнөмдөөчү технологияларды колдонуу менен камсыз кылынган.

7.3.1.2 ИДПнын электр сыйымдуулугу

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ИДПнын электр сыйымдуулугу (кВт.с/млн. сом)	31,5	27,9	26,9	26,3	23,1	24,1	19,3	13,6	10,4
Айыл чарбасы, токой чарбасы жана балык өстүрүү, миң кВт.с тармактын өндүрүш көлөмүнүн 1 млн. сомго	16,10	15,80	16,30	15,80	14,3	13,1	10,5	9,3	9,6
Өнөр жай, миң кВт.с тармактын өндүрүш көлөмүнүн 1 млн. сомго	31,80	26,30	25,00	25,50	23,6	21,9	21,7	17,3	17,5
Чакан ГЭСтерде электр энергиясын өндүрүү, млн. кВт.с	207,60	248,30	260,30	202,90	200,50	196,60	206,40	205,50	196,70

Кыргыз Республикасында өндүрүлгөн бардык электр энергиясынын 90 пайыздан ашыгы суу энергиясын пайдалануу менен гидроэлектростанцияларда өндүрүлөт, натыйжада жаңы технологияларды киргизүүнүн аркасында электр сыйымдуулугунун көрсөткүчү дээрлик минималдуу. 2023-жылы ИДПнын электр сыйымдуулугу 2019-жылга салыштырмалуу 10,4 кВт/саатка, же 1,6 эсеге төмөндөгөн, ал эми 2015-жылга салыштырмалуу 3 эсеге кыскарган, бул негизги фонддорду модернизациялоо же энергияны үнөмдөөчү кубаттуулуктарды колдонуу аркылуу энергияны үнөмдөөнү мүнөздөйт.

8-МАКСАТ.

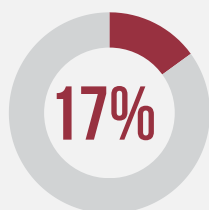
АЛДЫГА КАРАЙ, БААРЫН КАМТЫГАН ТУРУКТУУ
ЭКОНОМИКАЛЫК ӨСҮШКӨ, ТОЛУК ЖАНА ӨНДҮРҮМДҮҮ
ЖУМУШТУУЛУККА ЖАНА БАРДЫК АДАМДАР ҮЧҮН
ТАТЫКТУУ ЖУМУШКА КӨМӨКТӨШҮҮ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Жумушсуздуктун деңгээли

15 ЖАШТАН 24 ЖАШКА ЧЕЙИНКИ
жаштардын

иштебейт, окубайт
жана кесиптик
көндүмдөрдү да
өздөштүрбөйт

Иш менен камсыз болгон
калктын жалпы санынан

65%
формалдуу
эмес сектордо
иштегендер

16%
айыл чарба
секторунда

15 ЖАШТАН 24 ЖАШКА ЧЕЙИНКИ
аялдардын билим алууга, кесиптик
көндүмдөрдү өздөштүрүүгө жана ишке
тартылбаган үлүшү эркектерге
салыштырмалуу

2,3 ЭСЕГЕ
көп болду

Аялдардын эмгек акысынын
эркектердин эмгек акысына
карата катышы

69% түздү

Коомдук турмушка аялдардын катышуусу өсүп
жаткандыгына карабастан, алар эркектерге караганда
2,6 ЭСЕ көп убакыт жумшап, акы төлөнбөгөн үй
жумуштары менен алектенип келишет

(Убакыт бюджети – 2020)

8-МАКСАТ.

**АЛДЫГА КАРАЙ, БААРЫН КАМТЫГАН ТУРУКТУУ
ЭКОНОМИКАЛЫК ӨСҮШКӨ, ТОЛУК ЖАНА ӨНДҮРҮМДҮҮ
ЖУМУШТУУЛУККА ЖАНА БАРДЫК АДАМДАР ҮЧҮН
ТАТЫКТУУ ЖУМУШКА КӨМӨКТӨШҮҮ**

Дүйнө калкынын болжол менен жарымы мурдагыдай күнүнө орто эсеп менен 2 АКШ долларына барабар суммага жашап келет. Жумушсуздук деңгээли 5,7 пайызды түзөт. Көптөгөн аймактарда жумуштун болушу жакырчылыктан чыгууга кепилдик боло албайт. Максаттарга жетүүдөгү мындай жай жана тегиз эмес илгерилөө биздин жакырчылыкты жоюуга багытталган социалдык-экономикалык саясатты кайрадан карап чыгып, аны күчөтүүнү талап кылууда.

Татыктуу жумуш табуу мүмкүнчүлүгүнүн жоктугу, инвестициялар менен керектөөнүн жетишсиздиги бардык демократиялык коомдордун негизин түзгөн социалдык келишимдин солгундашына алып келүүдө. Бул келишим коомдук өнүгүүгө жалпы катышууну шарттайт. Дээрлик бардык экономикалар үчүн сапаттуу жумуш орундарын түзүү көпкө чейин татаал маселе бойдон калат. Ал эми эң аз өнүккөн өлкөлөрдө ички дүң өнүмдүн жылдык өсүшүн кеминде 7 пайызга жеткирүү олуттуу чараларды талап кылат.

Туруктуу экономикалык өсүштү камсыз кылуу үчүн коомдор адамдарда айлана-чөйрөгө зыян келтирбестен экономиканын өнүгүүсүн стимулдаштыруучу сапаттуу жумушу болушу үчүн шарттарды түзүшү керек. Бул үчүн эмгекке жөндөмдүү курактагы бардык жарандар үчүн иш менен камсыз болуу мүмкүнчүлүктөрүн жана татыктуу эмгек шарттарын камсыз кылуу зарыл. Туруктуу жана ар тараптуу экономикалык өсүштүн маанилүү компоненттери болуп эмгек өндүрүмдүүлүгүн жогорулатуу, жумушсуздуктун деңгээлин төмөндөтүү, айрыкча жаштар жана финансылык кызматтарга жана жеңилдиктерге жетүүнү кеңейтүү саналат.

8.1.1 Калктын жан башына карата реалдуу ИДПнын жылдык өсүү темпи¹ (пайыз менен, 2015 = 100)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Калктын жан башына карата реалдуу ИДПнын жылдык өсүү (төмөндөө) темпи	0,0	2,1	2,6	-4,3	2,3	-9,0	3,6	7,1	7,1

¹БУУнун сунушу боюнча 2015-жылдан тартып базалык жылдын өзгөрүшүнө байланыштуу маалыматтар кайра эсептелген.

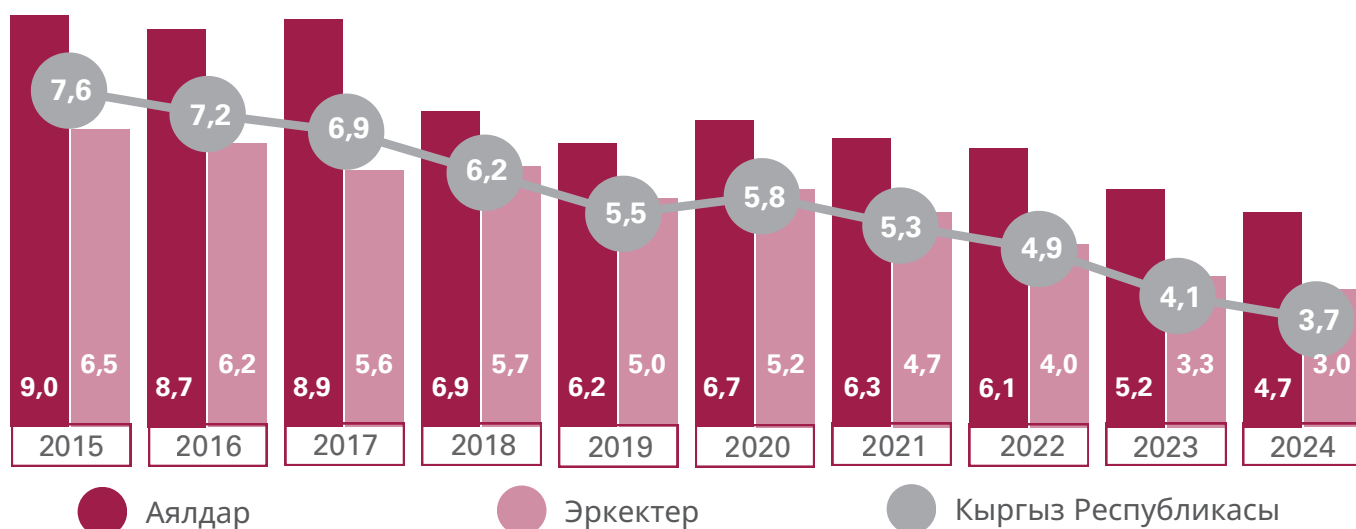
2023-жылы жан башына чаккан ИДПнын өсүү темпи 7,1 пайыздык пунктуу түздү. Бул 2019-жылга салыштырмалуу 4,7 пайыздык пунктка жогорулаган, ал эми мурунку жылга карата өзгөрүүсүз калган.

8.2.1 Бир иштеген адамга карата реалдуу ИДПнын жылдык өсүү темпи (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Бир жумушчуга реалдуу ИДПнын жылдык өсүү темпи (эмгек өндүрүмдүүлүгү)	101,8	105,7	105,4	103,6	102,9	91,9	101,5	109,3	105,6

2023-жылы жумуш менен камсыз болгон бир адамга эсептелген реалдуу ИДПнын өсүшү 105,6 пайызды түзүп, 2019-жылдагы көрсөткүчтөн 2,7 пайыздык пунктка, ал эми 2015-жылдагы көрсөткүчтөн 3,8 пайыздык пунктка жогору болду.

16-график. Жалпы жумушсуздуктун жынысы боюнча деңгээли
(пайыз менен)

8.5.2 Жалпы жумушсуздуктун жынысы, аймагы жана жаш курагы боюнча деңгээли
(пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Жумушсуздуктун жалпы деңгээли	7,6	7,2	6,9	6,2	5,5	5,8	5,3	4,9	4,1	3,7
Жынысы боюнча										
Аялдар	9,0	8,7	8,9	6,9	6,2	6,7	6,3	6,1	5,2	4,7
Эркектер	6,5	6,2	5,6	5,7	5,0	5,2	4,7	4,0	3,3	3,0
Курактык топтор боюнча										
15-19 жаш	17,3	19,9	18,3	13,9	13,9	13,7	15,7	13,2	6,7	8,1
20-29 жаш	10,5	10,4	10,2	9,5	9,3	8,9	7,9	7,5	8,2	6,8
30-39 жаш	6,2	5,9	5,4	4,6	4,0	5,1	4,5	4,1	3,4	3,3
40-49 жаш	5,8	5,3	5,3	4,3	3,6	4,4	4,4	4,3	2,7	3,0
50-59 жаш	4,2	3,5	3,8	4,2	3,1	3,1	2,9	2,6	1,8	1,4
60-69 жаш	2,8	1,3	1,6	2,7	1,1	1,8	1,4	1,0	1,0	0,3
70 жана андан улуу	1,4	0,9	0,3	...	...	0,6	...	...	...	...
Аймак боюнча										
Баткен облусу	10,9	10,2	9,9	9,0	8,2	7,4	6,6	6,1	5,9	5,7
Аялдар	16,5	15,3	16,0	12,2	11,5	10,9	7,5	12,4	8,6	8,3
Эркектер	7,6	7,1	6,3	7,3	6,7	5,9	6,2	3,2	4,7	4,6
Жалал-Абад облусу	7,7	7,5	7,2	6,2	5,5	11,0	11,8	10,8	8,2	7,1
Аялдар	9,9	10,3	10,5	9,1	7,9	13,2	15,5	14,6	14,2	10,2
Эркектер	6,1	5,8	5,3	4,7	4,2	9,7	9,7	8,5	4,5	5,3
Ысык-Көл облусу	9,1	8,9	8,7	8,4	7,8	7,4	6,3	5,5	5,1	4,5
Аялдар	9,6	8,5	8,0	4,9	4,9	6,1	7,5	7,1	3,4	4,6
Эркектер	8,7	9,1	9,0	10,2	9,4	8,2	5,6	4,4	6,1	4,5
Нарын облусу	9,3	9,0	8,8	8,8	8,3	7,3	6,3	5,8	5,1	4,8
Аялдар	13,7	14,6	12,3	15,0	11,1	12,4	10,8	11,6	10,8	8,6
Эркектер	7,6	6,6	7,1	6,2	7,1	5,2	4,3	3,1	2,3	2,8
Ош облусу	6,0	5,5	5,1	4,2	3,5	2,6	1,9	1,5	1,4	0,9
Аялдар	7,7	7,1	7,7	6,6	4,3	4,1	3,1	2,3	2,1	1,6
Эркектер	4,8	4,4	3,5	2,7	3,0	1,5	1,1	1,0	1,0	0,5

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Талас облусу	3,3	2,8	2,5	2,5	2,5	2,6	2,6	2,3	2,0	2,0
Аялдар	5,6	5,0	4,6	3,6	3,6	3,7	3,8	3,3	3,2	2,9
Эркектер	1,3	1,2	0,9	1,7	1,8	1,8	1,7	1,6	1,1	1,2
Чүй облусу	8,6	8,4	8,1	7,3	6,6	6,1	5,3	4,6	4,1	3,7
Аялдар	8,2	8,9	9,1	7,4	7,4	7,3	6,2	4,4	4,5	4,8
Эркектер	8,9	8,0	7,4	7,3	6,1	5,3	4,8	4,7	3,9	3,0
Бишкек ш.	8,1	7,7	7,3	6,7	5,9	5,0	4,1	4,0	3,5	3,5
Аялдар	8,4	7,6	7,9	5,0	5,5	4,6	3,3	3,2	2,6	3,3
Эркектер	7,7	7,8	6,7	8,2	6,2	5,4	4,9	4,7	4,4	3,6
Ош ш.	3,9	3,6	3,5	3,0	2,5	2,8	2,8	2,6	2,1	1,9
Аялдар	5,6	6,3	4,5	3,5	4,4	3,7	3,4	3,3	2,7	3,4
Эркектер	3,1	2,5	3,0	2,7	1,5	2,3	2,6	2,2	1,8	1,3

Жумушсуздуктун деңгээли акыркы жылдары туруктуу түрдө төмөндөгөн – 2015-жылдагы 7,6 пайыздан 2024-жылы 3,7 пайызга чейин. Бирок, 2020-жылы коронавирустук инфекциянын (COVID-19) пандемиясынан улам ал 5,8 пайызга чейин жогорулаган.

8.6.1 Иштебеген, окубаган жана кесиптик көндүмдөрдү үйрөнбөгөн (15 жаштан 24 жашка чейинки) жаштардын үлүшү (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы	21,4	20,4	21,0	20,5	21,0	21,1	19,1	19,3	18,6	16,7
Эркектер	13,6	12,1	12,3	12,0	12,6	12,9	11,3	11,2	11,5	9,8
Аялдар	29,5	29,0	30,1	29,4	29,6	29,6	27,3	27,7	25,9	23,7

2024-жылы 15 жаштан 24 жашка чейинки курактагы, окубаган, иштебеген жана кесиптик көндүмдөрдү албаган жаштардын үлүшү, бул курактагы жаштардын жалпы санында 16,7 пайызды түзүп, 2023-жылга салыштырмалуу 1,9 пайыздык пунктка кыскарган. Бул мезгилде аялдардын үлүшү 23,7 пайызды түзүп, эркектердин үлүшүнөн (9,8 пайыз) 2,4 эсеге ашкан.

8.7.1 Жынысы жана жашы боюнча балдар эмгегине тартылган 5тен 17 жашка чейинки балдардын саны жана үлүшү¹ (пайыз менен)

	2018	2023
Балдар эмгегине тартылган 5-17 жаштагы балдардын пайыздык үлүшү	26,7	19,6
Жашаган жери боюнча		
Шаар конуштары	11,9	14,1
Айыл жергеси	33,6	22,0
Жынысы боюнча		
Эркектер	33,6	23,2
Аялдар	19,0	16,0
Курактык топтор боюнча		
5-11 жаш	27,9	28,0
12-14 жаш	23,3	11,0
15-17 жаш	26,6	0,3
Мектепке баруусу боюнча		
Барат	27,0	20,2
Барбайт	21,6	12,6

	2018	2023
Эненин билим деңгээли боюнча		
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	(33,0)	(*)
Жалпы негизги	28,7	19,9
Жалпы орто	29,2	21,6
Кесиптик башталгыч / Орто	24,4	21,0
Жогорку	23,1	15,5
Баладагы функционалдык кыйынчылыктар боюнча		
Бар	34,9	
Жок	25,9	
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча		
Эң жакыр	32,1	26,1
Экинчи	30,6	23,8
Орто	31,8	20,9
Төртүнчү	28,0	16,9
Эң бай	6,1	8,3
Аймак боюнча		
Баткен облусу	27,7	21,1
Жалал-Абад облусу	34,0	24,1
Ысык-Көл облусу	27,0	9,8
Нарын облусу	40,5	30,8
Ош облусу	33,3	27,5
Талас облусу	35,1	8,0
Чүй облусу	24,5	14,2
Бишкек ш.	7,3	4,5
Ош ш.	6,1	15,8

¹КККИ маалыматтары боюнча.

КККИнин маалыматына ылайык, 2023-жылы 23 пайыз эркек бала жана 16 пайыз кыз бала эмгек ишмердүүлүгүнө тартылышкан. Жалпысынан өлкөдө иштеп жаткан балдардын үлүшү 20 пайызга жакын, ушуну менен бирге айыл жеринде балдар эмгеги шаардык аймактарга салыштырмалуу дээрлик эки эсе көп колдонулат. Бул көрсөткүчкө үй-бүлөнүн жашоо-турмушунун деңгээли олуттуу таасир этет: калктын бардык квинтилдеринде эң бай катмарды кошпогондо, иштеген балдардын үлүшү орто эсеп менен 20 пайыздын чегинде, ал эми эң бай квинтилде бул көрсөткүч 8 пайыз.

8.8.1 Өлүмгө алып келген жана өлүмгө алып келбеген өндүрүштүк травматизм жынысы боюнча бөлүп караганда 100 000 жумушчуга карата (100 000 жумушчуга карата)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Өндүрүштүк травматизм										
Кыргыз Республикасы	22,1	24,5	17,0	25,0	21,8	31,0	38,0	54,7	21,1	20,6
Аялдар	8,4	16,4	13,6	14,9	12,8	12,4	8,2	7,2	10,0	7,1
Эркектер	37,9	33,7	20,9	36,6	32,0	51,7	71,4	86,9	28,7	29,3
Баткен облусу	5,9	11,8	16,9	14,2	17,0	57,7	69,2	355	5,5	-
Аялдар		5,6	-	-	-	-	0,0	-	-	-
Эркектер	12,9	18,8	37,2	32,4	38,4	126,8	153,1	803,8	12,8	-

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Өндүрүштүк травматизм										
Жалал-Абад облусу	20,8	26,5	14,6	46,1	14,3	17,2	6,2	19,8	27,4	39,7
Аялдар	2,5	10,2	2,4	10,0	12,5	2,4	0,0	-	2,2	2,1
Эркектер	43,0	46,3	29,0	86,1	16,3	35,1	14,0	46,8	60,4	88,9
Ысык-Көл облусу	52,0	44,8	18,6	10,1	7,9	12,6	2,5	29,6	21,6	24,7
Аялдар	9,6	19,5	14,9	-	4,8	-	-	9,0	4,4	13,9
Эркектер	102,0	74,2	22,7	22,4	11,6	27,6	5,6	54,6	42,4	36,9
Нарын облусу	3,7	35,4	-	-	7,7	34,3	22,8	-	3,9	18,8
Аялдар	-	-	-	-	-	6,8	27,0	-	-	6,6
Эркектер	8,7	81,4	-	-	17,7	69,3	17,5	-	9,4	34,9
Ош облусу	5,2	2,3	4,5	4,6	-	6,4	0,0	-	-	-
Аялдар	-	3,8	-	3,9	-	3,7	0,0	-	-	-
Эркектер	13,0	-	11,1	5,5	-	10,1	0,0	-	-	-
Талас облусу	15,1	10,7	-	14,8	9,3	14,2	4,6	18,3	-	8,7
Аялдар	-	-	-	9,3	-	8,9	0,0	-	-	8,0
Эркектер	32,6	23,5	-	21,0	20,6	20,3	9,6	38,9	-	9,6
Чүй облусу	52,9	20,7	14,9	27,8	26,2	30,3	22,1	24,8	18,4	7,2
Аялдар	15,3	9,6	13,3	9,7	18,5	6,0	3,2	10,4	13,8	-
Эркектер	94,4	31,6	16,5	46,7	33,9	54,6	40,8	39,7	20,7	14,3
Бишкек ш.	20,0	30,8	28,1	34,5	38,0	42,6	85,0	31,5	32,4	21,9
Аялдар	14,9	33,9	31,0	33,6	24,4	28,7	20,7	17,6	26,3	16,4
Эркектер	25,6	27,4	24,9	35,6	52,6	56,8	148,1	45,9	38,5	27,4
Ош ш.	2,5	12,5	5,1	2,6	7,7	33,3	2,5	-	4,8	2,3
Аялдар	5,1	-	-	-	-	10,0	0,0	-	-	-
Эркектер	-	25,4	10,8	5,6	15,8	57,9	5,3	-	10,2	5,0
Өлүмгө алып келген өндүрүштүк травматизм										
Кыргыз Республикасы	4,1	5,0	6,7	1,5	2,9	2,0	3,8	11,2	1,9	3,3
Аялдар	0,7	0,4	-	0,4	0,0	0,4	0,4	0,3	-	-
Эркектер	8,0	10,4	14,4	2,8	6,2	3,9	7,6	24,2	3,9	7,3
Баткен облусу	17,7	20,7	11,3	2,8	14,2	8,2	8,3	119,3	-	5,4
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эркектер	38,6	43,9	24,8	6,5	32,0	18,1	18,4	270,0	-	12,9
Жалал-Абад облусу	2,8	1,4	13,2	-	-	2,6	3,7	9,9	1,2	6,0
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эркектер	6,1	3,1	29,0	-	-	5,9	8,4	23,4	2,9	13,9
Ысык-Көл облусу	7,8	10,5	8,0	2,5	7,9	5,0	5,1	-	2,4	4,9
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эркектер	17,0	22,8	17,1	5,6	17,4	11,0	11,2	-	5,3	10,5
Нарын облусу	3,7	19,6	19,3	-	7,7	-	3,8	-	3,9	3,8
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эркектер	8,7	45,2	43,4	-	17,7	-	8,7	-	9,4	8,7
Ош облусу	2,6	-	6,8	-	-	-	4,1	-	-	-
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эркектер	6,5	-	16,7	-	-	-	10,0	-	-	-
Талас облусу	10,0	-	5,1	4,9	4,6	-	9,3	13,8	4,6	-
Аялдар	-	-	-	-	-	-	9,0	8,7	-	-
Эркектер	21,7	-	11,3	10,5	10,3	-	9,6	19,5	9,9	-

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Чүй облусу	3,2	3,2	3,3	-	1,5	3,0	1,6	-	1,1	5,4
Аялдар	6,1	-	-	-	-	3,0	0,0	-	-	-
Эркектер	-	6,3	6,6	-	3,1	3,0	3,1	-	1,7	10,7
Бишкек ш.	1,7	3,3	2,2	2,1	2,0	1,1	2,3	1,7	1,1	2,0
Аялдар	-	1,1	-	1,0	-	-	-	-	-	-
Эркектер	3,5	5,7	4,5	3,3	4,2	2,1	4,5	3,4	2,3	4,1
Ош ш.	2,5	2,5	7,7	2,6	-	-	5,1	5,0	9,6	4,5
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Эркектер	4,9	5,1	16,1	5,6	-	-	10,6	10,8	20,3	9,9

Акыркы беш жылда республика боюнча 100 000 жумушчуга карата өндүрүштүк жаракат алуу деңгээли 31,0 учурдан 20,6 учурга чейин төмөндөгөн, бул 33,5 пайызга азайгандыгын билдирет. Ошол эле учурда, өлүмгө алып келген жаракат алуу деңгээли 2,0 учурдан 3,3 учурга чейин көбөйүп, бул 65 пайыздык өсүшкө туура келет.

8.9.1.1 Туризмдин ИДПга жалпы ИДПга карата пайыздык катышы менен түздөн-түз салымы (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ИДПда туризмдин үлүшү	4,7	4,6	5,0	5,0	4,4	2,9	3,2	3,4	3,6

Туризм тармагында дүң кошумча нарк 2023-жылы 35,2 млрд. сомду же ИДПга карата 3,6 пайызды түздү.

8.10.1 а) 100 000 чоң адамдарга карата коммерциялык банктардын филиалдарынын жана б) 100 000 чоң адамдарга карата банкоматтардын саны

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
а) 100 000 чоң адамдарга коммерциялык банктардын филиалдарынын саны	7,8	7,9	7,7	7,6	7,6	7,2	6,9	6,9	6,8	6,3
б) 100 000 чоң адамдарга банкоматтардын саны	30,8	31,9	34,2	37,7	40,1	42,8	42,3	44,3	48,0	52,4
Коммерциялык банктардын филиалдарынын бардыгы ¹	314	324	319	321	323	312	312	318	320	304
Банкоматтардын бардыгы ¹	1 236	1 300	1 413	1 583	1 712	1 856	1 910	2 041	2 260	2 529

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
16 жаштагы жана андан улуу курактагы калктын туруктуу чон адамдарынын саны, миң адам	4 011,6	4 076,3	4 137,2	4 201,0	4 268,8	4 337,6	4 513,1	4 606,6	4 712,5	4 826,5

¹КРУБ маалыматтары боюнча.

2024-жылы 2015-жылга салыштырмалуу 100 миң чоң кишиге карата коммерциялык банктардын филиалдарынын саны 7,8ден 6,3кө чейин, же 19,2 пайызга төмөндөгөн. Ошол эле учурда, 100 миң чоң кишиге карата банкоматтардын саны 30,8ден 52,4кө чейин, же 70,1 пайызга өскөн. 2020-жылга салыштырмалуу, 2024-жылы коммерциялык банктардын филиалдарынын санынын 12,5 пайызга кыскаруусу байкалган, ал эми банкоматтардын саны бир эле учурда 22,4 пайызга өскөн.

8.10.2 Уюлдук байланыш операторлорунун кызматын колдонгон жана банк же башка финансылык мекемеде эсеби бар адамдардын (15 жаштан өйдө) үлүшү (пайыз менен)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	24,4	32,2	35,9	36,3	39,1	45,9	58,8
Жашаган жери боюнча							
Шаар конуштары	28,1	36,8	38,0	40,2	44,7	50,3	62,1
Айыл жергеси	22,2	29,4	34,6	33,9	35,5	43,2	56,0
Жынысы боюнча							
Эркектер	23,4	30,2	33,2	33,7	36,2	44,4	58,0
Аялдар	25,2	33,8	38,2	38,5	41,5	47,3	59,5
Аймак боюнча							
Баткен облусу	11,9	20,3	26,8	30,7	32,4	41,7	52,7
Жалал-Абад облусу	13,1	26,4	26,5	24,1	30,9	41,5	48,4
Ысык-Көл облусу	8,8	10,0	27,2	32,3	38,7	52,9	64,5
Нарын облусу	35,3	43,2	40,8	55,7	58,2	62,6	68,0
Ош облусу	30,7	37,5	43,9	42,7	43,9	50,1	69,3
Талас облусу	18,4	32,0	33,3	32,6	40,1	44,9	58,8
Чүй облусу	35,9	41,2	43,9	38,1	33,0	36,0	45,0
Бишкек ш.	30,8	35,0	38,9	42,7	44,7	47,2	62,2
Ош ш.	23,3	40,1	32,0	33,5	44,2	57,1	73,5
Жаш курагы							
Жаштар, 15-28 жаш	12,7	16,4	18,5	16,2	17,4	23,9	32,8
Эмгекке жарамдуу курактагы чоң адамдар (29 жаштан жогору)	26,3	33,5	37,0	37,7	40,0	48,3	63,2
Эмгекке жарамдуу жаштан улуу	39,5	55,2	59,6	63,5	67,7	69,7	80,4
Билими							
Баштапкы жана төмөнкү	17,0	25,3	24,6	19,6	23,1	21,8	27,0
Жалпы негизги	10,8	15,5	18,1	17,2	18,3	24,8	30,5
Жалпы орто	18,2	25,6	29,7	29,9	33,3	41,8	57,2
Кесиптик орто /жалпы	32,1	39,6	44,6	45,7	48,4	56,0	69,1
Жогорку кесиптик	44,1	54,6	57,6	60,9	62,3	65,8	77,3

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Билими							
Баштапкы жана төмөнкү	17,0	25,3	24,6	19,6	23,1	21,8	27,0
Жалпы негизги	10,8	15,5	18,1	17,2	18,3	24,8	30,5
Жалпы орто	18,2	25,6	29,7	29,9	33,3	41,8	57,2
Кесиптик орто /жалпы	32,1	39,6	44,6	45,7	48,4	56,0	69,1
Жогорку кесиптик	44,1	54,6	57,6	60,9	62,3	65,8	77,3
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча							
Эң жакыр	12,3	19,9	23,3	24,8	28,4	36,9	48,5
Экинчи	20,1	29,5	35,5	34,3	36,4	43,8	55,8
Орто	23,7	31,2	39,3	38,2	41,0	45,5	57,7
Төртүнчү	28,4	36,9	39,6	41,6	42,3	47,4	62,3
Эң бай	32,7	38,8	46,7	46,1	51,3	52,7	65,3

Иликтөөнүн жыйынтыгы көрсөткөндөй, 15 жаш жана андан жогорку курактагы калктын 59 пайыздай кандайдыр бир финансылык мекемеде эсеби бар же мобилдик каржы кызматтарынын операторлорунун кызматтарын колдонот. Акыркы беш жылдык мезгилде, каржы кызматтары менен камтуу 22,9 пайыздык пунктка өскөн, мында өсүш шаар жергесинде да (24,1 пайыздык пунктка), айыл жергесинде да (21,4 пайыздык пунктка) байкалган. Социалдык-демографиялык мүнөздөмөлөрдү эске алганда, эң жогорку камтуу эмгекке жарамдуу курактан жогорку курактагы калктын арасында (80,4 пайыз), жогорку кесиптик билими бар калктын арасында (77,3 пайыз), ошондой эле эң жогорку кирешеси бар үй чарбаларда жашагандардын арасында (65,3 пайыз) байкалат. Аялдардын арасында каржы кызматтарын колдонуучулардын үлүшү (59,5 пайыз) эркектерге караганда (58,0 пайыз) жогору.

9 - МАКСАТ.

ТУРУКТУУ ИНФРАСТРУКТУРАНЫ ТҮЗҮҮ, БААРЫН
КАМТЫГАН ЖАНА ТУРУКТУУ ИНДУСТРИЯЛАШТЫРУУГА
ЖАНА ИННОВАЦИЯЛАРГА КӨМӨКТӨШҮҮ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Жүргүнчүлөрдү ташуулар

11 802,3 млн.

жүргүнчү-километрди түздү, алардын
ичинен автобус менен ташууларга

72% туура келди

2023-жылы өнөр
жайдын кошумча дүң
наркындагы **чакан**
ишканалардын
үлүшү

1,8%

Жүк жүгүртүүнүн

48%

автоунаа
транспортунан туура
келет

Иштетүү өнөр жайында
иштегендердин үлүшү

11,1%

99,0%

республикадагы калктын
мобилдик тармактар менен
камтылган аймакта жашашат

99,2%

Калктын жогорку ылдамдыктагы
интернетке (4G) туруктуу
жеткиликтүүлүгү бар

Атмосфералык абага катуу булгоочу заттардын чыгуусунун өсүшү менен катар

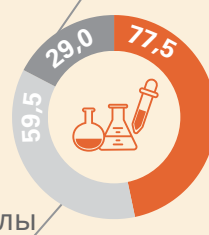
1 км² үчүн кг
газ түрүндөгү жана
суюк булгоочу
заттардын
чыгуусунун
төмөндөгөнү
байкалды

алардын
ичинен

көмүртек кычкылы

азот кычкылдары

9 - МАКСАТ.

ТУРУКТУУ ТҮЗҮМДҮ ТҮЗҮҮ, БААРЫН КАМТЫГАН ЖАНА ТУРУКТУУ ИНДУСТРИЯЛАШТЫРУУГА ЖАНА ИННОВАЦИЯЛАРГА КӨМӨКТӨШҮҮ

Инфраструктурага — транспортко, сугат системаларына, энергия менен камсыздоого, маалыматтык жана коммуникациялык технологияларга — инвестиция салуу туруктуу өнүгүүгө жетишүү жана көптөгөн өлкөлөрдөгү коомчулуктардын мүмкүнчүлүктөрүн кеңейтүү үчүн зарыл болуп саналат. Өндүрүмдүүлүктү жана кирешени жогорулатуу, ошондой эле медициналык жана билим берүү кызматтарын көрсөтүүнүн натыйжалуулугун жакшыртуу үчүн инфраструктурага инвестиция тартуу маанилүү экени буга чейин эле таанылган.

Экономикалык өсүштүн, калкты жумуш менен камсыздоонун жана социалдык туруктуулуктун негизги кыймылдаткыч күчү иштетүүчү өнөр жай болуп саналат. Бирок, өнүккөн өлкөлөрдө жан башына эсептегенде иштетүүчү өнөр жайдын шарттуу таза продукциясынын көлөмү 4,5 миң АКШ долларын түзсө, эң аз өнүккөн өлкөлөрдө болгону 100 АКШ долларын түзөт. Азыркы өсүү жана урбанизация темптерин эске алуу менен климаттын өзгөрүшүнө натыйжалуу туруштук бере алган, экономикалык өсүшкө жана социалдык туруктуулукка салым кошо турган туруктуу инфраструктураны түзүү үчүн кошумча инвестициялар талап кылынат.

Мындай өлкөлөрдү каржылык, технологиялык жана техникалык ресурстар менен колдоо мамлекеттик бюджеттин эсебинен гана эмес, ошондой эле расмий өнүктүрүү жардамынан жана жеке булактардан да жүргүзүлүшү керек. Өнөр жай өндүрүшү жана калкты иш менен камсыздоо жаатында акырындык менен оң жылыштар байкалганы менен, эң аз өнүккөн өлкөлөрдө зарыл болгон инфраструктураны түзүү жана алардын ИДПсында өнөр жайдын үлүшүн 2030-жылга чейин эки эсе көбөйтүү үчүн жаңы инвестициялар талап кылынат.

9.1.2 Транспорттун түрүнө бөлүп караганда жүргүнчүлөрдү жана жүктөрдү ташуунун көлөмү

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Транспорттун бардык түрү менен жүргүнчүлөрдү ташуу (миллион жүргүнчү-километр)	11 012,5	11 333,6	12 279,3	12 516,2	13 135,1	7141,6	9 090,7	10 444,2	11 350,7	11 802,4
Темир жол	40,8	40,8	43,4	35,0	37,1	6,8	21,0	21,7	21,6	25,4
Автобустар	8 410,4	8 839,3	8 931,5	9 305,6	10 490,2	5795,4	7 066,7	7361,6	7 996,3	8 495,8
Тролейбустар	95,6	106,1	120,1	137,1	148,8	89,5	126,0	143,1	145,4	82,3
Такси	499,6	546,0	569,1	642,4	752,0	712,2	787,0	844,2	1 060,7	1 223,7
Аба унаасы	1 966,1	1 801,4	2 615,2	2 396,1	1 707,0	537,7	1 090,0	2 073,5	2 126,7	1 975,2

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Транспорттун бардык түрү менен жүктөрдү ташуу (миллион тонна-километр)	2 525,1	2 466,4	2 641,0	2 777,3	2 913,6	2 428,7	2 620,2	2 756,0	3 004,3	3 180,0
Темир жол	917,8	807,0	937,3	950,7	870,4	937,5	1 003,1	1 013,8	1 085,6	1 075,5
Автоунаа	1 401,7	1 501,3	1 527,1	1 624,0	1 841,9	1 275,4	1 348,4	1 451,1	1 422,6	1 531,2
Өткөрмө түтүк унаасы	145,9	140,7	163,5	192,8	192,8	208,6	248,0	273,4	265,0	320,7
Суу транспорту, миң. тонна	2,3	0,5	0,0	-	-	-	-	-	-	-
Аба унаасы, миң. тонна	57,4	16,9	13,1	9,8	8,5	7,2	20,7	17,7	231,1	252,5

2024-жылы жүргүнчү ташуу 2023-жылга салыштырмалуу 4 пайызга өскөн. Жүргүнчү ташуунун негизги көлөмү автомобиль транспортуна (автобустар, микроавтобустар жана таксилер) туура келип, алар менен өткөн жылга салыштырмалуу 7,3 пайызга көп жүргүнчү ташылган. Темир жол транспортунун жүргүнчү жүгүртүү көлөмү 17,6 пайызга өскөн. Эң олуттуу өзгөрүү троллейбус транспортунда болуп, анын көлөмү 43,4 пайызга төмөндөгөн. Бул троллейбустарды автобустарга жана электробустарга алмаштыруу процессине байланыштуу.

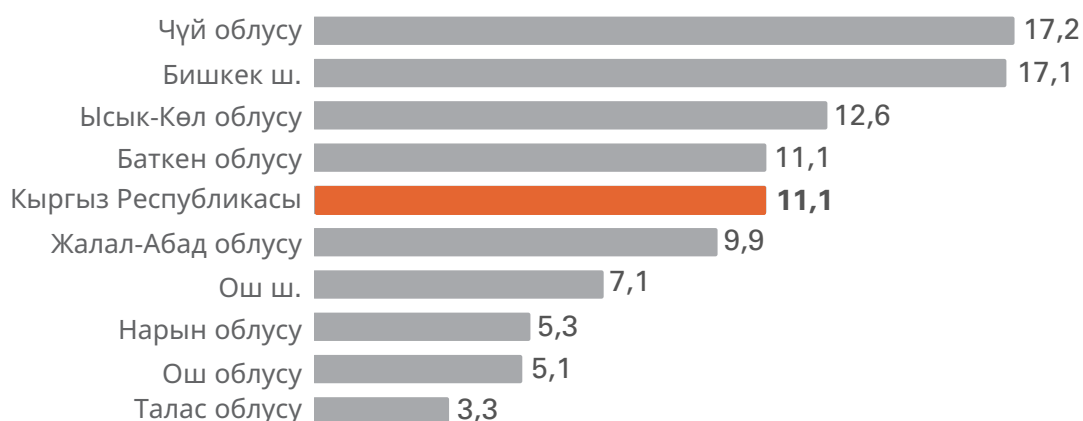
Жүк ташуу өткөн жылга салыштырмалуу 5,8 пайызга өскөн. Өсүш негизинен автомобиль жана түтүк транспортторунун эсебинен камсыздалган.

9.2.1 ИДПга карата жана калктын жан башына карата пайыздык катышта иштетүү өнөр жайында түзүлгөн кошумча нарк

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Иштетүүчү өнөр жай продукциясынын кошумча дүң наркынын (КДН) ИДПдагы үлүшү, пайыз менен	14,0	15,4	15,0	14,3	13,7	13,1	11,8	13,6	12,6
Иштетүүчү өнөр жай продукциясынын кошумча дүң наркынын (КДН) жан башына ИДПдагы көлөмү, миң сом менен	10,6	12,6	13,4	13,4	13,6	12,5	13,5	20,0	23,6

2023-жылы иштетүүчү өнөр жай продукциясынын кошумча дүң наркынын ички дүң продукциядагы (ИДП) үлүшү 12,6 пайызды түзүп, 2019-жылга салыштырмалуу 1,1 пайыздык пунктка төмөндөгөн.

17-график. Өндүрүш тармагындагы жумуштуулук жалпы жумуштуулукка карата, 2024 - жылы (пайыз менен)

9.2.2 Өндүрүш тармагындагы жумуштуулук жалпы жумуштуулукка карата пайыз менен (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	7,4	7,6	10,1	12,0	11,8	11,4	11,7	11,4	10,9	11,1
Жынысы боюнча										
Эркектер	8,4	9,1	11,3	12,5	12,5	12,5	12,8	12,9	13,0	13,0
Аялдар	6,7	6,7	9,3	11,7	11,4	10,7	11,0	10,5	9,6	9,8
Аймак боюнча										
Баткен облусу	2,3	2,4	4,5	6,9	13,2	14,7	16,4	12,6	10,4	11,1
Жалал-Абад облусу	5,5	5,4	8,9	15,3	11,0	9,0	9,7	9,7	9,8	9,9
Ысык-Көл облусу	4,7	5,3	6,4	8,2	10,6	10,8	12,1	11,4	11,4	12,6
Нарын облусу	1,1	1,4	2,3	3,9	4,1	4,7	5,3	5,4	6,3	5,3
Ош облусу	3,4	3,3	4,7	6,7	5,5	5,1	4,7	4,7	4,4	5,1
Талас облусу	1,9	2,1	3,6	3,8	3,2	3,4	3,4	3,4	3,6	3,3
Чүй облусу	15,1	16,0	21,6	21,4	20,3	19,7	18,8	17,7	17,1	17,2
Бишкек ш.	14,8	15,4	16,1	16,4	18,7	18,8	19,6	20,5	17,7	17,1
Ош ш.	5,1	5,1	7,6	8,5	8,9	6,8	6,9	8,4	9,4	7,1

2024-жылы республиканын кайра иштетүү өнөр жайында иштегендердин үлүшү 11,1 пайызды түзүп, 2015-жылга салыштырмалуу 1,5 эсеге көбөйгөн. 2024-жылы кайра иштетүү өнөр жайында иштегендердин эң көп үлүшү Чүй облусунда, Бишкек шаарында жана Ысык-Көл облусунда байкалган.

9.3.1 Өнөр жайдын таза продукциясынын жалпы көлөмүндөгү чакан ишканалардын үлүшү (жалпы көлөмүнө пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Өнөр жайдын таза продукциясынын жалпы көлөмүндөгү чакан ишканалардын үлүшү	1,5	1,5	1,7	1,6	1,5	2,9	3,0	1,5	1,8

2023-жылы чакан ишканалардын өнөр жайдын таза продукциянын жалпы көлөмүндөгү үлүшү 1,8 пайызды түзүп, 2019-жылга салыштырмалуу 0,3 пайыздык пунктка өскөн.

9.3.2 Кредит же кредит линиясы бар чакан ишканалардын үлүшү (жалпы санына карата пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	10,6	10,9	10,1	10,0	9,5	9,4	9,7	8,7	7,1	7,0
Өнөр жай тармагы	14,8	14,9	15,0	13,3	12,3	12,4	12,5	12,2	11,0	9,6

2024-жылдын акырына карата тартылган карыздар, кредиттер жана ссудалар боюнча карызы (төлөнбөгөн калдыгы) бар чакан ишканалардын үлүшү, алардын жалпы санына карата 7,0 пайызды түздү (тиешелүүлүгүнө жараша 2015-жылы - 10,6 пайыз болгон). Ал эми чакан өнөр жай ишканаларынын арасында активдүү кредиттик линиясы же финансылык уюмдардан займы бар ишканалардын үлүшү 9,6 пайызды түзгөн.

9.4.1.1 1 чарчы км стационардык булактардан чыккан булгоочу заттардын көлөмү (килограмм)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы	304,9	264,3	248,2	283,6	251,6	253,3	272,6	292,2	311,7	291,6
анын ичинде:										
катуу	121,8	101,3	126,1	91,0	76,5	93,2	98,1	99,3	119,5	105,5
суюк же газ түрүндөгү	183,1	163,0	122,1	192,6	175,1	160,1	174,5	192,7	192,0	186,0
алардын ичинен:										
күкүрт кычкыл газы	95,4	80,6	39,0	90,3	75,5	69,0	75,6	88,0	78,8	77,5
көмүртек кычкылы	49,9	47,1	47,1	60,7	48,0	48,5	55,5	57,1	60,0	59,5
азот кычкылдары	20,0	21,8	19,5	22,8	25,5	22,8	24,9	24,2	26,1	28,5

2024-жылы атмосфералык абага булгоочу заттардын жалпы көлөмү 1 чарчы км үчүн 291,6 килограммды түздү, анын 64 пайыздайы газ түрүндөгү жана суюк заттарга туура келген. 2020-жылга салыштырмалуу бардык булгоочу заттардын көлөмү 15,1 пайызга өскөн, ал эми 2015-жылга салыштырмалуу 4,6 пайызга кыскарган.

9.5.1 ИДПда болгон тажрыйбалык-конструктордук жана илимий изилдөө жумуштарына чыгымдардын үлүшү (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Илимий-изилдөө жана тажрыйбалык-конструктордук жумуштарга чыгымдардын ички дүң продукциядагы (ИДП) үлүшү	0,12	0,11	0,11	0,10	0,08	0,08	0,07	0,12	0,12

Акыркы беш жыл ичинде ИДПдагы илимий-изилдөө жана тажрыйбалык-конструктордук иштерге кеткен чыгымдардын үлүшү 0,08 пайыздан 0,12 пайызга чейин жогорулады.

9.5.2 Миллион адамга карата изилдөөчүлөрдүн саны (толук жумуштуулук эквивалентинде)
(адам)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Бардыгы	572	563	524	555	527	534	515	605	631	620

2024-жылы бир миллион тургунга карата изилдөөчүлөрдүн саны 2020-жылга салыштырмалуу 16,1 пайызга көбөйүп, 620 адамга жетти.

9.b.1 Кошумча нарктын жалпы көлөмүндө орто технологиялык жана жогорку технологиялык тармактардын продукцияларынын кошумча наркынын үлүшү¹
(пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Орто жана жогорку технологиялык тармактардын продукциясынын үлүшү кайра иштетүү өнөр жайынын жалпы кошумча наркындагы үлүшү.	2,9	2,3	2,6	1,9	2,1	2,1	1,5	2,4	3,2

2023-жылы орто жана жогорку технологиялуу тармактардын продукциясынын кайра иштетүү өнөр жайынын жалпы кошумча наркындагы үлүшү 3,2 пайызды түздү, бул 2019-жылга караганда 1,1 пайыздык пунктка жогору.

9.c.1 Кошумча нарктын жалпы көлөмүндө орто технологиялык жана жогорку технологиялык тармактардын продукцияларынын кошумча наркынын үлүшү¹
(пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
2G	97,8	99,0	99,1	99,2	99,3	99,0	98,0	98,8	99,0	99,4
3G	59,0	60,0	75,0	88,0	91,0	89,3	97,0	98,0	98,9	98,0
4G	1,6	40,0	50,0	70,0	85,0	81,9	96,0	96,9	98,8	99,2

¹ БТЖКК маалыматтары боюнча.

2024-жылы республиканын бардык калкы (99,0 пайызы) мобилдик тармактар камтыган аймакта жашаган. Белгилей кетсек, калктын 99,2 пайызы жогорку ылдамдыктагы интернетке (4G) жетүү мүмкүнчүлүгүнө ээ. Өткөн жылга салыштырмалуу бул көрсөткүч 0,4 пайызга, ал эми 2020-жылга салыштырмалуу 1,2 эсеге өскөн.

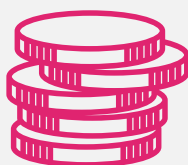
10 - МАКСАТ.

ӨЛКӨЛӨРДҮН ИЧИНДЕГИ ЖАНА АЛАРДЫН
ОРТОСУНДАГЫ ТЕҢСИЗДИКТИ КЫСКАРТУУ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

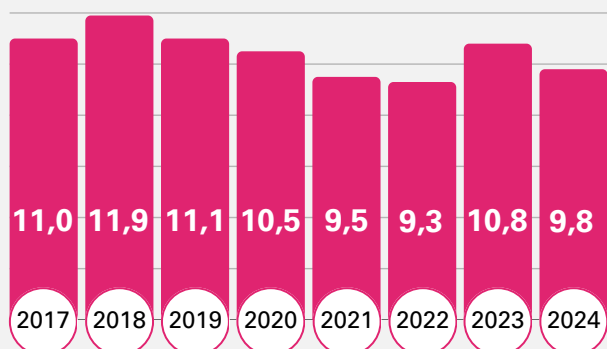
Эң аз камсыз болгон калктын орточо жан башына алгандагы кирешелеринин өсүү темпи

40%

6,7% түздү,
бул бүткүл калк үчүн орточо **1,9 пайыздык** пункттан төмөн

Медиандык маанисинен 50% төмөн кирешеси бар калктын үлүшү

Аялдардын

6% ашыгы

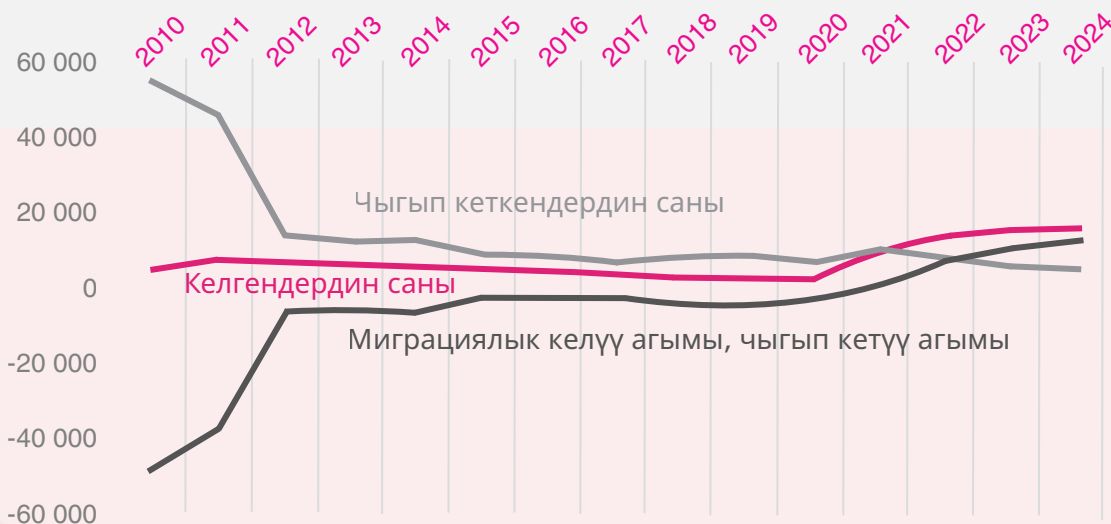
эл аралык укук тарабынан тыюу салынган белгилер боюнча **дискриминацияга же кысымга кабылганын билдиришкен** (КККИ-2023)

Калктын жашоо деңгээли

эң кедей квинтиль

Кыргыз Республикасынын калкынын тышкы миграциясы

10 - МАКСАТ.

ӨЛКӨЛӨРДҮН ИЧИНДЕГИ ЖАНА АЛАРДЫН ОРТОСУНДАГЫ ТЕҢСИЗДИКТИ КЫСКАРТУУ

Эл аралык коомчулук адамдарды жакырчылыктан арылтуу үчүн көп иштерди аткарды. Эң аялуу абалда турган мамлекеттер — эң аз өнүккөн өлкөлөр, деңизге чыга албаган өнүгүп келе жаткан өлкөлөр жана чакан аралдык өнүгүп келе жаткан мамлекеттер — жакырчылыкты кыскартуу боюнча чараларды көрүүнү улантып жатышат. Бирок теңсиздик маселеси дагы эле орун алууда: медициналык жана билим берүү кызматтарына, ошондой эле башка өндүрүш активдерине жетүү мүмкүнчүлүгүнүн деңгээлинде чоң айырмачылыктар байкалууда.

Өлкөлөрдүн ортосундагы киреше деңгээлиндеги айырмачылыктардан тышкары, өлкөлөрдүн ичинде да теңсиздик маселеси бар. Экономикалык өсүш өзү эле жакырчылыктын деңгээлин төмөндөтүүгө шарт түзбөйт деген түшүнүк улам бекемделүүдө, эгерде ал бардык үч туруктуу өнүгүү багытын — экономикалык, социалдык жана экологиялык чөйрөлөрдү — камтыбаса жана инклюзивдүү болбосо.

Теңсиздикти азайтуу үчүн бардык адамдарды камтыган, бирок жакыр жана коомдун четинде калган топтордун муктаждыктарын эске алган саясат сунушталат. Ушуга байланыштуу, чечимдер кабыл алынуучу эл аралык экономикалык жана каржылык мекемелердин форумдарында өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдүн ролун бекемдөө зарыл бойдон калууда. Мындан тышкары, эл аралык эмгек мигранттарынын өз мекениндеги үй-бүлөлөрү жана жамааттары үчүн акча которуулар өтө маанилүү роль ойной алат, бирок бул каражаттарды которуунун жогорку наркы алардын реалдуу пайдасын азайтууда.

10.1.1 **Аз камсыздалган 40 пайыз калктын жана жалпы калктын арасында үй чарбалардын кирешелеринин калктын жан башына алгандагы өсүү темпи**¹
(өткөн жылга карата пайыз менен)

	2011- 2015	2012- 2016	2013- 2017	2014- 2018	2015- 2019	2016- 2020	2017- 2021	2018- 2022	2019- 2023	2020- 2024
Аз камсыздалган 40 пайыз калктын орточо жан башына эсептелген кирешесинин өсүү темпи	2,9	2,3	2,6	6,7	2,1	2,1	1,5	2,4	3,2	3,2
Калктын орточо жан башына эсептелген кирешесинин өсүү темпи	2,2	2,9	3,1	6,3	4,9	2,7	4,4	3,8	4,6	4,8

¹ҮЧИИ маалыматтары боюнча

2020-2024-жылдар аралыгында калктын эң аз камсыз болгон 40 пайызынын жан башына туура келген реалдуу кирешесинин өсүшү 6,7 пайызды түздү, бул жалпы калктын орточо көрсөткүчүнөн 1,9 пайыздык пунктка жогору. 2020-2024-жылдар аралыгында калктын 20 пайыздык топтору боюнча кирешелердин дифференциациясын талдоо көрсөткөндөй, 2024-жылы калктын төрт 20 пайыздык тобунун кирешелеринин үлүшү азайгандыктан, бешинчи децилдик топтун (эң жогорку кирешелери бар) 6,1 пайыздык пунктка өскөнү байкалган.

18-график. Жаш курагы жана жынысы боюнча медиандык кирешеси 50 пайыздан төмөн кирешеси бар калктын үлүшү¹
(пайыз менен)

10.2.1 Жаш курагы жана жынысы боюнча медиандык кирешеси 50 пайыздан төмөн кирешеси бар калктын үлүшү¹
(пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Медиандык мааниси, киши башына айына сом	3 390,2	3 572,5	3 991,9	4 466,4	4 774,2	4 700,5	5 356,3	6 512,5	8 140,6	9 201,4
Медиандык маанинин 50 % төмөн кирешеси бар калктын үлүшү	12,0	11,6	11,0	11,9	11,1	10,5	9,5	9,3	10,8	9,8
Жашаган жери боюнча										
Шаар конуштары	8,2	8,5	7,9	8,1	8,7	8,4	7,9	9,2	11,0	9,6
Айыл жергеси	14,1	13,3	12,7	14,0	12,5	11,6	10,5	9,3	10,8	10,0
Жынысы боюнча										
Аялдар	11,7	11,4	10,9	11,8	11,0	10,6	9,6	9,4	10,8	10,1
Эркектер	12,3	11,9	11,2	12,0	11,2	10,3	9,4	9,1	10,9	9,6
Жаш курагы										
0-17 жаштагы балдар	19,5	17,6	17,4	18,5	17,6	16,3	14,8	12,8	15,1	14,2
14-28 жаштагы жаштар	12,1	12,5	11,4	13,5	10,7	10,8	9,1	7,9	8,6	7,5
Эмгекке жарамдуу курактагы калк (16-57 жаштагы аялдар, 16-62 жаштагы эркектер)	12,3	12,6	11,7	12,2	11,0	10,7	9,5	7,7	9,3	8,2

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Эмгек жарамдуу курактан улуу калк (58 жаштагы жана андан улуу аялдар, 63 жаштагы жана андан улуу эркектер)	7,8	7,8	7,5	8,4	8,8	8,2	5,9	4,9	4,2	3,7
Аймак боюнча										
Баткен облусу	9,4	12,2	17,0	12,7	13,1	11,8	12,4	12,3	10,1	9,9
Жалал-Абад облусу	16,4	16,7	16,7	17,6	17,4	18,0	16,8	8,8	9,4	8,3
Ысык-Көл облусу	17,2	16,5	17,0	14,7	15,0	12,9	11,3	12,4	13,3	13,6
Нарын облусу	31,3	30,8	30,8	31,7	29,0	27,9	25,0	25,3	30,8	28,5
Ош облусу	10,3	6,3	4,2	8,8	7,4	3,9	3,2	4,3	6,4	6,3
Талас облусу	17,6	16,3	17,0	17,6	15,1	12,7	13,5	14,9	18,7	12,6
Чүй облусу	8,3	9,5	6,0	5,5	5,0	6,5	6,1	9,1	11,9	8,5
Бишкек ш.	6,3	6,0	5,3	6,8	6,3	7,9	5,9	6,7	8,4	9,5
Ош ш.	4,4	8,8	8,8	10,2	8,3	6,3	5,2	12,1	13,7	10,2

¹ҮЧИИ маалыматтары боюнча

Калктын медианалык деңгээлинин 50 пайызынан төмөн кирешеси бар (калктын салыштырмалуу жакырлыгын мүнөздөгөн) калктын үлүшү 2024-жылы 9,8 пайызды түздү. Жалпысынан алганда, бул маалыматтарда шаардык конуштар менен айыл жергесинин, ошондой эле эркектер менен аялдардын ортосунда чоң айырма байкалбайт, бирок ошол эле учурда 0-17 жаштагы балдар арасындагы салыштырмалуу жакырчылык жогору болуп, 14,2 пайызды түздү. Облустар боюнча караганда, салыштырмалуу жакырчылык, өзгөчө, Нарын облусунда жогору болуп, анын деңгээли 28,5 пайызды түздү.

10.3.1 Акыркы 12 ай ичинде эл аралык укук менен тыюу салынган дискриминациянын негизинде жеке өзүнүн башынан өткөн дискриминация көрүнүштөрү же куугунтуктар жөнүндө алар өздөрү маалымдаган адамдардын үлүшү¹
(пайыз менен)

	2018	2023
Акыркы 12 айда кандайдыр бир негизде басмырлоого же кысымга кабылган 15-49 жаштагы аялдардын пайыздык үлүшү	7,7	6,2
Жашаган жери боюнча		
Шаар конуштары	7,9	7,4
Айыл жергеси	7,6	5,6
Жаш курагы (жыл менен)		
15-19	6,5	5,3
15-17	5,7	3,5
18-19	8,3	10,0
20-24	9,1	5,3
25-29	7,1	5,5

	2018	2023
30-34	8,8	7,7
35-39	8,7	6,8
40-44	6,4	5,8
45-49	7,0	7,0
Билим деңгээли боюнча		
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	...	(18,7)
Жалпы негизги	14,0	7,5
Жалпы орто	5,9	6,1
Кесиптик башталгыч / Орто	6,9	4,9
Жогорку	8,2	6,4
Функционалдык кыйынчылыктар боюнча (жашы: 18–49 жаш)		
Бар	20,7	32,3
Жок	7,6	6,1
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча		
Эң жакыр	6,0	6,7
Экинчи	6,7	5,7
Орто	9,7	5,0
Төртүнчү	7,1	6,4
Эң бай	8,8	7,1
Аймак боюнча		
Баткен облусу	0,4	4,3
Жалал-Абад облусу	7,3	7,1
Ысык-Көл облусу	1,7	2,5
Нарын облусу	2,8	2,9
Ош облусу	6,5	3,4
Талас облусу	5,0	1,9
Чүй облусу	16,6	9,3
Бишкек ш.	8,7	7,1
Ош ш.	7,0	14,9

¹КККИ маалыматтары боюнча

Аялдардын болжол менен 6 пайызына эл аралык укук тарабынан тыюу салынган белгилер боюнча басмырлоо же кысым көрсөтүлгөн. Эң көп дискриминацияга же куугунтуктоого кабылган топтор — 18–19 жаштагы өспүрүмдөр, функционалдык кыйынчылыктары бар 18–49 жаштагы чоң адамдар, ошондой эле Ош шаарында жашаган калк (14,9 пайыз).

10.4.1 Эмгек акыга жумшалган ИДПнын үлүшү¹ (пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
ИДПда эмгек акы төлөөнүн үлүшү	27,0	28,4	26,8	26,1	24,5	27,6	24,1	24,5	23,4

¹Иш күчүнүн ИДПдагы үлүшү, эмгек акы жана социалдык төлөмдөрдү кошкондо.

Эмгек акыга туура келген ИДПнын үлүшү 2023-жылы 23,4 пайызды түзүп, 2019-жылга салыштырганда 1,1 пайыздык пунктка төмөндөгөн. Бул акыркы жылдардагы ИДПнын динамикалык өсүшү менен түшүндүрүлөт.

11 - МАКСАТ.

ШААРЛАРДЫН ЖАНА КАЛКТУУ ПУНКТТАРДЫН
АЧЫКТЫГЫН, КООПСУЗДУГУН,
ЖАШООГО ЧЫДАМДУУЛУГУН ЖАНА ЭКОЛОГИЯЛЫК
ТУРУКТУУЛУГУН КАМСЫЗДОО

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

2025-жылдын 1-январына карата
Кыргыз Республикасынын калкы

7,3 МЛН.
АДАМ

алардын **40% ашыгы** шаар
конуштарында жашашат

15 жаш жана андан улуу
курактагы калктын

63% ЖАКЫНЫ

коомдук унаанын
жеткиликтүүлүгүн
ыңгайлуу деп эсептешет

Ташып чыгарылган катуу
тиричилик калдыктарынын

56%

Бишкек жана Ош
шаарларына туура келди

2024-жылы **1 адамга**

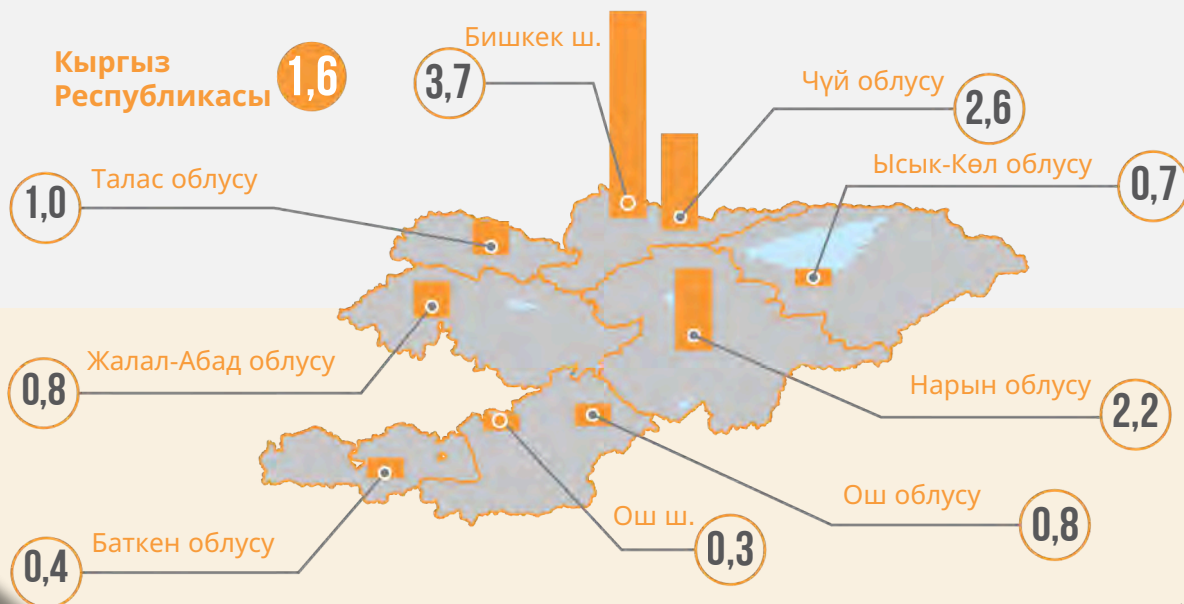
251,5 КГ

катуу тиричилик калдыктары түзүлдү

Калктуу конуштардагы жашыл өсүмдүктөрдүн жана массивдердин аянты

(1 000 адамга гектар)

11 - МАКСАТ.

ШААРЛАРДЫН ЖАНА КАЛКТУУ ПУНКТТАРДЫН АЧЫКТЫГЫН, КООПСУЗДУГУН, ЖАШООГО ЧЫДАМДУУЛУГУН ЖАНА ЭКОЛОГИЯЛЫК ТУРУКТУУЛУГУН КАМСЫЗДОО

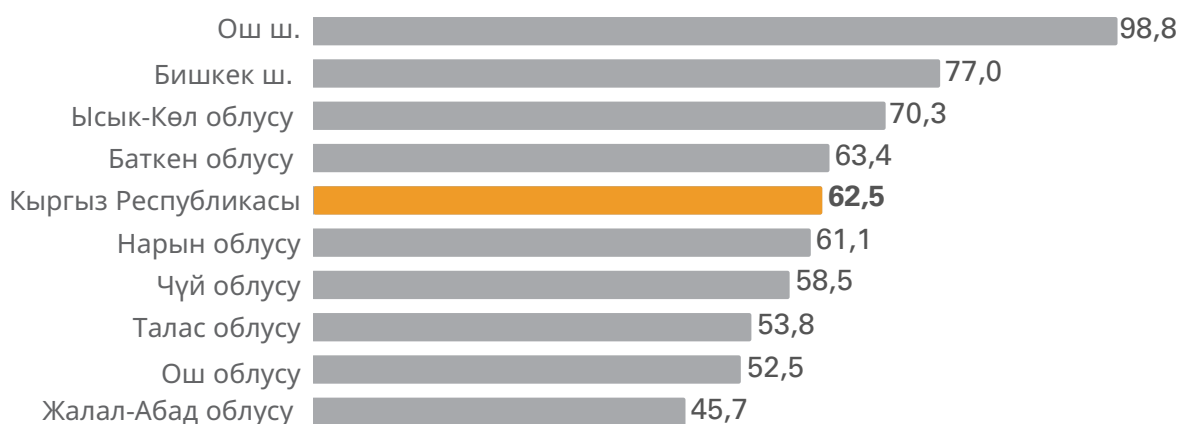
Шаарлар — интеллектуалдык ишмердүүлүктүн, сооданын, маданияттын, илимдин, өндүрүштүк эмгектин, социалдык өнүгүүнүн жана башка көптөгөн тармактардын борбору болуп саналат. Позитивдүү өнүгүү жагынан шаарлар адамдарга социалдык жана экономикалык жактан өсүүгө шарт түзөт. Урбанизациянын чакырыктарына жооп берүү үчүн шаарларды натыйжалуу пландаштыруу жана башкаруу талап кылынат.

Бирок шаардык чарбаны башкаруу процессинде жер ресурстарын жана башка табигый ресурстарын коротпостон жумуш орундарын түзүүгө жана өнүгүүгө басым жасоого аракет кылуу менен бирге, бир катар кошумча маселелер да жаралууда. Шаарларга мүнөздүү жалпы көйгөйлөр — бул калктын тыгыз жайгашуусу, негизги кызматтар менен камсыз кылууга жетишсиз каржылык ресурстар, жеткиликтүү турак жайдын жетишсиздиги жана инфраструктуранын эскиришинен келип чыккан маселелер.

Ресурстарды натыйжалуу пайдалануунун, айлана-чөйрөнүн булгануусунун жана жакырчылыктын деңгээлин төмөндөтүүдөн улам шаарлар дуушар болгон көйгөйлөрдү өнүгүү жана өсүү процессинде чечүүгө болот. Бардыгы үчүн биз каалаган келечек мүмкүнчүлүктөрү бар шаарлардын болушун, негизги кызматтарга жетүүнү, жетиштүү энергия менен камсыздоону, турак-жайды, транспортту жана башкаларды камтыйт.

19-график. Коомдук транспортко ыңгайлуу жеткилиги бар калктын үлүшү, жынысы жана жашы боюнча, 2024 - жылы

(15 жаштагы жана андан улуу калктын санына карата пайыздар менен)

11.2.1 Коомдук транспортко ыңгайлуу жеткилиги бар калктын үлүшү, жынысы жана жашы боюнча¹

(15 жаштагы жана андан улуу калктын санына карата пайыздар менен)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	48,5	52,2	50,7	53,5	55,2	55,6	62,5
Жашаган жери боюнча							
Шаар конуштары	66,0	63,6	63,4	66,9	64,5	64,8	73,2

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Айыл жергеси	38,1	45,5	42,9	45,2	49,4	49,8	53,8
Жынысы боюнча							
Эркектер	47,9	53,3	51,2	53,9	55,9	55,8	62,8
Аялдар	49,0	51,3	50,3	53,2	54,7	55,4	62,2
Жаш курагы							
Жаштар (15-28 жаш)	48,4	53,0	51,0	52,8	54,2	56,8	62,3
Эмгекке жарамдуу курактагы чоң адамдар	48,9	52,8	51,5	55,2	56,7	39,4	63,2
Эмгекке жарамдуу курактан үлүү	48,1	49,0	47,9	49,4	52,3	71,5	60,6
Билим деңгээли боюнча							
Баштапкы жана төмөнкү	48,2	51,5	49,3	42,7	53,1	52,6	58,4
Жалпы негизги	51,2	52,7	52,4	55,7	54,8	57,2	63,9
Жалпы орто	42,7	48,7	46,6	49,5	51,9	52,1	58,6
Кесиптик орто /жалпы	55,4	55,3	55,2	58,9	58,1	58,9	66,0
Жогорку кесиптик	56,0	58,3	56,6	60,3	62,0	60,7	68,3
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча							
Эң жакыр	37,4	40,1	44,5	44,7	48,9	52,2	62,9
Экинчи	46,5	50,8	49,8	52,2	52,8	57,3	58,4
Орто	48,4	52,0	52,2	56,4	54,9	52,3	60,7
Төртүнчү	51,1	55,9	54,9	56,4	60,1	56,5	63,1
Эң бай	55,3	58,2	54,5	59,8	62,1	58,6	66,0
Аймак боюнча							
Баткен облусу	32,9	58,7	59,3	51,8	48,3	56,8	63,4
Жалал-Абад облусу	18,3	28,9	31,4	32,2	44,3	39,4	45,7
Ысык-Көл облусу	72,5	74,6	70,3	78,4	68,7	71,5	70,3
Нарын облусу	39,3	47,0	45,0	71,5	57,2	59,2	61,1
Ош облусу	39,6	48,5	38,5	38,3	43,1	44,7	52,5
Талас облусу	42,2	44,5	47,0	45,9	43,8	41,8	53,8
Чүй облусу	63,1	54,5	54,6	58,5	60,4	63,9	58,5
Бишкек ш.	67,7	59,8	61,3	67,4	66,4	60,5	77,0
Ош ш.	94,6	95,0	93,2	94,7	84,2	97,9	98,8

¹ҮЧИИ маалыматтары боюнча

Өлкө калкынын 15 жаштан жогорку курактагы 63 пайыздай коомдук транспортко жеткиликтүүлүктү ыңгайлуу деп эсептейт, мында ыңгайлуулук төмөнкүдөй белгилер боюнча аныкталат: аялдамага чейинки аралык, коомдук транспорттун жүрүү интервалы, транспорт каражаттарынын абалы жана ыңгайлуулугу, ошондой эле үйдөн 0,5 км ашпаган аралыкта расмий таанылган аялдаманын болушу.

11.5.1 Кырсыктардын натыйжасында өлгөндөрдүн саны¹ (адам)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ²	2021 ²	2022 ²	2023	2024
Кыргыз Республикасы	53	47	141	18	19	51	109	135	44	79
Эркектер	33	37	85	14	10	29	74	99	24	52

	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ²	2021 ²	2022 ²	2023	2024
Аялдар	20	10	56	4	9	22	35	36	20	27
Баткен облусу	1	9	-	-	6	5	36	97	-	1
Эркектер	1	7	-	-	4	3	35	80	-	1
Аялдар	-	2	-	-	2	2	1	17	-	-
Жалал-Абад облусу	11	13	43	4	-	15	15	17	5	24
Эркектер	5	9	29	4	-	9	8	11	1	21
Аялдар	6	4	14	-	-	6	7	6	4	3
Ысык-Көл облусу	6	2	6	2	5	-	12	5	8	12
Эркектер	5	1	6	1	2	-	7	3	6	11
Аялдар	1	1	-	1	3	-	5	2	2	1
Нарын облусу	9	1	2	-	-	-	-	-	5	-
Эркектер	6	1	2	-	-	-	-	-	1	-
Аялдар	3	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Ош облусу	10	1	35	1	-	7	17	6	7	16
Эркектер	7	1	17	1	-	7	8	1	5	10
Аялдар	3	-	18	-	-	-	9	5	2	6
Талас облусу	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-
Эркектер	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-
Аялдар	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-
Чүй облусу	15	14	55	10	6	24	20	10	18	21
Эркектер	8	11	31	7	2	10	9	4	10	9
Аялдар	7	3	24	3	4	14	11	6	8	12
Бишкек ш.	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Эркектер	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ош ш.	1	-	-	1	-	-	-	-	1	5
Эркектер	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5

¹ ӨКМ маалыматтары боюнча.

² COVID-19 пандемиясынан көз жумгандарды эске албаганда.

2020-жылдан 2024-жылга чейинки мезгилде республиканын аймагында Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги тарабынан ар кандай мүнөздөгү 308 өзгөчө кырдаал катталып, аларда 418 адам каза болгон. Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген материалдык зыян 8,4 млрд. сомдон ашты.

11.5.2 Улуттук ИДП карата пайыздык катыш менен кырсыктардан түздөн-түз экономикалык жоготуулар

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кыргыз Республикасы									
Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген зыянын үлүшү, пайыз менен	0,53	0,21	0,19	0,21	0,05	0,04	0,25	0,45	0,02
Кырсыктан келтирилген материалдык зыянын көлөмү ¹ , миллион сом	2 290,6	1 006,2	1 027,4	1 214,6	323,8	265,8	1 931,8	4 599,5	296,2

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Ички дүң продукция, миллион сом	430,4	476,3	530,5	569,4	654,0	639,7	782,9	1 020,7	1 333,7
Баткен облусу									
Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген зыянын үлүшү, пайыз менен	3,44	2,21	0,75	1,04	0,10	0,33	5,73	11,24	0,19
Кырсыктан келтирилген материалдык зыянын көлөмү ¹ , миллион сом	588,8	376,3	135,0	189,8	22,9	75,6	1 552,9	4 141,8	88,9
Региондук дүң продукция, миллион сом	171 26,0	17 023,3	17 914,9	18 334,5	21 958,9	22 912,9	27 083,3	36 864,5	45 596,0
Жалал-Абад облусу									
Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген зыянын үлүшү, пайыз менен	0,17	0,44	0,20	0,11	0,22	0,26	0,14	0,14	0,04
Кырсыктан келтирилген материалдык зыянын көлөмү ¹ , миллион сом	85,1	232,3	120,1	72,9	168,8	175,1	125,7	148,3	53,1
Региондук дүң продукция, миллион сом	492 28,3	52 614,0	61 206,2	66 971,7	75 474,2	68 566,8	87 275,7	108 126,9	144 613,9
Ысык-Көл облусу									
Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген зыянын үлүшү, пайыз менен	0,02	0,17	0,13	0,11	0,01	0,00	0,12	0,26	0,01
Кырсыктан келтирилген материалдык зыянын көлөмү ¹ , миллион сом	7,7	102,7	84,2	74,2	11,1	0,4	99,6	277,0	14,9
Региондук дүң продукция, миллион сом	50 340,3	60 566,0	64 408,5	67 232,8	86 918,6	88 452,1	82 462,5	107 532,8	118 842,4
Нарын облусу									
Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген зыянын үлүшү, пайыз менен	0,21	0,16	0,09	0,01	-	0,08	0,00	0,02	0,02

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кырсыктан келтирилген материалдык зыянын көлөмү ¹ , миллион сом	27,8	22,3	12,8	1,4	-	14,6	0,9	6,9	8,0
Региондук дүң продукция, миллион сом	12 966,7	14 176,8	13 958,3	14 069,6	15 545,6	18 165,4	18 213,3	28 094,6	33 366,5
Ош облусу									
Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген зыянын үлүшү, пайыз менен	4,30	0,05	0,70	0,03	0,01	-	0,03	0,03	0,00
Кырсыктан келтирилген материалдык зыянын көлөмү ¹ , миллион сом	1364,2	16,2	261,8	12,4	2,6	-	15,9	23,2	2,9
Региондук дүң продукция, миллион сом	31 706,7	32 778,8	37 248,1	42 540,5	47 588,8	50 996,5	60 550,7	77 621,9	96 701,0
Талас облусу									
Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген зыянын үлүшү, пайыз менен	0,06	0,52	0,09	0,00	-	-	0,19	0,01	0,00
Кырсыктан келтирилген материалдык зыянын көлөмү ¹ , миллион сом	8,9	76,1	14,7	0,7	-	-	58,5	2,3	0,2
Региондук дүң продукция, миллион сом	14 503,4	14 710,5	15 972,7	14 789,9	16 899,5	17 902,5	31 340,8	39 161,4	41 087,6
Чүй облусу									
Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген зыянын үлүшү, пайыз менен	0,03	0,12	0,23	0,01	0,00	0,00	0,07	-	0,07
Кырсыктан келтирилген материалдык зыянын көлөмү ¹ , миллион сом	24,4	93,2	207,5	6,1	2,0	0,0	78,3	-	128,2
Региондук дүң продукция, миллион сом	73 501,6	78 410,0	88 419,1	83 075,2	87 524,0	84 972,3	111 233,1	146 415,5	183 367,3

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Бишкек ш.									
Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген зыянын үлүшү, пайыз менен	0,03	0,05	0,01	0,37	0,04	-	-	-	-
Кырсыктан келтирилген материалдык зыянын көлөмү ¹ , миллион сом	44,7	86,8	129,8	856,9	116,0	-	-	-	-
Региондук дүң продукция, миллион сом	158 634,5	180 879,7	200 905,8	230 006,8	265 415,4	251 304,9	321 994,3	417 953,3	595 335,5
Ош ш.									
Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген зыянын үлүшү, пайыз менен	0,62	0,00	0,20	-	0,00	-	-	0,00	-
Кырсыктан келтирилген материалдык зыянын көлөмү ¹ , миллион сом	139,1	0,3	61,5	-	0,4	-	-	0,1	-
Региондук дүң продукция, миллион сом	22 481,9	25 172,1	30 442,1	32 364,6	36 690,2	36 415,2	42 700,6	58 973,7	74 819,8

11.6.1.1 Ташып чыгарылган катуу тиричилик таштандылардын көлөмү
(бир адамга эсептегендеги килограмм)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	195,2	170,9	165,1	172,7	185,1	185,9	191,0	212,6	234,3	251,5

2024-жылы катуу тиричилик калдыктарынын чыгарылган көлөмү бир адамга эсептегенде 252 килограммга жакынды түздү, бул 2020-жылга салыштырмалуу 35,3 пайызга жана 2015-жылга салыштырмалуу 28,8 пайызга көп.

11.6.1.2 2024 жылы тиричилик таштандыларын (катуу таштандыларды) чыгаруу, аймактар боюнча (миң тонна)

	Көчө таштандылары (анын ичинде уруксатсыз таштанды полигондорунан жана сейил бак аймактарынан чыккан таштандылар)	Ишкана-лардын, мекемелердин жана уюмдардын таштандылары	Үй чарбаларынан чыккан таштандылар	Базар таштандылары	Башка таштандылар
Кыргыз Республикасын	227,2	280,2	772,6	145,2	221,2
Баткен облусу	12,7	14,0	23,5	3,6	2,3
Жалал-Абад облусу	19,2	22,0	92,8	45,3	2,0
Ысык-Көл облусу	7,0	17,8	53,5	13,1	16,3
Нарын облусу	11,2	12,2	32,5	7,6	3,9
Ош облусу	45,8	12,3	37,9	19,0	15,5
Талас облусу	6,5	4,7	10,7	2,6	0,1
Чүй облусу	32,3	17,1	100,5	4,1	2,9
Бишкек ш.	46,8	65,6	155,5	46,3	149,4
Ош ш.	45,8	114,5	265,8	3,5	28,8

2024-жылы 1,6 млн. тоннадан ашык катуу тиричилик калдыктары чыгарылып, анын 47 пайыздайы үй чарбалардын калдыктарын, ал эми ишканалардын, мекемелердин жана уюмдардын калдыктары 17 пайызды түзгөн. Чыгарылган катуу тиричилик калдыктарынын жалпы көлөмүнүн 56 пайызы Бишкек жана Ош шаарларына туура келген.

11.7.1.a Калктуу конуштардагы жашыл көчөттөрдүн жана массивдердин аянты 1000 адамга (1000 адамга, гектарга эсептегенде)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	1,6	1,6	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6
Баткен облусу	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,4	0,4
Жалал-Абад облусу	0,8	0,9	0,9	0,9	0,8	0,8	0,8	0,9	0,9	0,8
Ысык-Көл облусу	1,3	1,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,6	0,6	0,7	0,7
Нарын облусу	1,5	1,6	1,7	1,9	1,9	1,8	1,8	2,1	2,2	2,2
Ош облусу	0,3	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,8
Талас облусу	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0
Чүй облусу	2,1	2,1	2,1	2,1	2,0	1,9	1,9	2,3	2,2	2,6
Бишкек ш.	5,1	5,1	5,0	4,7	4,7	4,6	4,4	4,3	4,2	3,7
Ош ш.	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3

Республика боюнча орточо эсеп менен 1000 адамга 1,6 гектар жашыл аянт туура келет. Көпчүлүк аймактарда бул көрсөткүч туруктуу бойдон калып жатканда, Бишкек, Ош шаарларында жана Ысык-Көл облусунда анын төмөндөшү байкалууда.

Кыргызгидрометтин маалыматы боюнча, 2024-жылы Бишкек шаарынын индустриалдык райондорунда азоттун диоксидинин уруксат берилген чектик концентрациясынан (УБЧК) ашкан учурлардын үлүшү 51 пайызды, ал эми турак жай райондорунда – 49 пайызды түзгөн.

12 - МАКСАТ.

КЕРЕКТӨӨНҮН ЖАНА ӨНДҮРҮҮНҮН
САРАМЖАЛДУУ МОДЕЛДЕРИНЕ ӨТҮҮНҮ
КАМСЫЗДОО

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Кыргызстан — Борбордук Азиядагы
суу ресурстары дээрлик толугу
менен өз аймагында түзүлгөн
жалгыз өлкө

Өнөр жай калдыктары
бир адамга

32 116 кг түздү

анын
ичинде

2 043 кг

коркунучтуу
калдыктар

Кыргыз Республикасы:

1. Коркунучтуу химиялык заттарга жана эл аралык соодадагы пестициддерге карата макулдуктун алдын ала негиздөө жол-жоболору жөнүндө Роттердам конвенциясынын;
 2. Кооптуу калдыктарды чек ара аралык ташууну жана аларды жок кылууну контролдоо боюнча Базель конвенциясынын;
 3. Туруктуу органикалык булгоочу заттар жөнүндө Стокгольм конвенциясынын;
 4. Чоң аралыкка карата абанын чек ара аралык булганышы жөнүндө конвенциясынын
- тарапташы болуп саналат.**

Суу керектөөнүн көлөмү

6,0 млрд. м³ жакыны,

түздү, алардын ичинен

1,1%

өндүрүштүк керектөөлөргө

94,3%

сугатка жана айыл чарбасын
суу менен камсыздоого,

3,4%

турмуш-тиричилик жана
ичүүчү керектөөлөргө
колдонулган

Ташуу учурунда суунун чыгымы

Жалпы
чогултулган суу

9,3
млрд.м³

Жоготуулар

2,4
млрд.м³

ЖАЛПЫ ЧОГУЛТУЛГАН СУУНУН
26%

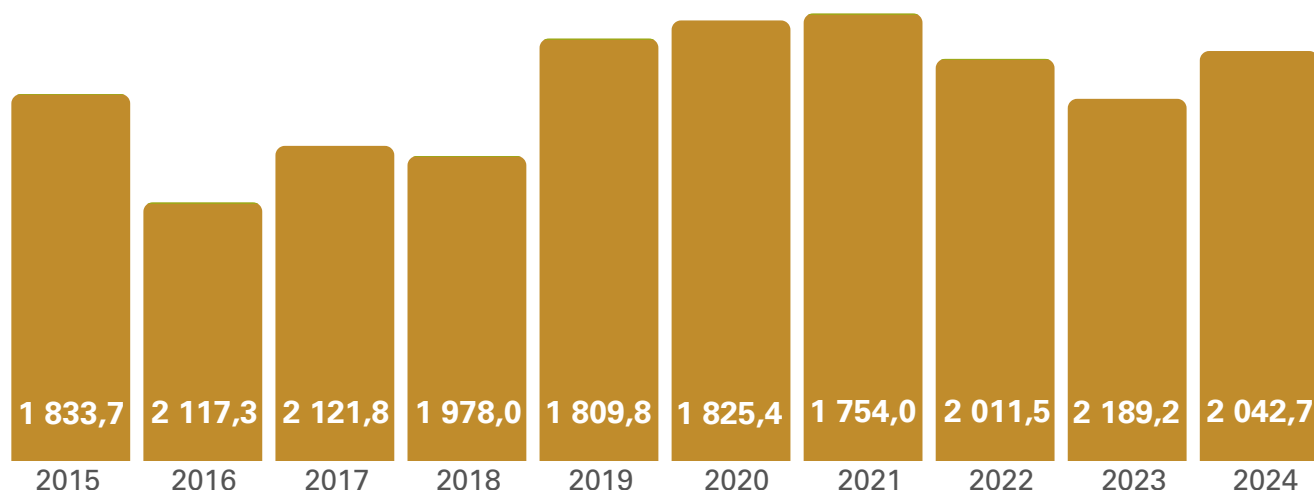
Туруктуу керектөө жана өндүрүш - ресурстарды жана энергияны натыйжалуу пайдаланууну стимулдаштырууну; туруктуу инфраструктураны курууну; негизги социалдык кызматтарга жетүүнү камсыздоону; «жашыл» жана татыктуу жумуш орундарын түзүүнү жана бардык жарандар үчүн жашоонун сапатын жогорулатууну көздөйт. Бул программаны ишке ашыруу өнүгүү тармагындагы жалпы пландарды ишке ашырууга, келечектеги экономикалык, экологиялык жана социалдык чыгымдарды кыскартууга, экономикалык атаандаштыкка жөндөмдүүлүктү жогорулатууга жана жакырчылыктын деңгээлин төмөндөтүүгө жардам берет.

Туруктуу керектөө жана өндүрүш «азыраак каражат менен көбүрөөк жана жакшыраак натыйжага жетүү» максатын көздөйт. Бул экономикалык ишмердүүлүктөн түшкөн таза пайданы жогорулатуу менен бакубаттуулуктун деңгээлин сактоону камсыз кылуу үчүн ресурстарды пайдалануу көлөмүн азайтуу, деградацияны жана булгоону кыскартуу менен бирге жашоонун сапатын жакшыртууга багытталган.

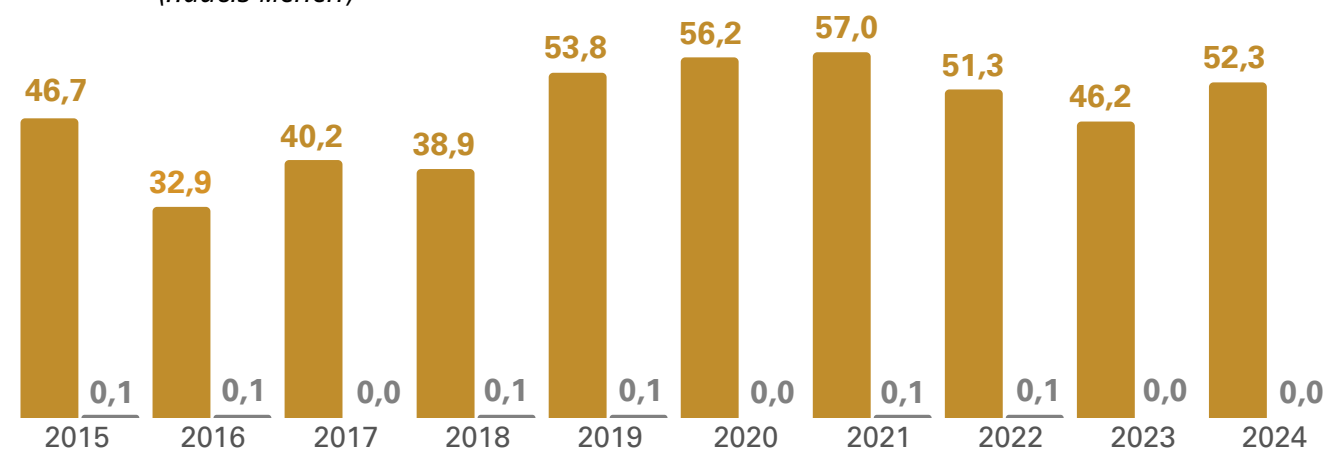
Бул үчүн системалуу ыкма жана жеткирүүлөр чынжырындагы бардык катышуучулардын — өндүрүүчүдөн баштап акыркы керектөөчүгө чейин — өз ара кызматташтыгы талап кылынат. Бул керектөөчүлөрдү туруктуу керектөө жана жашоо образы боюнча агартуу жана окутуу демилгелери аркылуу тартууну; керектөөчүлөрдү жетиштүү маалымат менен камсыз кылууну (стандартташтыруу жана маркировкалоо аркылуу); мамлекеттик сатып алууларды туруктуулук принциптеринин негизинде жүргүзүүнү жана башка иш-аракеттерди камтыйт.

Year	Average number of employees per company
2015	10 455,8
2016	12 332,6
2017	12 610,3
2018	12 002,6
2019	11 223,2
2020	11 545,7
2021	11 290,6
2022	12 673,2
2023	14 065,6
2024	13 373,8

21-график. 1 адамга эсептелген кооптуу таштандылардын пайда болушу
(килограмм/адам)

22-График. Зыянсыздандырылган жана көмүлгөн 1-3-коркунучтуулук класстагы кооптуу таштандылардын үлүшү
(пайыз менен)

● Зыяны жок кылынган кооптуу калдыктардын үлүшү

● Көмүлгөн кооптуу калдыктардын үлүшү

12.4.2 Кайра иштетүү түрлөрү боюнча калктын жан башына коркунучтуу калдыктардын топтолушу жана иштелип чыгуучу коркунучтуу калдыктардын үлүшү

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Бир адамга эсептегенде кооптуу калдыктардын пайда болушу, килограмм/адам	1 833,7	2 117,3	2 121,8	1 978,0	1 809,8	1 825,4	1 754,0	2 011,5	2 189,2	2 042,7
Кооптуу калдыктардын (1-3 кооптуулук класстары) пайда болушу, миң тонна	10 455,8	12 332,6	12 610,3	12 002,6	11 223,2	11 545,7	11 290,6	12 673,2	14 065,6	13 373,8

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Зыяны жок кылынган кооптуу калдыктардын үлүшү, пайыз	46,7	32,9	40,2	38,9	53,8	56,2	57,0	51,3	46,2	52,3
Көмүлгөн кооптуу калдыктардын үлүшү, пайыз	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1	0,1	0,0	0,0

2024-жылы Кыргыз Республикасында бир адамга эсептегенде 2 тоннадан ашык кооптуу калдык пайда болгон, бул 2020-жылга салыштырмалуу 11,9 пайызга көп. Мындай калдыктардын эң чоң көлөмү Ысык-Көл облусуна туура келет, бул тоо калдыктарынын пайда болушуна байланыштуу.

12.b.1.1 Туристтердин саны (миң адамга)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Эс алган адамдардын саны (туристтер)	1 265,1	1 273,2	1 375,1	1 380,4	1 778,9	463,9	1 340,2	1 970,9	2 864,2	3 658,5
Уюшкан сектордо	706,4	627,6	727,8	749,9	809,6	254,9	664,7	1 133,9	1 805,2	2 380,9
Уюшпаган сектордо	558,7	645,6	647,3	630,5	969,3	209,0	675,5	837,0	1 059,0	1 277,6

¹Ысык-Көл облусунун рекреациялык аймагындагы жеке конок үйлөр жана үй чарбалары боюнча тандалма сурамжылоолордун маалыматы боюнча.

2024-жылы эс алгандардын саны 3 млн. адамдан ашыкты түздү, алардын 54 пайыздан ашыгы Ысык-Көл облусуна туура келген. 2024-жылы эс алгандардын (туристтердин) саны 2023-жылга салыштырмалуу 1,3 эсеге, 2019-жылга салыштырмалуу 2 эсеге, ал эми 2015-жылга салыштырмалуу дээрлик 3 эсеге көбөйгөн.

13 - МАКСАТ.

КЛИМАТТЫН ӨЗГӨРҮШҮНӨ ЖАНА АНЫН
КЕСЕПЕТТЕРИНЕ КАРШЫ КҮРӨШҮҮ БОЮНЧА
ШАШЫЛЫШ ЧАРАЛАРДЫ КӨРҮҮ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Кыргыз Республикасы кырсыктардын тобокелдигин азайтуу боюнча Сендай алкактуу программасынын негизги артыкчылыктарына ылайык иш алып баруу милдетин өзүнө алган. Анын алкагында «**2018–2030-жылдарга Кыргыз Республикасынын калкын жана аймактарын өзгөчө кырдаалдардан комплекстүү коргоо концепциясы**» жана анын 2-этапка 2023–2026-жылдарда Ишке ашыруу планы кабыл алынган (13.1.2).

Кыргыз Республикасы тарабынан
2000-жылдын майында
БУУнун Климаттын алкактык конвенциясы (БУУ КӨАК) ратификацияланган

Акыркы беш жылдын ичинде, Кыргыз Республикасында кырсыктардын кесепетинен
418 АДАМ каза болгон
(COVID-19 пандемиясынан каза тапкандар эсепке алынбаганда)

Республиканын аймагында кооптуу

4 554 жер көчкү коркунучу бар участкактор бар

543 калктуу конуш ар кандай деңгээлдеги жер көчкү процесстерине дуушар болгон

Жай өнүккөн кооптуу 8 түрүнүн 6 республиканын коркунучтардын ичинен аймагында орун алат

токой илдеттери

температуранын жогорулашы

дарыялардын агым режиминин өзгөрүшү

мөңгүлөрдүн аянтынын азайышы

кургакчылыктын айрым белгилери

Республиканын аймагында ар кандай мүнөздөгү өзгөчө кырдаал катталган

133

Өзгөчө кырдаалдардан улам материалдык чыгым

1 347,2 МЛН. СОМ түздү

Потенциалдуу кооптуу жерлерде

3 887

турак үйлөр жайгашкан

Өлкөдө жарып кетүү ыктымалдуулугу жогору болгон

45

бийик тоолуу көлдөр бар

3 103

сел бассейни бар

1 675

калктуу конуш коркунуч алдында турат

13 - МАКСАТ.

КЛИМАТТЫН ӨЗГӨРҮШҮНӨ ЖАНА АНЫН КЕСЕПЕТТЕРИНЕ КАРШЫ КҮРӨШҮҮ БОЮНЧА ШАШЫЛЫШ ЧАРАЛАРДЫ КӨРҮҮ

Климаттын өзгөрүшү экономиканын өсүшү жана калктын санынын көбөйүшү менен ыкчамдалып, ар бир континенттеги бардык өлкөлөрдө адамдарга жана жаратылыш системаларына кеңири таасирин тийгизүүдө. Аба менен океандын температурасы жогорулаган сайын кар менен муздун көлөмү азайып, деңиз деңгээли көтөрүлдү. Бар болгон божомолдорго ылайык, ХХI кылымдын ичинде Жер бетинин температурасы мындан ары да жогорулай берет.

Климаттын өзгөрүшү экономикалык өнүгүүгө, жаратылыш ресурстарына жана жакырчылыкка каршы күрөшүүгө олуттуу таасир тийгизгендиктен, бул маселени чечүү туруктуу өнүгүүгө жетишүүнүн ажырагыс бөлүгүнө айланды. Климаттын өзгөрүшүнө каршы арзан жана кеңири колдонулуучу чечимдерди иштеп чыгуу — акыркы ондогон жылдардагы жетишкендиктердин бул көрүнүштөн улам жокко чыгышын алдын алып, өлкөлөргө келечекте төмөн көмүртектүү экономикага өтүү мүмкүнчүлүгүн камсыздайт.

13.1.1 Кырсыктын натыйжасында өлгөн адамдардын саны¹ (адам)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ²	2021 ²	2022 ²	2023	2024
Кыргыз Республикасы	53	47	141	18	19	51	109	135	44	79
Эркектер	33	37	85	14	10	29	74	99	24	52
Аялдар	20	10	56	4	9	22	35	36	20	27
Баткен облусу	1	9	-	-	6	5	36	97	-	1
Эркектер	1	7	-	-	4	3	35	80	-	1
Аялдар	-	2	-	-	2	2	1	17	-	-
Жалал-Абад облусу	11	13	43	4	-	15	15	17	5	24
Эркектер	5	9	29	4	-	9	8	11	1	21
Аялдар	6	4	14	-	-	6	7	6	4	3
Ысык-Көл облусу	6	2	6	2	5	-	12	5	8	12
Эркектер	5	1	6	1	2	-	7	3	6	11
Аялдар	1	1	-	1	3	-	5	2	2	1
Нарын облусу	9	1	2	-	-	-	-	-	5	-
Эркектер	6	1	2	-	-	-	-	-	1	-
Аялдар	3	-	-	-	-	-	-	-	4	-
Ош облусу	10	1	35	1	-	7	17	6	7	16
Эркектер	7	1	17	1	-	7	8	1	5	10
Аялдар	3	-	18	-	-	-	9	5	2	6
Талас облусу	-	-	-	-	-	-	9	-	-	-
Эркектер	-	-	-	-	-	-	7	-	-	-
Аялдар	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-

	2015	2016	2017	2018	2019	2020 ²	2021 ²	2022 ²	2023	2024
Чүй облусу	15	14	55	10	6	24	20	10	18	21
Эркектер	8	11	31	7	2	10	9	4	10	9
Аялдар	7	3	24	3	4	14	11	6	8	12
Бишкек ш.	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Эркектер	-	7	-	-	-	-	-	-	-	-
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ош ш.	1	-	-	1	-	-	-	-	1	5
Эркектер	1	-	-	1	-	-	-	-	1	-
Аялдар	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5

¹ӨКМдин маалыматы боюнча.

²COVID-19 пандемиясынан каза болгондорду эске албаганда.

2020-жылдан 2024-жылга чейинки мезгилде республиканын аймагында Кыргыз Республикасынын Өзгөчө кырдаалдар министрлиги тарабынан ар кандай мүнөздөгү 308 өзгөчө кырдаал катталып, аларда 418 адам каза болгон. Өзгөчө кырдаалдардан келтирилген материалдык зыян 8,4 млрд. сомдон ашты. Катталган өзгөчө кырдаалдар түрлөрү боюнча төмөнкүдөй иретте азаюу тартибинде бөлүштүрүлөт: сел жана суу ташкыны, күрткү түшүүсү, ири өрттөр, катуу шамалдар, ири жол-транспорт кырсыктары, жер титирөөлөр, көчкү, жер алдындагы суулардын деңгээлинин жогорулашы менен байланышкан суу каптоо жана башка кырсыктар.

13.1.2 2015–2030 –жылдарга карата кырсыктардын тобокелдигин төмөндөтүү боюнча Сендай алкактык программасына ылайык кырсыктардын тобокелдигин азайтуу боюнча улуттук стратегияларды кабыл алган жана жүзөгө ашырган өлкөлөрдүн саны

2015-жылдын март айында Кыргыз Республикасы кырсыктардын тобокелдигин азайтуу боюнча Сендай алкактуу программасынын негизги артыкчылыктарына ылайык иш алып баруу милдетин өзүнө алган. Анын алкагында Кыргыз Республикасынын Министрлер Кабинетинин 2023-жылдын 10-январындагы № 1 токтому менен бекитилген “2018–2030-жылдарга Кыргыз Республикасынын калкын жана аймактарын өзгөчө кырдаалдардан комплекстүү коргоо концепциясы” кабыл алынган жана 2023–2026-жылдарга карата 2-чи этапка Ишке ашыруу планы иштелип чыккан.

14 – МАКСАТ.

**ТУРУКТУУ ӨНҮГҮҮ ҮЧҮН ОКЕАНДАРДЫ,
ДЭҢИЗДЕРДИ ЖАНА ДЭҢИЗ РЕСУРСТАРЫН
САКТОО ЖАНА ТУРУКТУУ ПАЙДАЛАНУУ**

Дүйнөлүк океандар — алардын температурасы, химиялык процесстер, агымдар жана жаныбарлар дүйнөсү — Жерди адамзат жашоосу үчүн ылайыктуу кылган глобалдык системалардын иштешин аныктайт. Жамгыр суусу жана ичүүчү суу, аба ырайы, климат, жээк сызыктары, тамак-аштын негизги бөлүгү жана дем алган абадагы кычкылтек — баары акыр аягында океандын эсебинен камсыз кылынат жана жөнгө салынат. Тарых бою океандар жана деңиздер соода жана жүктөрдү ташуу үчүн өтө маанилүү жолдор болуп келген. Бул баалуу глобалдык ресурсту рационалдуу пайдалануу — туруктуу келечектин кепилдиги.

Климаттын өзгөрүшүнүн барган сайын күчөп жаткан терс таасирлери (анын ичинде океандын кычкылданышы), балык запастарынын ашыкча пайдаланылышы жана деңиз чөйрөсүнүн булганышы акыркы жылдарда океан акваторияларын коргоо боюнча жетишилген ийгиликтерге коркунуч жаратат.

Океандын кычкылданышы сууда карбонаттардын курамынын өзгөрүшү менен тыгыз байланышта, бул көптөгөн деңиз жандыктарынын (мисалы, маржан рифтери жана кабыктуу моллюскалар) кабыкчалары менен скелеттеринин кыйла жука болуп калуусуна алып келиши мүмкүн. Ачык океанда жана жээк зонасында дүйнө жүзү боюнча жүргүзүлгөн иликтөөлөр учурдагы кычкылдуулук көрсөткүчтөрү көп учурда индустриялык доорго чейинки деңгээлден жогору экенин көрсөтүүдө.

15 - МАКСАТ.

КУРГАКТЫКТЫН ЭКОСИСТЕМАЛАРЫН КОРГОО ЖАНА КАЛЫБЫНА КЕЛТИРҮҮ ЖАНА АЛАРДЫ САРАМЖАЛДУУ ПАЙДАЛАНУУГА КӨМӨКТӨШҮҮ, ТОКОЙЛОРДУ САРАМЖАЛДУУ ПАЙДАЛАНУУ, ЧӨЛГӨ АЙЛАНУУГА КАРШЫ КҮРӨШҮҮ, ЖЕРЛЕРДИН ДЕГРАДАЦИЯ ПРОЦЕССИН ТОКТОТУУ ЖАНА БИОЛОГИЯЛЫК АР ТҮРДҮҮЛҮКТҮН ЖОГОЛУУ ПРОЦЕССИН ТОКТОТУУ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Токой фондунун жалпы аянты

2,5 МЛН. ГЕКТАРДЫ түздү,

анын ичинен

1,3 МЛН. ГЕКТАРГА ЖАКЫНЫ

же өлкөнүн жалпы аянтынын
6,4% токой менен капталган аянтка туура келет

Корголуучу аймактары менен курчалган жерлердин биологиялык **ар түрдүүлүгүнүн маанилүү объектилеринин жалпы аянты, өлкөнүн жалпы аянтынын**

6,9% түзөт

Кыргызстандын аңчылык чарбаларында

215 926
канаттуулар

178 490
териси баалуу жаныбарлар

51 288
туяктуулар

жашайт

Кыргыз Республикасынын аймагында

10 мамлекеттик жаратылыш коруктары

578,6 миң га

13 мамлекеттик жаратылыш парктары

726,8 миң га

15 - МАКСАТ.

КУРГАКТЫКТЫН ЭКОСИСТЕМАЛАРЫН КОРГОО ЖАНА КАЛЫБЫНА КЕЛТИРҮҮ ЖАНА АЛАРДЫ САРАМЖАЛДУУ ПАЙДАЛАНУУГА КӨМӨКТӨШҮҮ, ТОКОЙЛОРДУ САРАМЖАЛДУУ ПАЙДАЛАНУУ, ЧӨЛГӨ АЙЛАНУУГА КАРШЫ КҮРӨШҮҮ, ЖЕРЛЕРДИН ДЕГРАДАЦИЯ ПРОЦЕССИН ТОКТОТУУ ЖАНА БИОЛОГИЯЛЫК АР ТҮРДҮҮЛҮКТҮН ЖОГОЛУУ ПРОЦЕССИН ТОКТОТУУ

Токойлор азык-түлүк коопсуздугун жана баш калкалоочу жайды камсыздоо менен бирге, климаттын өзгөрүшүнө каршы күрөшүүдө, биологиялык ар түрдүүлүктү сактоодо маанилүү роль ойнойт жана жергиликтүү калктын жашоо жайы болуп саналат.

Токойлордун кыйылышы жана чөлгө айланышы — адамдын ишмердүүлүгү менен климаттын өзгөрүшүнүн натыйжасында пайда болуп, туруктуу өнүгүүгө жетишүүгө олуттуу тоскоолдук жаратып, жакырчылык менен күрөшүп жаткан миллиондогон адамдардын жашоосуна жана каражат булагына терс таасирин тийгизет. Токой чарбасын рационалдуу башкаруу жана чөлдөшүүгө каршы күрөшүү боюнча чаралар көрүлүүдө.

15.1.1.1 Өлкөнүн жалпы аянтына карата пайыздык катышта токойлордун аянты (пайыз менен)

	2023	2024
Кыргыз Республикасы	6,3	6,4
Баткен облусу	0,8	0,8
Жалал-Абад облусу	2,4	2,4
Ысык-Көл облусу	0,7	0,7
Нарын облусу	0,8	0,8
Ош облусу	1,0	1,1
Талас облусу	0,2	0,2
Чүй облусу	0,4	0,4

¹КР ӨКМ караштуу ТК

Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик токой фондусунун жалпы аянты 2,5 млн. гектардан ашыкты, же өлкөнүн жалпы аянтынын 6,4 пайызын түздү, анын ичинен 1,3 млн. гектарга жакыны токой каптаган аянтка туура келет.

15.1.2 Биологиялык ар түрдүүлүк жагынан маанилүү болгон, коргоого алынган кургактык аймактарынын үлүшү (пайыз менен)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,6	6,9

¹ЖРЭТКМ маалыматтары боюнча.

2024-жылы 2023-жылга салыштырмалуу кургактыктагы биологиялык ар түрдүүлүктүн маанилүү корголуучу объекттеринин үлүшүнүн 0,3 пайыздык пунктка өскөндүгү байкалган.

15.1.2.1 2024-жылдагы мамлекеттик жаратылыш коруктары жана жаратылыш парктары

	Жаратылыш коруктардын жана жаратылыш парктарынын жалпы аянты, га	Коргоолучу түрлөрдүн саны		
		жырт- кычтар	куштар	өсүмдүк- төр
Баткен облусу				
«Саркент» мамлекеттик жаратылыш паркы	40 000,0	11	5	449
Сурматаш мамлекеттик жаратылыш коругу	66 194,4	11	13	544
Жалал-Абад облусу				
Беш-Арал мамлекеттик жаратылыш коругу	112 463,3	46	150	1 500
Падышата мамлекеттик жаратылыш коругу	30 560,0	7	51	859
Сары-Челек мамлекеттик биосфера коругу	23 868,0	7	157	997
«Саймалуу-Таш» мамлекеттик жаратылыш паркы	31 932,0	12	52	128
Дашман мамлекеттик жаратылыш коругу	7 958,1	11	14	669
«Кан-Ачуу» мамлекеттик жаратылыш паркы	30 496,5	8	92	343
«Алатай» мамлекеттик жаратылыш паркы	56 826,4	12	4	478
Ысык-Көл облусу				
Ысык-Көл мамлекеттик коругу	18 999,7	27	23	232
Сарычат-Эрташ мамлекеттик жаратылыш коругу	149 117,9	21	7	340
«Каракол» мамлекеттик жаратылыш паркы	38 134,0	9	2	105
«Хан-Тенири» мамлекеттик жаратылыш паркы	275 800,3	15	4	739
Нарын облусу				
Нарын мамлекеттик коругу	105 519,5	13	14	600
Каратал-Жапырык мамлекеттик жаратылыш коругу	36 392,6	12	146	450
«Салкын-Тор» мамлекеттик жаратылыш паркы	10 419,0	13	7	500
Ош облусу				
«Кыргыз-Ата» мамлекеттик улуттук жаратылыш паркы	11 172,0	10	6	793
«Кара-Шоро» мамлекеттик жаратылыш паркы	14 340,2	8	4	70
Кулун-Ата мамлекеттик жаратылыш коругу	27 540,2	12	18	984
Талас облусу				
«Беш-Таш» мамлекеттик жаратылыш паркы	13 731,5	27	176	204
«Кара-Буура» мамлекеттик жаратылыш паркы	61 770,0	19	54	114

	Жаратылыш коруктардын жана жаратылыш парктарынын жалпы аянты, га	Коргоолучу түрлөрдүн саны		
		жырт- кычтар	куштар	өсүмдүк- төр
Чүй облусу				
«Ала-Арча» мамлекеттик улуттук жаратылыш паркы	18 494,8	3	4	420
«Чон-Кемин» мамлекеттик жаратылыш паркы	123 654,0	12	117	631

Кыргыз Республикасында 23 мамлекеттик жаратылыш коругу жана жаратылыш паркы бар, алардын жалпы аянты 1,3 миллион гектардан ашыкты түзөт. 2024-жылы мамлекеттик жаратылыш коруктарында жана жаратылыш парктарында 78,6 миң жаныбар катталган, алардын ичинен 16,1 миңи – Кызыл китепке киргендер жана 156 түрү – толук жок болуу коркунучунда турган түрлөр. Толук жок болуу коркунучунда турган жаныбарлардын арасында ала күсөн (перевязка) – болгону 7 баш, дарыя кундузу – 6 баш жана ак илбирс – 143 баш бар.

15.3.1.1 Айдоонун пайдаланылбай жаткан аянты пайдаланылбаган себептер боюнча (жыл башында, миң га)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Айдоо аянты, бардыгы	1 280,6	1 280,6	1 287,9	1 287,8	1 287,6	1 287,4	1 287,3	1 286,4	1 286,0	1 287,1
анын ичинен: пайдаланылбаган айдоо аянты	90,0	81,1	74,0	66,5	62,5	55,8	52,9	48,8	42,6	39,0
Пайдаланылбай жаткан аянттардын себептери:										
тузданып жана сазданып кеткен аянттар	5,0	3,8	3,3	3,1	2,8	2,5	2,2	1,7	1,7	1,5
сугат тармагы- нын иштебей калышынан улам сугаттын жоктугу	13,6	13,8	11,7	11,6	11,1	9,3	8,4	7,4	6,6	6,7
табигый кырсы- ктарга (кырсык, сел ж.б.) кабылган аянттар	0,4	0,4	1,0	1,5	0,5	0,9	1,0	0,7	0,4	0,4
алыстыгы жана таштуу жерлери	16,5	15,1	13,7	11,9	10,2	9,4	8,4	7,1	6,3	5,3
кайрак, сугарыл- баган жер (жа- зында топуракта нымдын жетиш- сиздиги)	44,4	40,1	36,4	31,4	31,7	27,2	26,2	22,0	19,3	18,6
башка себептер (өнөр жай курулу- шу, калктуу ко- нуштардын кеңей- иши жана башка)	7,9	7,9	7,9	7,0	6,2	6,5	6,7	9,8	8,3	6,5

2024-жылы республика боюнча пайдаланылбаган айдоо жерлеринин жалпы аянты 39,0 миң гектарды түзүп, өткөн жылга салыштырмалуу 3,6 миң гектарга, же 8,5 пайызга азайган, ал эми 2015-жылга салыштырмалуу 51 миң гектарга, же 56,7 пайызга кыскарган.

Жыл сайын пайдаланылбаган айдоо жерлеринин аянты жалпы айдоо аянтынын 3 пайыздан 7 пайызга чейинкисин түзөт. Пайдаланылбоонун негизги себептери: катуу кайрак жер (47,7%), сугат тармагынын бузуктугу (17,2%), участоктордун алыстыгы жана таштуулугу (13,6%), жана башка себептер (16,7%).

15.а.1.1 Айлана-чөйрөнү коргоого мамлекеттик бюджеттин чыгымдары (миллион сом)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Баардыгы	810,1	934,5	921,5	962,4	798,7	588,7	689,0	1 188,7	1 781,0	3 024,2
<i>ошондой эле:</i>										
айлана-чөйрөнү булгануудан коргоо	71,5	60,4	52,7	64,1	72,2	62,2	94,1	263,9	409,1	443,1
табигый коруктар жана жаратылыш парклар	114,1	145,8	131,7	136,5	136,9	99,4	147,1	263,2	435,2	709,4
жаныбарларды коргоо	9,4	10,4	9,8	10,4	12,3	6,1	10,1	12,4	27,9	25,3
өсүмдүктөрдү коргоо	1,5	1,5	-	-	-	-	-	-	-	-
эпизоотияга каршы чаралар	46,6	109,3	105,6	153,6	64,7	71,0	82,1	93,0	194,7	261,0
ветеринардык диагностика	107,2	150,8	134,6	245,1	169,4	136,3	145,3	171,5	265,1	315,1
өсүмдүктөрдү химиялык иштетүү, коргоо жана карантин	60,1	88,8	85,9	132,2	131,5	103,3	98,8	220,6	193,9	238,7
биологиялык ар түрдүүлүктү коргоо жана ландшафтты сактоонун башка кызматтары	392,6	358,6	231,4	212,8	197,7	103,2	98,7	159,3	251,9	1 009,8
айлана-чөйрөнү коргоо боюнча илимий-изилдөө жана тажрыйба- конструктордук иш- чаралар	7,1	6,3	6,3	-	1,8	1,8	1,8	1,7	1,7	1,3
айлана-чөйрөнү коргоонун башка категорияларга кирбеген маселелери	-	-	163,5	-	-	-	-	-	-	19,8
айлана-чөйрөнү коргоонун башка кызматтары	-	2,6	-	7,7	12,2	5,4	10,9	3,1	1,5	0,7

2024-жылы айлана-чөйрөнү коргоого мамлекеттик бюджеттен 3,0 млрд. сом багытталган. Чыгымдардын негизги үлүшү биотүрдүүлүктү коргоо жана ландшафтты сактоо кызматтарына (33,4 пайыз), жаратылыш коруктарына жана жаратылыш парктарына (23,5 пайыз), ошондой эле айлана-чөйрөнүн булганышына каршы күрөшүүгө (14,7 пайыз) багытталган.

Ошону менен бирге, мамлекеттик бюджеттен бөлүнүүчү айлана-чөйрөнүн булганышына каршы күрөшүүгө кеткен чыгымдар, ошондой эле жаратылыш коруктарына жана жаратылыш парктарына кеткен чыгымдар 2024-жылы 2015-жылга салыштырмалуу 6,2 эсеге өскөндүгүн белгилей кетүү керек.

16 - МАКСАТ.

ТУРУКТУУ ӨНУГҮҮНҮН КЫЗЫКЧЫЛЫГЫНДА
ТЫНЧТЫКТЫ СҮЙГӨН ЖАНА АЧЫК КООМ КУРУУГА
КӨМӨКТӨШҮҮ, БАРДЫГЫ ҮЧҮН СОТ АДИЛЕТТИГИНЕ
ЖЕТҮҮНҮ КАМСЫЗДОО ЖАНА БАРДЫК
ДЕҢГЭЭЛДЕРДЕ КЕҢИРИ КАТЫШУУГА НЕГИЗДЕЛГЕН
НАТЫЙЖАЛУУ ЖАНА ОТЧЕТТУУ МЕКЕМЕЛЕРДИ ТҮЗҮҮ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

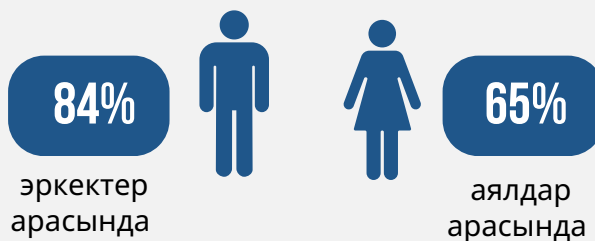
5 ЖАШКА ЧЕЙИНКИ
БАЛДАРДЫН ТУУЛГАНДЫГЫ
99,5% мамлекеттик
органдарда
катталган
(КККИ-2023)

15 ЖАШТАН ЖАНА АНДАН УЛУУ
курактагы калктын

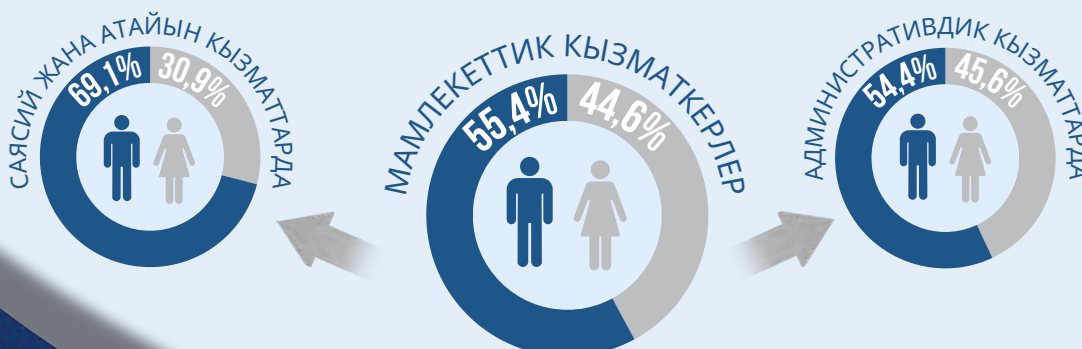
76% ашыгы караңгыда өз
районунда жалгыз жүргөндө
өздөрүн коопсуз сезишет

Багуучу адам тарабынан кандайдыр
бир **физикалык жазага**
же психологиялык агрессияга
кабылган балдардын үлүшү
(КККИ-2023)

Саясий жана административдик кызматтарды
ээлеген мамлекеттик кызматкерлер

16 - МАКСАТ.

ТУРУКТУУ ӨНҮГҮҮНҮН КЫЗЫКЧЫЛЫГЫНДА
ТЫНЧТЫКТЫ СҮЙГӨН ЖАНА АЧЫК КООМ КУРУУГА
КӨМӨКТӨШҮҮ, БАРДЫГЫ ҮЧҮН СОТ АДИЛЕТТИГИНЕ
ЖЕТҮҮНҮ КАМСЫЗДОО ЖАНА БАРДЫК
ДЕҢГЭЭЛДЕРДЕ КЕҢИРИ КАТЫШУУГА НЕГИЗДЕЛГЕН
НАТҮЙЖАЛУУ ЖАНА ОТЧЕТТУУ МЕКЕМЕЛЕРДИ ТҮЗҮҮ

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

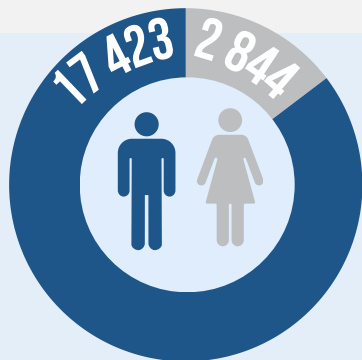
Кол салуулардан болгон өлүм
(адам)

Кыргыз
Республикасы **27**

Кылмыш жасаган адамдардын саны
(адам)

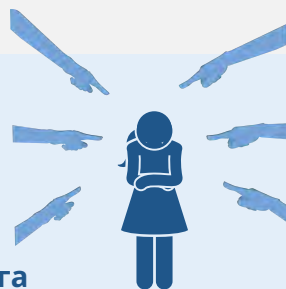
20 267

15–49 жаштагы
аялдардын

6,2%

акыркы бир жыл
ичинде
дискриминацияга
же кысымга
кабылганын
билдиришкен

16 - МАКСАТ.

**ТУРУКТУУ ӨНҮГҮҮНҮН КЫЗЫКЧЫЛЫГЫНДА
ТЫНЧТЫКТЫ СҮЙГӨН ЖАНА АЧЫК КООМ КУРУУГА
КӨМӨКТӨШҮҮ, БАРДЫГЫ ҮЧҮН СОТ АДИЛЕТТИГИНЕ
ЖЕТҮҮНҮ КАМСЫЗДОО ЖАНА БАРДЫК ДЕҢГЭЭЛДЕРДЕ
КЕҢИРИ КАТЫШУУГА НЕГИЗДЕЛГЕН НАТЫЙЖАЛУУ
ЖАНА ОТЧЕТТУУ МЕКЕМЕЛЕРДИ ТҮЗҮҮ**

Тынчтык жана инклюзивдүү коомдорду курууга жардам берүү үчүн өлүмдөр, балдарга карата зомбулук, адам сатуу жана сексуалдык зомбулук сыяктуу көйгөйлөрдү чечүү зарыл. Бул көйгөйлөр чечилбесе, бардык адамдар үчүн адилеттикке жетүү мүмкүн болбойт жана бардык деңгээлдеги жоопкерчиликтүү мекемелерди натыйжалуу түзүү кыйын.

Акыркы он жылда өлүм фактылары жана адам сатуу боюнча иштердин саны кыйла азайганына карабай, миңдеген адамдар кыянаттык менен өлтүрүлүү коркунучунда турат. Агрессия жана сексуалдык зомбулук натыйжасында балдардын укуктарынын бузулушу көп өлкөлөрдө уланууда, бул болсо жоопкерчиликтин жоктугу жана маалыматтын жетишсиздиги менен олуттуу түрдө күчөп жатат.

23-график. Өз районундагы көчөлөрдө жалгыз баратканда өзүн коопсуз сезген адамдардын үлүшү, 2024 - жылы
(пайыз менен)

16.1.4 Өз районундагы көчөлөрдө жалгыз баратканда өзүн коопсуз сезген адамдардын үлүшү¹
(пайыз менен)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	57,9	64,4	66,8	67,1	68,4	69,9	76,2
<i>Жашаган жери боюнча</i>							
Шаар конуштары	50,7	59,6	61,4	59,6	64,3	66,0	68,3
Айыл жергеси	62,8	67,5	70,3	72,5	71,2	72,4	82,8
<i>Жынысы боюнча</i>							
Эркектер	67,4	72,7	76,1	76,6	77,9	77,7	84,0
Аялдар	44,7	52,5	54,0	53,9	54,2	58,5	64,8

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Жынысы боюнча							
Эркектер	67,4	72,7	76,1	76,6	77,9	77,7	84,0
Аялдар	44,7	52,5	54,0	53,9	54,2	58,5	64,8
Жаш курагы							
15-28 жаштагы жаштар	56,6	61,8	64,1	66,4	67,9	70,7	77,3
Эмгекке жарамдуу курактагы чоң адамдар (29 жаштан улуу)	59,4	66,2	68,7	68,3	69,4	71,1	76,4
Андан улуу эмгекке жарамдуу курактагы	54,1	61,9	64,5	64,3	65,7	64,9	74,1
Билими							
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	58,8	63,7	69,8	68,8	72,7	65,6	80,9
Негизги жалпы	63,3	65,2	67,5	69,0	69,2	73,4	80,2
Орточо жалпы	57,7	62,8	64,1	66,6	68,8	71,0	76,3
Кесиптик башталгыч / орто	59,7	68,1	70,8	68,0	67,9	67,4	75,7
Жогорку	53,7	64,5	69,3	66,5	66,8	68,4	73,7
Жашоо-тиричилик квинтилинин индекси боюнча							
Жакыр	52,4	55,4	58,2	56,4	66,6	70,1	74,5
Экинчи	58,1	63,2	69,7	67,4	68,3	72,6	78,5
Орто	57,9	65,8	71,5	70,3	69,2	66,4	74,7
Төртүнчү	60,9	69,9	68,3	71,7	65,1	69,2	77,0
Бай	59,2	65,7	67,8	71,9	74,3	71,4	76,3
Аймактар боюнча							
Баткен облусу	63,7	71,6	65,3	60,9	64,9	73,9	64,1
Жалал-Абад облусу	46,2	54,2	48,1	53,1	55,8	66,9	67,4
Ысык-Көл облусу	69,3	72,7	70,7	71,8	72,6	73,6	78,4
Нарын облусу	71,9	78,3	78,3	73,2	66,4	81,5	94,5
Ош облусу	70,4	73,8	88,8	97,4	98,6	85,3	93,2
Талас облусу	73,3	88,2	92,9	91,5	94,5	93,6	93,7
Чүй облусу	69,3	65,7	71,4	63,0	45,8	45,9	71,4
Бишкек ш.	31,2	45,0	47,4	45,1	56,0	57,9	60,9
Ош ш.	86,7	98,7	99,4	100,0	99,0	99,9	99,1

¹ҮЧИИ маалыматтары боюнча.

15 жаш жана андан жогорку курактагы калктын 76 пайыздан ашыгы караңгы убакта өз районунда жалгыз жүргөндө өзүн коопсуз сезет. Аялдардын арасында бул көрсөткүч 64,8 пайызды түзөт. Айыл жергесинде коопсуздукту сезүү деңгээли 83 пайызга жакын болсо, шаардык конуштарда 68 пайыздан ашыкты түзгөн. Бишкек шаарында тургундардын 61 пайызга жакыны караңгы убакта жалгыз көчөдө жүргөндө өзүн коопсуз сезет.

16.2.1 Акыркы айда аны багуучу адам тарабынан кандайдыр бир физикалык жазага жана/же психологиялык агрессияга кабылган 1 жаштан 14 жашка чейинки балдардын үлүшү¹
(пайыз менен)

	2014	2018	2023
Тарбиялоодо ар кандай зордук-зомбулук методдоруна кабылган 1-14 жаштагы балдардын үлүшү	57,1	74,3	64,9

	2014	2018	2023
Жашаган жери боюнча			
Шаар конуштары	60,0	76,9	65,0
Айыл жергеси	56,0	73,1	64,8
Жынысы боюнча			
Эркектер	59,9	75,5	69,0
Аялдар	54,4	73,0	60,7
Жаш курагы (жылдарда)			
1-2	45,5	55,3	44,5
3-4	67,1	71,2	63,7
5-9	61,9	79,4	69,3
10-14	52,7	78,8	67,7
Баланын функционалдык кыйынчылыктары (жашы: 2-14 жаш)			
Бар	...	83,7	67,3
Жок	...	75,6	66,8
Энесинин функционалдык кыйынчылыктары (жашы: 18-49 жаш)			
Бар	...	92,4	68,7
Жок	...	74,4	66,2
Белгисиз	...	69,8	-
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча			
Жакыр	55,1	70,9	65,9
Экинчи	58,1	70,6	66,6
Орто	54,7	73,1	63,9
Төртүнчү	56,5	81,4	64,7
Бай	62,5	77,4	62,7
Аймактар боюнча			
Баткен облусу	49,4	46,8	63,4
Жалал-Абад облусу	42,9	65,5	54,6
Ысык-Көл облусу	48,2	80,9	52,2
Нарын облусу	58,0	74,0	82,0
Ош облусу	57,8	74,4	70,7
Талас облусу	71,1	79,9	75,1
Чүй облусу	66,8	83,5	62,5
Бишкек ш.	70,3	80,5	61,6
Ош ш.	71,1	85,6	82,8

¹КККИ маалыматтары боюнча.

КККИ-2023 изилдөөсүнө ылайык, психологиялык агрессияга, балага кыйкыруу же катуу сүйлөө, ошондой эле “акмак”, “жалкоо” сыяктуу сөздөр менен кемсинтүү сыяктуу аракеттер кирет (59,6 пайыз). Физикалык (же денелик) жаза — бул жаракат келтирбеген, бирок физикалык оору же ыңгайсыздык туудурган аракеттер (35,2 пайыз). Физикалык жазага баланы силкintүү, колго/бутка/билекке уруу же чабуу, далыга же денесинин башка жерине катуу буюм менен уруу, же кол менен уруп-чабууну киргизүүгө болот.

1 жаштан 14 жашка чейинки балдардын 64 пайыздан көбү зомбулук мүнөзүндөгү тарбиялоо ыкмаларына дуушар болушат жана бул көрсөткүч баланын жашы өскөн сайын жогорулайт. Функционалдык кыйынчылыктары бар 2 жаштан 14 жашка чейинки балдардын 67 пайыздан ашыгы жана функционалдык кыйынчылыктары бар апалардын балдарынын 68 пайыздан ашыгы зомбулукка негизделген тарбиялоо ыкмаларына кабылышат.

16.3.1 Акыркы 12 ай ичинде компетенттүү органдарга же чыр-чатактарды жөнгө салуу механизмдери расмий таанылган башка органдарга тийиштүү даттануу арызын берген, зомбулук курмандыктарынын үлүшү¹
(пайыз менен)

	2018	2023
Акыркы 12 ай ичинде карактоо жана/же кол салуу түрүндөгү физикалык зомбулуктун курмандыгы болгон жана акыркы карактоо жана/же кол салуу жөнүндө милицияга маалымдаган 15-49 жаштагы аялдардын үлүшү	29,5	38,0
<i>Жашаган жери боюнча</i>		
Шаар конуштары	38,4	-
Айыл жергеси	22,4	-

¹КККИ маалыматтары боюнча.

Акыркы 12 ай ичинде 15тен 49 жашка чейинки аялдардын арасында карактоого жана/же кол салууга кабылып, бул тууралуу милицияга билдиргендердин үлүшү 38 пайызды түзгөн.

16.6.1 Тармактар боюнча (же бюджеттик классификациялык код же ушуга окшош категория) баштапкы бюджеттин пайызында мамлекеттик баштапкы чыгашалар¹
(пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
<i>Бюджеттик чыгымдар тармактар боюнча</i>										
Жалпы мамлекеттик кызматтар	96,9	98,7	100,4	102,2	98,9	101,9	109,6	119,0	101,9	100,0
Экономикалык маселелер	94,8	165,3	94,9	80,1	70,8	49,1	69,0	10,0	68,6	85,2
Айлана-чөйрөнү коргоо	93,6	70,4	101,9	111,5	95,5	78,1	94,0	104,0	128,5	168,4
Турак жай жана коммуналдык кызматтар	95,0	32,5	136,5	132,3	99,7	96,7	110,3	112,0	227,7	196,7
Саламаттыкты сактоо	98,4	89,8	124,3	105,4	95,9	103,7	154,4	99,0	101,4	239,0
Бош убакытты уюштуруу жана маданий-дин иштери	97,8	123,6	172,2	119,4	105,3	87,7	110,3	141,0	130,9	115,8
Билим берүү	97,3	83,7	112,8	106,4	104,1	97,1	100,9	149,0	109,7	107,3
Социалдык коргоо	98,4	97,2	90,5	89,4	83,2	90,3	102,4	116,0	102,0	96,3

¹Кыргыз Республикасынын Финансы министрилигинин маалыматтары боюнча.

16.7.1.a Мамлекеттик мекемелердеги кызматтардын үлүшү ¹
(пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Саясий кызмат орундарында	4,4	4,5	1,6	1,3	1,2	1,2	2,6	4,3	4,1	4,4
эркектер	5,7	5,9	2,3	2,0	1,7	1,7	3,4	5,1	5,1	5,7
аялдар	2,5	2,6	0,5	0,4	0,4	0,4	1,4	3,1	2,7	2,7
Атайын кызмат орундарында	2,2	2,6	2,7	2,6	3,3	3,3	3,0	2,9	2,9	2,8
эркектер	2,6	2,8	2,8	2,7	3,9	3,9	3,5	3,4	3,4	3,3
аялдар	1,7	2,3	2,4	2,5	2,5	2,4	2,4	2,3	2,2	2,3
Административдик кызмат орундарында	93,4	92,8	95,8	96,1	95,5	95,5	94,4	92,8	93,0	92,8
эркектер	91,7	91,3	94,8	95,4	94,4	94,4	93,1	91,6	91,5	91,0
аялдар	95,8	95,1	97,1	97,2	97,2	97,2	96,2	94,6	95,1	95,0

¹Мамлекеттик коргоону, коомдук тартипти жана коопсуздукту камсыз кылуучу мамлекеттик органдарынан тышкары.

Административдик кызматтарды ээлеген мамлекеттик кызматкерлердин үлүшү акыркы 5 жылда төмөндөп, 2024-жылы 92,8 пайызды түздү, бул 2020-жылдагы 95,5 пайызга салыштырмалуу 2,7 пайыздык пунктка төмөн. Атайын кызматтардагы мамлекеттик кызматкерлердин үлүшү да кыскарып, 2020-жылдагы 3,3 пайызга каршы 2,8 пайызды түздү – бул 0,5 пайыздык пунктка төмөндөө.

16.9.1 Жарандык органдарда туулгандыгы катталган беш жашка чейинки балдардын жаш курагы боюнча үлүшү ¹
(пайыз менен)

	2018	2023
Ал мамлекеттик органдарда катталды деп билдирилген, алардын төрөлгөн актысы тууралуу 5 жашка чейинки балдардын пайыздык үлүшү	98,9	99,5
Жашаган жери боюнча		
Шаар конуштары	99,1	99,3
Айыл жергеси	98,9	99,6
Жынысы боюнча		
Эркектер	99,5	99,3
Аялдар	98,4	99,6
Жаш курагы (айларда)		
0-11	96,9	98,4
12-23	98,8	99,7
24-35	99,2	99,7
36-47	99,9	99,7
48-59	99,8	100,0
Энесинин билими		
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	(*)	(*)
Негизги жалпы	98,1	98,7
Орто жалпы	98,8	99,6
Кесиптик башталгыч / орто	98,8	99,6

	2018	2023
Жогорку	99,5	99,7
Баланын функционалдык кыйынчылыктары (жашы: 2-4 жаш)		
Бар	(100,0)	100,0
Жок	99,6	99,8
Энесинин функционалдык кыйынчылыктары (жашы: 18-49 жаш)		
Бар	97,7	(100,0)
Жок	98,9	99,5
Белгисиз	100,0	-
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча		
Жакыр	99,0	99,3
Экинчи	98,4	99,2
Орто	98,8	99,7
Төртүнчү	99,1	100,0
Бай	99,6	99,6
Аймактар боюнча		
Баткен облусу	99,7	99,8
Жалал-Абад облусу	99,4	99,3
Ысык-Көл облусу	99,8	99,5
Нарын облусу	99,3	100,0
Ош облусу	99,3	99,5
Талас облусу	99,5	100,0
Чүй облусу	96,8	99,4
Бишкек ш.	99,2	99,3
Ош ш.	97,5	100,0

¹КККИ маалыматтары боюнча.

КККИ-2023 маалыматтарына ылайык, 5 жашка чейинки балдардын 99,5 пайызынын төрөлүшү мамлекеттик органдарда катталган.

16.b.1 Эл аралык укук тарабынан тыюу салынган басмырлоонун негизинде акыркы 12 айда жеке өзүнүн башынан өткөн басмырлоо көрүнүштөрү же куугунтуктар жөнүндө билдирген калктын үлүшү¹
(пайыз менен)

	2018	2023
Акыркы 12 ай ичинде өзүнө карата басмырлоону же бардык белгилери боюнча кысым көрсөтүүлөрдү сезген 15-49 жаштагы аялдардын пайыздык үлүшү	7,7	6,2
Жашаган жери боюнча		
Шаар конуштары	7,9	7,4
Айыл жергеси	7,6	5,6
Жаш курагы боюнча (жылдарда)		
15-19	6,5	5,3
15-17	5,7	3,5
18-19	8,3	10,0
20-24	9,1	5,3
25-29	7,1	5,5

	2018	2023
30-34	8,8	7,7
35-39	8,7	6,8
40-44	6,4	5,8
45-49	7,0	7,0
Билими		
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	(*)	(18,7)
Негизги жалпы	14,0	7,5
Орто жалпы	5,9	6,1
Кесиптик башталгыч / орто	6,9	4,9
Жогорку	8,2	6,4
Функционалдык кыйынчылыктары (жашы: 18-49 жаш)		
Бар	20,7	32,3
Жок	7,6	6,1
Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча		
Жакыр	6,0	6,7
Экинчи	6,7	5,7
Орто	9,7	5,0
Төртүнчү	7,1	6,4
Бай	8,8	7,1
Аймактар боюнча		
Баткен облусу	0,4	4,3
Жалал-Абад облусу	7,3	7,1
Ысык-Көл облусу	1,7	2,5
Нарын облусу	2,8	2,9
Ош облусу	6,5	3,4
Талас облусу	5,0	1,9
Чүй облусу	16,6	9,3
Бишкек ш.	8,7	7,1
Ош ш.	7,0	14,9

¹КККИ маалыматтары боюнча.

КККИ-2023 маалыматына ылайык, акыркы 12 ай ичинде адам укуктары боюнча эл аралык стандарттарга ылайык тыюу салынган белгилер боюнча өзүнө карата дискриминация же кысым көрсөтүүнү сезген 15–49 жаштагы аялдардын үлүшү 6,2 пайызды түздү. Булардын ичинен эң көп дискриминацияга же кысымга кабылгандар — функционалдык кыйынчылыктары бар 18–49 жаштагы чоң адамдар болуп, алардын үлүшү 32,3 пайызды түзгөн.

17 - МАКСАТ.

ТУРУКТУУ ӨНҮГҮҮ КЫЗЫКЧЫЛЫГЫНДА ГЛОБАЛДЫК
ӨНӨКТӨШТҮКТҮН АЛКАГЫНДА
ИШТЕРДИ ЖҮЗӨГӨ АШЫРУУ ЖАНА АКТИВДЕШТИРҮҮ
КАРАЖАТТАРЫН ЧЫҢДОО

Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

75%
АШЫГЫ

Салыктык келип
түшүүлөр бюджеттик
ресурстарды толуктоонун
негизги булагы болуп
саналат

2023-жылы мамлекеттик
бюджеттин кирешелери

392,1 же
МЛРД. СОМ

29,4%
ИДПга карата

Интернетти колдонгон
15 жаштагы жана
андан улуу курактагы
калктын үлүшү

88%

шаар
конуштарында

86%

айыл
жергесинде

Интернетти колдонгондордун эң көп
бөлүгү төмөнкүлөргө туура келет

15–28 жаштагы
жаштарга

жогорку билимдүү
калкка

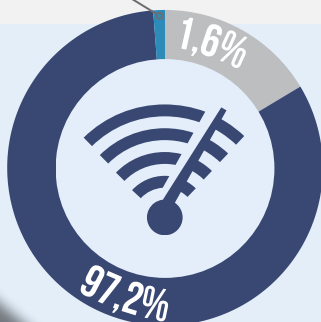
91%

93%

Стационардык кең тилкелүү Интернет абоненттеринин
бөлүштүрүлүшү

1,2%

- 256 КБИТ/С ТАРТА 2 МБИТ/С ЧЕЙИН
- 2 МБИТ/С ТАРТА 10 МБИТ/С ЧЕЙИН
- 10 МБИТ/С ТАРТА ЖАНА ЖОГОРУ

17 - МАКСАТ.

ТУРУКТУУ ÖНÜGÜÜ KYZYKCHYLIGYNDÄ
ГЛОБАЛДЫК ÖНÖKTÖŞTÜKTÜN ALKAGYNDÄ
İŞTERDİ JÜZÖĞÖ AŞYRUU JANA
AKTİVDEŞTİRUU KARAJATTAРЫН ЧЫŇDOO

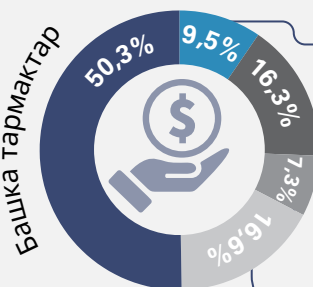
Кыргыз Республикасынын 2024-жылынын цифралары жана фактылары

Макроэкономикалык көрсөткүчтөрүнүн панели

ИДП түзүмүндө 2023-жылы

50% жакыны

төмөнкү тармактарга туура келди

Айыл чарбасы, токой чарбасы жана балык улоочулук

Өнөр жай

Курулуш

Дүң жана чекене соода, автоунааларды жана мотоциклдерди оңдоого

Импорт **12,5** млрд. АКШ доллары

Экспорт **5,1** млрд. АКШ доллары

Импорттук келип түшүүлөрдүн көлөмү экспорттук жөнөтүүлөрдүн көлөмүнөн **2,5 эсеге** ашты

Мамлекеттик бюджеттин профицити

37,7 млрд. сом

Тышкы соода жүгүртүү

17,6 млрд АКШ доллар

суммасында түзүлдү жана 2023-жылга салыштырмалуу

10,9% өстү

Тике чет өлкөлүк инвестициялардын көлөмү (чыгууларды эсепке албаганда)

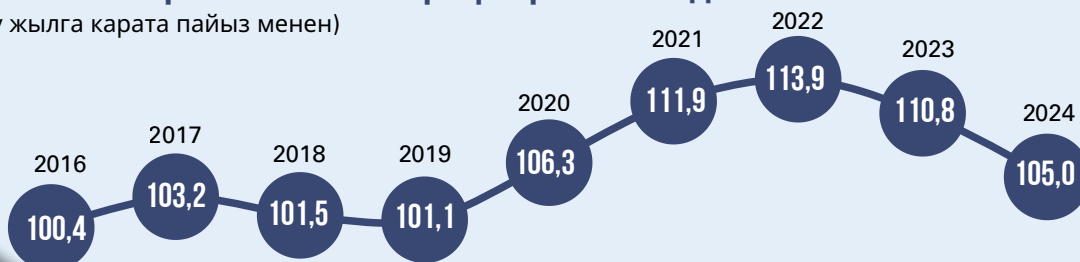
1 029,7 млн АКШ долларын түздү

бул 2023-жылга салыштырмалуу **21,9%** көп

Керектөө бааларынын жана тарифтеринин индекси

(мурунку жылга карата пайыз менен)

17 - МАКСАТ.

ТУРУКТУУ ӨНҮГҮҮ КЫЗЫКЧЫЛЫГЫНДА ГЛОБАЛДЫК ӨНӨКТӨШТҮКТҮН АЛКАГЫНДА ИШТЕРДИ ЖҮЗӨГӨ АШЫРУУ ЖАНА АКТИВДЕШТИРҮҮ КАРАЖАТТАРЫН ЧЫҢДОО

Туруктуу өнүгүү жаатындагы күн тартибин ийгиликтүү ишке ашыруу үчүн өкмөттөрдүн, жеке сектордун жана жарандык коомдун ортосунда глобалдык, региондук жана жергиликтүү деңгээлдерде жалпы принциптерге жана баалуулуктарга, жалпы көз карашка жана максаттарга негизделген, адамзаттын жана планетанын кызыкчылыктарына багытталган ар тараптуу өнөктөштүктү түзмөйүнчө мүмкүн эмес.

17.1.1 Булактарга бөлүп караганда ИДПга карата пайыздык катышта мамлекеттик кирешелердин жалпы көлөмү (ИДПга карата пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Кирешелер, бардыгы	29,8	27,4	28,2	26,6	25,6	23,8	26,8	29,5	29,4
Салыктык кирешелер	19,7	19,7	19,5	20,5	18,6	16,7	19,3	22,4	22,1
Чегерүүлөр/социалдык муктаждыктарга төлөмдөр	-	0,0	0,5	-	-	-	-	-	-
Алынган расмий трансферттер	2,2	2,1	2,5	1,6	2,1	1,8	1,8	1,9	1,2
Салыктык эмес кирешелер	8,0	5,6	5,7	4,5	4,9	5,2	5,7	5,1	6,1
Финансылык эмес активдерди сатуудан түшкөн кирешелер	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

2023-жылы мамлекеттик бюджеттин кирешелери (финансылык эмес активдерди сатуудан түшкөн түшүүлөрдү кошо алганда) 392,1 млрд. сом өлчөмүндө же ИДПга карата 29,4 пайызды түздү. Ошол эле учурда, ИДПга карата пайыздык катышта кирешелердин минималдуу көлөмү 2020-жылы — 23,8 пайызды, ал эми максималдуу көлөмү 2015-жылы — 29,8 пайызды түзгөн. ИДПга карата кирешелердин түзүмүндө эң чоң салыштырма салмак салыктык түшүүлөргө туура келет, алардын үлүшү 2023-жылы 22,1 пайызды (2015-жылы — 19,7 пайыз) түзгөн.

17.1.2 Ички салыктар менен каржыланган мамлекеттик бюджеттин үлүшү (жалпы кирешелерге карата пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Салыктык кирешелер	65,9	71,8	69,1	76,9	72,6	70,3	72,0	76,1	75,1	75,1

Бюджеттик ресурстарды толуктоонун негизги булагы салыктык түшүүлөр болуп саналат. 2024-жылы салыктык түшүүлөрдүн көлөмү 348,9 млрд. сомду түзүп, 2015-жылга салыштырмалуу 4,1 эсеге көбөйгөн. Ошол эле учурда, алардын бюджетке келип түшкөн кирешелердин түзүмүндөгү салыштырма салмагы 75,1 пайызды түздү. Акыркы 10 жылда жалпы кирешелердеги салыктык түшүүлөрдүн максималдуу үлүшү 2018-жылы — 76,9 пайызды, ал эми минималдуу мааниси (65,9 пайыз) 2015-жылы катталган.

17.4.1 Товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна карата пайыздык катыш менен карыздарды тейлөөнүн чыгымдары¹
(пайыз менен)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Карызды тейлөөгө кеткен чыгымдар товарлардын жана кызмат көрсөтүүлөрдүн экспортуна карата пайыз катары	4,0	5,4	5,5	6,2	6,5	8,0	5,5	7,1	6,4	5,1

¹Кыргыз Республикасынын Финансы министрлигинин маалыматтары боюнча.

17.6.1 100 тургунга туруктуу кең тилкелүү абоненттердин саны ылдамдыгы боюнча бөлүнөт¹

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
256 кбит/с баштап 2 Мбит/с кем эмес ылдамдыгы менен абоненттик туташуулар	0,20	0,14	0,12	0,10	0,09	0,08	0,09
2 Мбит/с баштап 10 Мбит/с кем эмес ылдамдыгы менен абоненттик туташуулар	1,14	1,30	1,20	1,17	1,17	1,04	0,12
10 Мбит/с тең жана андан жогору ылдамдыгы менен абоненттик туташуулар	1,55	1,64	1,75	1,81	1,94	2,19	2,45
10 Мбит/с баштап 100 Мбит/с кем эмес ылдамдыгы менен абоненттик туташуулар	0,87	0,85	0,98	1,29	2,27	2,47	3,47
100 Мбит/с баштап 1 Гбит/с кем эмес ылдамдыгы менен абоненттик туташуулар	0,00	0,00	0,00	0,00	0,06	0,58	1,48
1 Гбит/с тең жана андан жогору ылдамдыгы менен абоненттик туташуулар	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08

¹КР СӨЖМТМ БТЖКК маалыматтары боюнча.

Акыркы жылдары 100 тургунга туура келген, 10 Мбит/с баштап 100 Мбит/с аз ылдамдыктагы абоненттик туташуулардын санынын өсүшү байкалууда, ошол эле учурда 2 Мбит/с баштап 10 Мбит/с аз ылдамдыктагы туташуулар азаюуда. 2024-жылы 100 Мбит/с баштап 1 Гбит/с аз ылдамдыктагы туташуулардын саны 100 тургунга карата 0,58ден 1,48ге чейин көбөйгөн.

24-график. Интернет колдонгон калктын үлүшү

(жеке уюлдук телефону бар калктын 15 жаш жана андан улуулардын пайыздык бөлүштүрүү)

17.8.1 Интернет колдонгон калктын үлүшү¹

(жеке уюлдук телефону бар калктын 15 жаш жана андан улуулардын пайыздык бөлүштүрүү)

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Кыргыз Республикасы	62,8	64,1	72,0	78,9	81,9	86,1	86,4
<i>Жашаган жери боюнча</i>							
Шаар конуштары	67,1	71,1	78,2	84,5	86,6	90,1	87,5
Айыл жергеси	60,2	59,9	68,1	75,3	78,9	83,7	85,6
<i>Жынысы боюнча</i>							
Эркектер	63,7	63,7	72,8	79,2	82,0	86,8	86,8
Аялдар	62,1	64,4	71,2	78,6	81,8	85,5	86,2
<i>Жаш курагы</i>							
15-28 жаштагы жаштар	82,1	84,7	86,1	93,0	92,3	94,5	90,5
Эмгекке жарамдуу курактагы чоң адамдар (29 жаштан улуу)	63,1	66,2	77,3	82,9	87,0	90,4	89,8
Андан улуу эмгекке жарамдуу курактагы	25,9	21,3	33,4	44,8	52,0	62,6	72,2
<i>Билими</i>							
Мектепке чейинки же жок / Башталгыч	47,9	48,2	52,9	64,8	67,1	68,7	75,6
Негизги жалпы	69,5	66,9	70,8	81,5	82,2	87,5	87,7
Орточо жалпы	56,1	57,5	66,3	73,7	77,3	81,9	83,1
Кесиптик башталгыч / орто	61,9	64,2	74,7	80,7	85,3	89,9	89,7
Жогорку	81,1	83,9	89,6	92,5	93,7	96,0	93,0
<i>Жашоо-турмуш квинтилинин индекси боюнча</i>							
Жакыр	48,0	51,4	63,6	70,9	79,1	85,8	87,7
Экинчи	59,8	63,9	72,1	78,9	80,6	85,6	85,8
Орто	64,8	64,5	75,0	82,0	80,9	84,7	87,4
Төртүнчү	67,1	69,1	73,8	80,2	84,5	85,2	85,3
Бай	69,5	67,9	77,7	83,5	85,8	88,6	86,3

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Аймактар боюнча							
Баткен облусу	43,5	58,0	65,1	74,5	77,5	83,4	84,5
Жалал-Абад облусу	55,3	48,5	53,9	64,1	66,6	70,0	74,6
Ысык-Көл облусу	54,2	59,7	76,5	84,3	85,9	89,4	88,3
Нарын облусу	40,7	57,0	66,4	75,6	81,6	85,1	86,8
Ош облусу	75,6	67,9	75,8	80,6	85,0	90,7	89,6
Талас облусу	63,9	58,3	67,6	75,1	81,6	87,0	91,2
Чүй облусу	65,8	68,1	75,2	81,5	82,8	88,4	89,8
Бишкек ш.	69,7	80,4	87,9	91,0	93,3	95,1	90,8
Ош ш.	68,5	67,2	72,9	83,9	84,0	90,4	88,9

¹ҮЧИИ маалыматтары боюнча

Кыргыз Республикасы боюнча жалпысынан 15 жаш жана андан жогорку курактагы калктын 86 пайыздан ашыгы Интернетти колдонот. 2024-жылы Интернетти колдонгондордун эң чоң бөлүгү 15-28 жаштагы жаштарга (90,5 пайыз) жана жогорку билими бар калкка (93 пайыз) туура келген.

**Кыргыз Республикасындагы
Туруктуу өнүгүү максаттарынын статистикасы**

Статистикалык жыйнак

Басып чыгарууга жооптуулар:

Т. Мамбеталиев

Н. Байханова

С. Сазбакова

Компьютердик калыптоо:

"Ирбис Коммуникейшн" ЖЧК

Басып чыгарууга кол коюлду: 2025-жылдын ноябрь айы.